

1. Εισαγωγή από το Διοικητή

Το 2003, ήταν το πρώτο έτος, κατά το οποίο η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου λειτούργησε σύμφωνα με τις πρόνοιες της νέας νομοθεσίας, που θεσπίστηκε τον Ιούλιο του προηγούμενου χρόνου. Με βάση το νέο νόμο και τις τροποποιήσεις των σχετικών άρθρων του Συντάγματος, η Κεντρική Τράπεζα έχει αποκτήσει καθεστώς πλήρους ανεξαρτησίας, το οποίο συνάδει με τις συναφείς πρόνοιες της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς επίσης με τις αντίστοιχες πρόνοιες του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπέζων (ΕΣΚΤ) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Το παρελθόν έτος συνέπεσε με την τεσσαρακοστή επέτειο της ίδρυσης της Κεντρικής Τράπεζας, που εορτάστηκε με διάφορες εκδηλώσεις, μεταξύ των οποίων εξέχουσας σημασίας ήταν η επίκαιρη και πολύ ενδιαφέρουσα διάλεξη του κ. Νικόλαου Γκαργκάνα, Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας, με θέμα “Η ένταξη στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμών και στη ζώνη του ευρώ: Διδάγματα από την εμπειρία της Ελλάδος”. Στην εκδήλωση αυτή παρέστησαν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και χίλιοι περίπου προσκεκλημένοι.

Αναμφίβολα, η πιο ιστορική στιγμή για την Κύπρο το 2003 ήταν η υπογραφή, στις 16 Απριλίου, στην Αθήνα, της Συνθήκης Προσχώρησης της χώρας μας και των άλλων εννέα υπό ένταξη χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης από την Κυπριακή Δημοκρατία ήταν το επιστέγασμα πολύχρονων, επίμοχθων προσπαθειών, στις οποίες συμμετείχε ενεργά και ουσιαστικά η Κεντρική Τράπεζα. Ο δεκατετραετής αγώνας και η δύσβατη και επίπονη πορεία της

Κύπρου και του λαού της για ένταξη θα τελεσφορήσουν και θα περατωθούν το Μάιο του τρέχοντος έτους.

Λίγο μετά την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης, ο Πρόεδρος της ΕΚΤ κάλεσε την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, καθώς επίσης τις κεντρικές τράπεζες των άλλων εντασσόμενων εννέα χωρών, να αρχίσουν να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις συνεδρίες του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και στις συναντήσεις των Επιτροπών του ΕΣΚΤ, ώστε να προετοιμαστούν για τη συμμετοχή τους ως πλήρη και ισότιμα μέλη από την 1η Μαΐου, 2004. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, ο Διοικητής, Δρ. Χριστόδουλος Χριστοδούλου, παρακάθησε σε τρεις συνεδρίες του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, στις 26 Ιουνίου, στις 18 Σεπτεμβρίου και στις 18 Δεκεμβρίου, 2003, παρεμβαίνοντας ενεργά και εποικοδομητικά στις συζητήσεις για ζωτικά θέματα που απασχολούν την ΕΕ και τις εντασσόμενες χώρες.

Κατά τη διάρκεια του 2003, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου συμμετείχε ουσιαστικά στις συνεδρίες και συναντήσεις των Επιτροπών και των Ομάδων Εργασίας τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και του ΕΣΚΤ. Η επιτυχής συμμετοχή και αποδοτική συνεισφορά ενός συγκριτικά μικρού οργανισμού, όπως η δική μας Κεντρική Τράπεζα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προϋποθέτει δυσανάλογα μεγάλες προσπάθειες εκ μέρους εκείνων που τον εκπροσωπούν. Παρόλο το ψηλό κόστος σε οικονομικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό, η Κεντρική Τράπεζα θα συνεχίσει να επιτελεί στο ακέραιο το δύσκολο και πολύ σημαντικό αυτό έργο που έχει επωμισθεί.

Για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία της συμμετοχής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στο ΕΣΚΤ, καθώς και στα άλλα όργανα και τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2003, Γραφείο Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, το οποίο υπάγεται απευθείας στο Διοικητή. Ειδικότερα, το Γραφείο Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (ΓΕΥ) έχει αναλάβει τη στήριξη του Διοικητή στην προετοιμασία για τις συνεδρίες του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και το συντονισμό της συμμετοχής των εκπροσώπων της Κεντρικής Τράπεζας στις πολυάριθμες Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας του ΕΣΚΤ και της ΕΕ. Η μέχρι τώρα προσφορά του νεοϊδρυθέντος ΓΕΥ στον καίριας σημασίας τομέα, που του έχει ανατεθεί, υπήρξε πολύ χοήσιμη και πολλαπλά επωφελής.

Καθώς είναι προφανές, ούτε η Κυπριακή Δημοκρατία ούτε και η Κεντρική Τράπεζα θα έχουν την πολυτέλεια να επαναπαυτούν στις δάφνες της ένταξης αφού, αμέσως μετά, θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται με επάρκεια στις σοβαρές προκλήσεις και τις μεγάλες υποχρεώσεις του πλήρους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρώτης και καθοριστικής σημασίας, ανάμεσα στις εν λόγω προκλήσεις, αναμένεται να είναι η έναρξη της διαδικασίας εισδοχής μας στο Μηχανισμό Συνολλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ 2) και την ικανοποίηση των κριτηρίων για την υιοθέτηση του ευρώ.

Όπως είναι γνωστό, την 1η Μαΐου, 2004, η Κύπρος και άλλες εννέα χώρες θα ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως νέα κράτη μέλη με παρέκκλιση καθόσον αφορά την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE). Αυτό σημαίνει ότι θα αναλάβουν τη δέσμευση να επιδιώξουν τη μελλοντική υιοθέτηση του ευρώ, με την επιφύλαξη της ικα-

νοποίησης των κριτηρίων σύγκλισης, όπως αυτά ορίζονται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Έχει ήδη διακηρυχθεί, ότι μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κύπρος στοχεύει σε εισδοχή της στο ΜΣΙ 2 και στη συντομότερη δυνατή παραμονή σ' αυτόν μέχρι την τελική υιοθέτηση του ευρώ. Η πλησιέστερη δυνατή ημερομηνία για υιοθέτηση του ευρώ είναι η 1η Ιανουαρίου, 2007. Με βάση το στόχο αυτό, στο τέλος του 2006 η Κύπρος θα αξιολογηθεί και θα κριθεί κατά πόσο πληροί τα ονομαστικά κριτήρια του Μάαστριχτ. Συγκεκριμένα:

1. Το δημοσιονομικό έλλειμμα, ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Εγχ.Π), πρέπει να είναι χαμηλότερο του 3% ενώ, για να κριθεί ως διατηρήσιμο, τα προβλεπόμενα ετήσια ελλείμματα για τα προσεχή χρόνια θα πρέπει, επίσης, να είναι κάτω του 3%. Το δημοσιονομικό μας έλλειμμα ως ποσοστό του Α.Εγχ.Π. θα κυμανθεί γύρω στο 6% το 2003, από 3,6% τον προηγούμενο χρόνο.
2. Το δημόσιο χρέος σε τιμές αγοράς, εξαιρουμένου του ενδοκυβερνητικού, δε θα πρέπει να υπερβαίνει το 60% του Α.Εγχ.Π. Όσα κράτη μέλη έχουν αναλογία δημόσιου χρέους προς Α.Εγχ.Π πέραν του 60%, θα πρέπει να αποδείξουν ότι η αναλογία μειώνεται σταθερά με ικανοποιητικούς ρυθμούς. Το δημόσιο μας χρέος ως ποσοστό του Α.Εγχ.Π. ανήλθε στο 63,6% στο τέλος του 2003, σε σύγκριση με 59,3% στο τέλος του προηγούμενου χρόνου.
3. Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός δε θα πρέπει να είναι πέραν της 1,5 ποσοστιαίας μονάδας από το μέσο όρο πληθωρισμού των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών. Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός στην Κύπρο ήταν 4,1% το 2003, ενώ το

συγκεκριμένο κριτήριο σύγκλισης ήταν στο 2,8%.

4. Το μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο δε θα πρέπει να υπερβαίνει τις 2 ποσοστιαίες μονάδες του μέσου όρου των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από την άποψη της σταθερότητας των τιμών. Σημειώνεται ότι το Δεκέμβριο του 2003, η απόδοση του δεκαετούς χρεογράφου στην Κύπρο βρισκόταν στο 4,9% ενώ το συγκεκριμένο κριτήριο σύγκλισης ήταν 6,3%.
5. Η κυπριακή λίρα θα πρέπει να επιδείξει σταθερότητα, παραμένοντας μέσα στα όρια διακύμανσης έναντι του ευρώ καθόλη τη διάρκεια της παραμονής στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών 2.

Η αίτηση ένταξης στο ΜΣΙ 2 μπορεί να υποβληθεί είτε από κοινού από τον Υπουργό Οικονομικών και το Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας είτε από άλλους Ευρωπαίους εταίρους. Ως μέρος της διαδικασίας εισδοχής στο ΜΣΙ 2, θα συμφωνηθούν η κεντρική συναλλαγματική ισοτιμία της κυπριακής λίρας και τα περιθώρια διακύμανσής της έναντι του ευρώ. Μετά την ένταξή της στο ΜΣΙ 2, η Κύπρος θα είναι υποχρεωμένη να χειρίζεται το καθεστώς της συναλλαγματικής ισοτιμίας ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος όλων των μελών του ευρωσυστήματος, ώστε να αποφεύγονται οι μονομερείς ή ανταγωνιστικές υποτιμήσεις της λίρας. Αν στη διάρκεια της θήτευσής της στο ΜΣΙ 2, η Κύπρος ικανοποιήσει τα ονομαστικά κριτήρια του Μάαστριχτ, με επαρκή πραγματική σύγκλιση, την 1η Ιανουαρίου, 2007, θα δικαιούται να υιοθετήσει το ευρώ ως το εθνικό της νόμισμα, μετά από μια νομικά προκαθορισμένη διαδικασία.

Η προδιαγραφείσα πορεία θα μπορέσει να διανυθεί με επιτυχία και οι τεθέντες στόχοι

να επιτευχθούν αν υπάρξει ικανοποιητικός συντονισμός και συνεργασία μεταξύ όλων των αρμόδιων φορέων και, ιδιαίτερα, σταθερή εμπιστήμη στην πολιτική που θα εξαγγελθεί και στους στόχους που θα τεθούν. Συναφώς, τονίζεται εμφαντικά ότι, για να καταστεί εφικτός ο στόχος υιοθέτησης του ευρώ το 2007, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα πρέπει να περιοριστεί κάτω του 3% του Α.Εγχ.Π. το 2005 και να κριθεί ως διατηρήσιμο, δηλαδή τα προβλεπόμενα ελλείμματα για τα επόμενα χρόνια να είναι, επίσης, κάτω του 3% του Α.Εγχ.Π. Τα δημόσια οικονομικά θα πρέπει να εξυγιανθούν δραστικά, ώστε να ικανοποιηθούν τα συγκεκριμένα δημοσιονομικά κριτήρια σύγκλισης, αλλά και για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής. Κατά το κρίσιμο αυτό χρονικό διάστημα θα πρέπει, επίσης, να αποφευχθούν οι εσωγενείς πληθωριστικές πιέσεις και η ικανοποίηση μισθολογικών απαιτήσεων να βρίσκεται μέσα στα πλαίσια της παραγωγικότητας. Στο νέο περιβάλλον της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων, στο οποίο εισερχόμεθα από την 1η Μαΐου, 2004, και μέχρι τη συμπλήρωση της δοκιμασίας του ΜΣΙ 2, θα πρέπει να συνυπάρξουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις για να μπορέσει η Κεντρική Τράπεζα να διασφαλίσει απρόσκοπτα τη νομισματική σταθερότητα και να αντισταθμίσει τυχόν ασυνήθιστα μεγάλες εισροές ή εκροές κεφαλαίων, μέσω συνδυασμένων μέτρων επιτοκιακής και συναλλαγματικής πολιτικής.

Κατά το διαρρεύσαν έτος, ιδιαίτερη έμφαση εξακολούθησε να δίνεται στην εκσυγχρονιστική προσέγγιση και αναμόρφωση των διαδικασιών και μεθόδων επιτέλεσης του έργου της Κεντρικής Τράπεζας.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια λειτούργησαν, συστηματικά και αδιάλειπτα, οι θεσμικές

ρυθμίσεις που καθιερώθηκαν από το νέο Διοικητή, όπως η ανά τρίμηνο σύσκεψη με τα διευθυντικά στελέχη, υπό την προεδρία του, για τη συζήτηση θεμάτων διαμόρφωσης και υλοποίησης πολιτικής, διεύθυνσης και διοίκησης τρεχουσών υποθέσεων, και παρακολούθησης της εφαρμογής των λαμβανόμενων αποφάσεων. Παρόμοιες συσκέψεις, με ανάλογο περιεχόμενο, πραγματοποιήθηκαν σε κάθε Διεύθυνση και Τμήμα υπό την προεδρία του οικείου Ανώτερου Διευθυντή και Διευθυντή, αντίστοιχα.

Μέσα στα ίδια πλαίσια λειτουργησε ο νέος θεσμός των συναντήσεων, κάθε τέσσερις μήνες, των παρατηρητών και εκπροσώπων της Κεντρικής Τράπεζας στις Επιτροπές του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπέζων και στις Ομάδες Εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις οποίες συζητούνται θέματα που συναρτούνται με την προετοιμασία των συσκέψεων του Γενικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, όπως η διαδικασία και οι προοπτικές ένταξης στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II και στη Ζώνη του Ευρώ, τα κριτήρια του Μάαστριχτ, τα μακροοικονομικά μεγέθη κ.ά.

Εξάλλου, συστηματικά και αδιάλειπτα, λειτουργησε, επίσης, η Επιτροπή Διοικητή, η οποία αποτελείται από το Διοικητή, το Σύμβουλο του Διοικητή και τους πέντε Ανώτερους Διευθυντές. Στις εβδομαδιαίες τακτικές συναντήσεις της, η Επιτροπή αυτή εξέτασε σοβαρά και επίκαιρα θέματα που άπτονται τόσο της καθημερινής λειτουργίας όσο και του βραχυπρόθεσμου και μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού της Κεντρικής Τράπεζας στα πλαίσια των οδηγιών και κατευθύνσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής.

Μεγάλης σημασίας αποδείχθηκε, επίσης, ο νέος σημαντικός θεσμός που καθιερώθηκε και αφορά τη σύσκεψη με τους Διοικητές ή Προέδρους των εμπορικών τραπέζων, υπό την προεδρία του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, δυο φορές το χρόνο. Στις συναντήσεις αυτές συζητούνται σοβαρά θέματα που άπτονται της λειτουργίας, της υφιστάμενης κατάστασης και των προοπτικών του τραπέζικού τομέα, όπως είναι η κεφαλαιουχική βάση και η κεφαλαιουχική επάρκεια, οι προβλέψεις και οι επισφάλειες, η εποπτεία και η ρύθμιση, οι επεκτάσεις στο εξωτερικό κ.ά.

Εξάλλου, μέσα στα ίδια πλαίσια της επιτελικής αναδιάρθρωσης και αναδιάταξης αρμοδιοτήτων και στοχεύσεων, δημιουργήθηκε και 5η Διεύθυνση, που ονομάστηκε Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών. Σ' αυτή εντάχθηκαν το Τμήμα Πληροφορικής, το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, η Υπηρεσία Ανθρώπινου Δυναμικού και Διοικητικής Υποστήριξης και η Υπηρεσία Ασφάλειας και Τεχνικής Υποστήριξης.

Όλες οι ανωτέρω, καθώς και άλλες αλλαγές και βελτιώσεις συνέβαλαν, κατά κοινή ομολογία, στην επαύξηση της συλλογικής συμμετοχής καθόσον αφορά τη διαμόρφωση και υλοποίηση της στοχοθεσίας, την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων και, γενικά, την επίτευξη των στρατηγικών επιδιώξεων και σκοπών της Κεντρικής Τράπεζας.

Κατά το 2003, ο χαμηλός ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας και η συνεπακόλουθη στασιμότητα της Κυπριακής οικονομίας επέδρασαν αρνητικά στο εγχώριο τραπέζικο σύστημα. Αμφότερες οι προαναφερθείσες εξελίξεις, σε συνδυασμό με την εκκρεμότητα ως προς την αποτληρωμή των δανείων για αγορά μετοχών, δεν επέτρεψαν

ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών ενώ, παράλληλα, επέβαλαν την ανάγκη αυξημένων προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις σε σχέση με το 2002. Η νέα οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας, που υπαγορεύει αυστηρότερη ρύθμιση σε σχέση με την αναστολή αναγνώρισης των τόκων σε μη εξυπηρετούμενες διευκολύνσεις με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου, 2003, επηρέασε δυσμενώς τα καθαρά έσοδα των εγχώριων τραπεζών για ολόκληρο το υπό επισκόπηση έτος. Εξάλλου, εκτός από τον πόλεμο στο Ιράκ και τη μείωση του τουριστικού ρεύματος, η συνεχιζόμενη υποτονικότητα του χρηματιστηριακού θεσμού και οι μειώσεις των βασικών επιτοκίων τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς αποτέλεσαν επιπρόσθετους αναστατικούς παράγοντες για τις τράπεζες.

Παρά την προαναφερθείσα αρνητική εικόνα, οι κυπριακές εγχώριες τράπεζες ενίσχυσαν ακόμη περισσότερο την ισχυρή κεφαλαιουχική τους βάση και επαύξησαν την αξιοπιστία τους και την πεποίθηση ότι μπορούν να αντεπεξέρχονται με επιτυχία στις υφιστάμενες δυσμενείς συνθήκες της αγοράς. Σημαντικό ρόλο στη θετική αυτή εξέλιξη διαδραμάτισε η έντονη υπόδειξη της Κεντρικής Τράπεζας στα Τραπεζικά Ιδρύματα για εξυγίανση της κεφαλαιουχικής τους βάσης, ξεκαθάρισμα των εκχρεμοτήτων για επισφάλειες σε καθορισμένο μικρής διάρκειας χρονικό διάστημα και νοικοκυρεμένη πολιτική στη διαχείριση υποθέσεων δανείων. Η σταθερή, συνεπής και αμετάπτωτη αυτή πολιτική, χωρίς εκπτώσεις και παλινωδίες, έχει ήδη αποφέρει καρπούς, με πρώτιστο την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης σε σχέση με τις δυνατότητες και τις προοπτικές του τραπεζικού μας συστήματος. Η επικείμενη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αναμένεται να δημι-

ουργήσει ανυπέρβλητα προβλήματα στις εγχώριες τράπεζες, οι οποίες έχουν τις δυνατότητες και τα εφόδια για να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τον αυξανόμενο ανταγωνισμό.

Οι καταθέσεις και οι χορηγήσεις των εγχώριων τραπεζών στο εξωτερικό, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, συνέχισαν την ανοδική τους πορεία ως αποτέλεσμα της επέκτασης των δικτύων καταστημάτων τους. Όμως, οι επεκτάσεις στο εξωτερικό δημιουργούν την ανάγκη για αυξημένα κεφάλαια, τα οποία απαιτούνται για τη χρηματοδότηση του διευρυμένου κύκλου εργασιών. Γι' αυτό το λόγο οι τράπεζες, κατά το παρελθόν έτος, ενίσχυσαν ουσιαστικά την κεφαλαιουχική τους βάση με την έκδοση αξιογράφων κεφαλαίου και δανειακού κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης.

Σημαντική εξέλιξη στον τομέα της χρηματοοικονομικής εποπτείας αποτέλεσε η εφαρμογή του Πρωτοκόλλου Συνεργασίας μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιρειών από την 1η Ιανουαρίου, 2003, καθώς, επίσης, η προσχώρηση σ' αυτό της Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων από το Νοέμβριο του υπό επισκόπηση έτους. Βασικός σκοπός του εν λόγω Πρωτοκόλλου είναι η ουσιαστική, συστηματική και διαρκής συνεργασία μεταξύ των επιμέρους εποπτικών αρχών ούτως ώστε να αντιμετωπίζονται με επάρκεια και επιτυχία τα προβλήματα που ανακύπτουν από τον πολυτελεμαχισμό των αρμοδιοτήτων παρακολούθησης και ρύθμισης του χρηματοοικονομικού τομέα. Με τον τρόπο αυτό, ο συντονισμός και η συνεργασία των οργάνων, που εποπτεύουν την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Κύπρο, ευθυ-

γραμμίζεται πλήρως με την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μεγαλύτερη δυνατή ομοιομορφία σε σχέση με τους ουσιαστικούς κανόνες φύμασης και εποπτείας των παρεχομένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε κάθε κράτος-μέλος.

Υλοποιώντας, έγκαιρα, τη σταθερή στόχευση για ολοκλήρωση της εναρμόνισης του τομέα των τραπεζικών υπηρεσιών με το Κοινοτικό Κεντημένο, η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε αριθμό Οδηγιών προς τις τραπεζες και προχωρησε στην ετοιμασία νομοσχεδίων που αποβλέπουν στην πλήρη ευθυγράμμιση του θεσμικού πλαισίου της τραπεζικής εποπτείας με το αντίστοιχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, προωθήσαμε την αναθεώρηση του πλαισίου εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζικών ιδρυμάτων, σύμφωνα με την επικείμενη αναθεώρηση του αντίστοιχου κανονιστικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το Νέο Σύμφωνο της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας, που αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή στο τέλος του 2006. Με πρωτοβουλία της Κεντρικής Τράπεζας έχουν, επίσης, συσταθεί ειδικές ομάδες εργασίας εξειδικευμένων στελεχών του τραπεζικού τομέα, οι οποίες θα αναλάβουν την υλοποίηση του όλου έργου με βάση προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα που θα συνάδει με το αντίστοιχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η μακροπρόληπτική ανάλυση, που εφαρμόζεται από την Κεντρική Τράπεζα, στοχεύει στον εντοπισμό, την αξιολόγηση και παρακολούθηση ευπαθών σημείων και συστημάτων αδυναμιών του τραπεζικού συστήματος ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα για προστασία της χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Κατά το 2003, αρχίσαμε την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για την άσκηση μακροπρόληπτικής ανά-

λυσης, συμμιορφούμενοι με τις συστάσεις και τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι η συμμετοχή της Κεντρικής Τράπεζας στο ΕΣΚΤ έχει δημιουργήσει ιδιαίτερα αυξημένες υποχρεώσεις παραγωγής και διανομής στατιστικών στοιχείων, σύμφωνα με τα εναρμονισμένα επιστημονικά, τεχνικά και χρονικά πρότυπα. Τόσον η διαμόρφωση οικονομικής και νομισματικής πολιτικής σε εθνικό και κοινωνικό επίπεδο όσον και η αξιολόγηση της ετοιμότητας της Κύπρου να υιοθετήσει το ευρώ, απαιτούν την έγκαιρη ύπαρξη αξιόπιστων στατιστικών πληροφοριών. Στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ευθύνες για την παραγωγή και διανομή στατιστικών στοιχείων κατανέμονται ανάμεσα στις εθνικές κεντρικές τράπεζες και τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες. Η Κεντρική Τράπεζα και το Υπουργείο Οικονομικών, στο οποίο υπάγεται η Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία, έχουν συμφωνήσει να προχωρήσουν στην υπογραφή Πρωτοκόλλου για την εφαρμογή του ιδίου πλαισίου συνεργασίας στην Κύπρο.

Στον τομέα της νομισματικής και χρηματοπιστωτικής στατιστικής, ένα σημαντικό βήμα για την παραγωγή εναρμονισμένων στοιχείων ήταν η έκδοση από την Κεντρική Τράπεζα προς τα Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (ΝΧΙ) της Οδηγίας για Ομαδοποίηση των Θεσμικών Μονάδων σε Θεσμικούς Τομείς και Υποτομείς σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Οικονομικών Λογαριασμών (ΕΣΟΛ 95). Η Οδηγία εκδόθηκε τον Ιούλιο του 2003, μαζί με Ηλεκτρονικό Αρχείο Θεσμικών Μονάδων, το οποίο αναθεωρείται τακτικά από την Κεντρική Τράπεζα με

σκοπό τη διευκόλυνση των ΝΧΙ να ταξινομούν ηλεκτρονικά τους πελάτες τους σε τομείς και υποτομείς σύμφωνα με το ΕΣΟΛ 95. Συναφώς, διοργανώθηκαν σεμινάρια που αποσκοπούσαν στην σε βάθος ενημέρωση των ΝΧΙ για το υπό εξέλιξη εναρμονισμένο σύστημα συλλογής στατιστικών πληροφοριών από τις ενοποιημένες λογιστικές τους καταστάσεις.

Παράλληλα, συνεχίστηκε η παραγωγή τριμηνιαίων και ετήσιων στοιχείων για το ισοζύγιο πληρωμών, σύμφωνα με τις κοινοτικές και διεθνείς προδιαγραφές, μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος συλλογής και καταρτισμού στατιστικών στοιχείων, το οποίο τέθηκε αρχικά σε εφαρμογή το 2002. Επίσης, ετοιμάστηκε για πρώτη φορά ολοκληρωμένη κατάσταση της διεθνούς επενδυτικής θέσης της Κύπρου. Η κατάσταση αυτή απεικονίζει τις χρηματοοικονομικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις των κατοίκων της Κύπρου έναντι των κατοίκων εξωτερικού στο τέλος του 2002.

Η Κεντρική Τράπεζα, στην οποία είναι εκχωρημένη η αρμοδιότητα εφαρμογής των προνοιών του *Περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου* (Κεφ. 199), προχώρησε μέσα στο 2003 σε περαιτέρω άρση συναλλαγματικών περιορισμών, καθώς επίσης σε συνακόλουθη απλοποίηση των συναφών διαδικασιών, στη βάση του εναρμονιστικού προγράμματος που συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπρόσθετα, η Κεντρική Τράπεζα προώθησε την ψήφιση του *Περί Διακίνησης Κεφαλαίων Νόμου 115(I)2003*, ο οποίος προνοεί, μεταξύ άλλων, και την κατάργηση, από την 1η Μαΐου, 2004, του *Περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου*. Ως αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών, η Κεντρική Τράπεζα θα απεμπλακεί, από την ημερομηνία ένταξης

στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από το χειρισμό θεμάτων που σχετίζονται με τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Κύπρο κατοίκων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε εταιρείες διεθνών επιχειρήσεων.

Για την προστασία του νομίσματος, συμπεριλαμβανομένου του ευρώ, από την παραχάραξη, η Κεντρική Τράπεζα προέβη στην ετοιμασία νομοσχεδίου με τίτλο “*Ο Περί Νομίσματος (παραχάραξη και άλλα συναφή) Νόμος*”, που εναρμονίζει πλήρως το νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο. Το νομοσχέδιο βρίσκεται στο τελικό στάδιο ελέγχου και αναμένεται να υποβληθεί σύντομα στη Βουλή για ψήφιση.

Τεράστια σημασία αποδίδεται επίσης στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Κεντρικής Τράπεζας και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων της πληροφορικής. Μέσα σ’ αυτό το πλαίσιο, η Κεντρική Τράπεζα εξακολούθησε να μετέχει με μέλη του προσωπικού της στα πλείστα εκπαιδευτικά σεμινάρια τα οποία διοργανώνονται η ΕΚΤ και οι άλλες κεντρικές τράπεζες που αποτελούν το ΕΣΚΤ, καθώς επίσης να προωθεί την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του ΕΣΚΤ για την Πληροφορική και να υλοποιεί έργα για την αναβάθμιση των συστημάτων ασφάλειας του κτιρίου της.

Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, ο Διοικητής μαζί με στελέχη της Τράπεζας και εμπειρογνώμονες από το εξωτερικό συνέχισαν τη μελέτη του Σχεδίου Ανάν για επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Νέα έγγραφα και εκθέσεις ετοιμάσθηκαν και επιδόθηκαν από το Διοικητή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τις πρόνοιες του αναθεωρημένου Σχεδίου Ανάν, οι οποίες αφορούν είτε την Κεντρική Τράπεζα είτε την κυπριακή οικονομία.

Παρόλη την πολυδιάστατη μορφή των λει-

τουργιών της, πρωταρχική αποστολή της Κεντρικής Τράπεζας παραμένει η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών εντός του πλαισίου της γενικής πολιτικής του Κράτους. Η επίτευξη του εν λόγω στόχου προϋποθέτει συνεχή, ολοκληρωμένη γνώση των οικονομικών δεδομένων, έγκαιρη διάγνωση των οικονομικών εξελίξεων και ορθή πολιτική εκ μέρους της νομισματικής αρχής.

Συναφώς σημειώνεται, ότι ο ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού Α.Εγχ.Π. της Κύπρου περιορίστηκε στο 2,0% περίπου το 2003, όπως και το 2002. Η παρατηρηθείσα στασιμότητα θα πρέπει να συσχετισθεί με τη γενική κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας αλλά και με την ιδιαίτερη πορεία της τουριστικής βιομηχανίας, η οποία επηρεάσθηκε δυσμενώς, κυρίως λόγω του πολέμου στο γειτονικό μας Ιράκ.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα διευρύνθηκε στο 6% περίπου του Α.Εγχ.Π. το 2003, σε σύγκριση με 3,6% του Α.Εγχ.Π. τον προηγούμενο χρόνο, ως αποτέλεσμα των αυξημένων κυβερνητικών δαπανών αλλά και της φορολογικής μεταρρύθμισης του Ιουλίου 2002.

Η αύξηση του συντελεστή Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) από το 10% στο 13% τον Ιούλιο του 2002, και στο 15% τον Ιανουάριο του 2003, ήταν μια από τις κυριότερες αιτίες ανόδου του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή κατά 4,1% το 2003, σε σύγκριση με 2,8% τον προηγούμενο χρόνο. Στην αγορά έργασίας, το ποσοστό των εγγεγραμμένων ανέργων επί τον συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού αυξήθηκε στο 3,5% το 2003 από το 3,1% τον προηγούμενο χρόνο..

Η στασιμότητα του ρυθμού οικονομικής

ανάπτυξης συνέτεινε ώστε το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών να σταθεροποιηθεί γύρω στο 4,4% του Α.Εγχ.Π. το 2003, σε σύγκριση με 5,4% του Α.Εγχ.Π. τον προηγούμενο χρόνο. Αναμφίβολα, μέρος της βελτίωσης προήλθε από τη μείωση των εισαγωγών στρατιωτικού υλικού.

Στη διάρκεια του 2003, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μείωσε το βασικό επιτόκιο συνολικά κατά 75 μονάδες βάσης, ενώ η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ το μείωσε κατά 25 μονάδες βάσης. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα δεδομένα της οικονομίας και τις ενέργειες των άλλων νομισματικών αρχών, προέβη σε μείωση του βασικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης στις 4 Απριλίου, 2003. Αντιφατικοί δείκτες, όπως η μείωση του πραγματικού ρυθμού ανάπτυξης, το διευρυμένο δημοσιονομικό έλλειμμα, η αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων, η άνοδος του αριθμού των εγγεγραμμένων ανέργων, το έλλειμμα στο ισοζυγίο τρεχουσών συναλλαγών, αλλά και η αναπτέρωση των ελπίδων για διεθνή ανάκαμψη μετά το πέρας του πολέμου στο Ιράκ, οδήγησαν την Κεντρική Τράπεζα σε νιοθέτηση στάσης αναμονής διατηρώντας αμετάβλητα τα επιτόκια για το υπόλοιπο του 2003.

Το 2004 προβλέπεται να σημειωθεί ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και, συνεπώς, του ρυθμού μεγέθυνσης και της Κυπριακής οικονομίας ο οποίος, εξαιτίας της αναμενόμενης βελτίωσης του τουριστικού ζεύματος αλλά και των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα, υπολογίζεται να φθάσει στο 4% σε πραγματικούς όρους. Ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί, αφού η επίδραση των αυξήσεων στο βασικό συντελεστή του ΦΠΑ θα έχει πια εξασθενίσει ενώ, παράλληλα, η κατάσταση της ανεργίας θα παρουσιάσει μικρή βελτίωση.

Αν οι ανωτέρω προβλέψεις επαληθευθούν, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών δυνατό να παρουσιάσει βελτίωση και να μην υπερβεί το 3,0% του Α.Εγχ.Π. το 2004. Η αναμενόμενη βελτίωση στηρίζεται στην υπόθεση ότι οι αιμαντικές δαπάνες θα μειωθούν ακόμη περισσότερο και ότι θα υπάρξει αισθητή ανάκαμψη του τουριστικού ρεύματος προς την Κύπρο. Η αύξηση του πραγματικού ρυθμού ανάπτυξης θα επηρεάσει θετικά τα δημόσια οικονομικά. Κατά το τρέχον έτος, το δημοσιονομικό έλλειμμα υπολογίζεται ότι θα μειωθεί περίπου στο 4,0% του Α.Εγχ.Π., παραμένοντας πάνω από το σχετικό κριτήριο σύγκλισης.

Προτού περατώσω το συνοπτικό αυτό εισαγωγικό μου σημείωμα, θεωρώ επιβεβλημένο να τονίσω και πάλι με έμφαση ότι απαιτείται δραστική μείωση των μη παραγωγικών δημόσιων δαπανών και ουσιαστική αύξηση των κρατικών εσόδων. Πρόκειται για μέτρα μη προσφιλή και, στην πραγματικότητα, αντιδημοφιλή, τα οποία συνεπάγονται άφευκτο πολιτικό κόστος, αλλά που πρέπει αναπόφευκτα να εφαρμοσθούν ώστε να επιτευχθούν οι εξαγγελθείσες στοχεύσεις και οι αναληφθείσες επίσημες δεσμεύσεις για προσχώρηση στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II, για ικανοποίηση των δεικτών του Μάαστριχτ και για την υιοθέτηση του ενδρώ ως του εθνικού μας νομίσματος το συντομότερο δυνατό. Απαιτείται, ακόμη, να καταστεί κοινή συνείδηση ότι οι πιο πάνω στοχεύσεις υπερβαίνουν τα στενά πολιτικο-κομματικά όρια γιατί υπαγορεύονται από το καλώς νοούμενο ύψιστο εθνικό συμφέρον. Δεν μπορεί και δεν δικαιούται κανένας να θυσιάσει το μακρόπνοο ευεργετικό μέλλον για το πρόσκαιρο, επιφανειακό και βραχύπνοο παρόν. Σημαντικό θεωρώ επίσης να τονίσω ότι, άνκαι οι δυσμενείς διεθνείς συνθήκες και οι αναπόδραστες εγχώριες συγκυ-

ρίες επιδείνωσαν την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας και επέδρασαν αρνητικά στα δημόσια οικονομικά κατά το 2003, εν τούτοις η κυπριακή οικονομία παραμένει βασικά υγιής, με γερά θεμέλια και πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα οποία πρέπει να ενεργοποιηθούν και να ενισχυθούν με την έγκαιρη λήψη τολμηρών, συνετών και ζεαλιστικών αποφάσεων.

Εν κατακλείδι, επιθυμώ να εκφράσω θερμές ευχαριστίες στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα μέλη της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής για την πολύτιμη συμβολή και βοήθειά τους, καθώς και σε όλο το προσωπικό για την αφοσίωση, την εργατικότητα και τη στήριξη των προσπαθειών μας για την πραγμάτωση των στόχων και επιδιώξεων της Κεντρικής Τράπεζας. Θερμές ευχαριστίες απευθύνονται στα αποχωρήσαντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Κώστα Τσιελεπή και κ. Χρυσόστομο Θεοκλή, που υπηρέτησαν με ανιδιοτέλεια για μακρό χρονικό διάστημα την Κεντρική Τράπεζα και προώθησαν με ξήλο και ευσυνειδησία τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της. Ευχαριστίες εκφράζονται, επίσης, στον κ. Ανδρέα Φιλίππου, ο οποίος αφυπηρέτησε την 30ή Μαρτίου, 2003, από τη θέση του Πρώτου Ανώτερου Διευθυντή μετά από μακρά και ευδόκιμη υπηρεσία στην Κεντρική Τράπεζα.

Χριστόδουλος Χριστοδούλου
Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

2. Διοίκηση και Οργάνωση της Τράπεζας

2.1 Διοικητικό Συμβούλιο

Χρ. Χριστοδούλου
Διοικητής, Πρόεδρος

Κ. Δάμτσας

Φ. Ζαχαριάδης

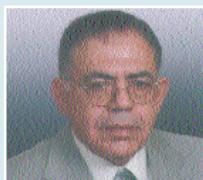
Ε. Χατζηζαχαρίας

Α. Γαλανός

Ζ. Κατσουρίδης

Κ. Τσιελεπής

Χρ. Θεοκλή

Κωνσταντίνος Δάμτσας: Διευθύνων Σύμβουλος ιδιωτικής εταιρείας. Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών. Αντιπρόεδρος του ΚΕΒΕ και Μέλος Διοικητικών Συμβούλων σε εταιρείες ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου, ημικρατικούς και επαγγελματικούς οργανισμούς. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Απρίλιο του 1990.

Φίλιος Ζαχαριάδης: Γενικός Διευθυντής ασφαλιστικής εταιρείας. Πρόεδρος του Συνδέσμου Ασφαλιστικών Εταιρειών και Μέλος της συμβούλευτικής Επιτροπής Ασφαλίσεων. Αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από το Νοέμβριο του 1993.

Ελευθέριος Χατζηζαχαρίας: Εγκεριμένος Ελεγκτής, συνέταιρος σε Οίκο λογιστών ελεγκτών από το 1984. Μέλος του Συμβουλίου του Συνδέσμου Εγκεριμένων Λογιστών Κύπρου. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Ιούνιο του 1999.

Αλέξης Γαλανός: Πρόωρη Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων. Διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Ιούλιο του 1974 μέχρι το Μάιο του 1979. Διορίστηκε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας το Νοέμβριο του 2003.

Ζήνων Κατσουρίδης: Πλοιοκτήτης και Διευθύνων Σύμβουλος Ναυτιλιακής Εταιρείας. Μέλος του Κυπριακού Ναυτιλιακού Συμβουλίου, Εταιρικό μέλος του Βρετανικού Ναυτικού Ινστιτούτου και Πρόεδρος της Εταιρείας Ιστορικών Ερευνών “Αποκάλυψη”. Διετέλεσε Σύμβουλος του Προέδρου της Δημοκρατίας για Ναυτιλιακά Θέματα, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας και Διευθύνων μέλος του Baltic Exchange. Διορίστηκε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας την 1η Δεκεμβρίου, 2003.

Κώστας Τσιελεπής: Εγκεριμένος Ελεγκτής, Διευθύνων Συνέταιρος σε Οίκο λογιστών ελεγκτών, του οποίου είναι και ιδρυτής. Διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Ιούλιο του 1983 μέχρι τον Ιούλιο του 2003.

Χρυσόστομος Θεοκλής: Σύμβουλος Εταιρειών και μέλος σε διάφορα διοικητικά συμβούλια εταιρειών. Διετέλεσε Συνέταιρος σε Οίκο λογιστών ελεγκτών. Διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Δεκέμβριο του 1988 μέχρι τον Νοέμβριο του 2003.

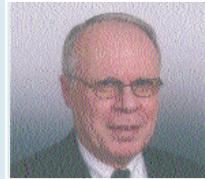
2.2 Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής

Χρ. Χριστοδούλου
Διοικητής, Πρόεδρος

Χ. Αχνιώτης

Α. Μαλάος

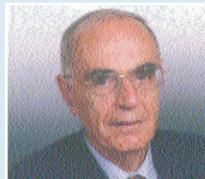
Α. Μάτσος

Χρ. Πισσαρίδης

Γ. Θωμά

Α. Φιλίππου

Χαράλαμπος Αχνιώτης: Σύμβουλος του Διοικητή και πρώην Πρότος Ανώτερος Διευθυντής, επικεφαλής της Διεύθυνσης Οικονομικών Ερευνών και Διοικητικών Υπηρεσιών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

Αντώνης Μαλαός: Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Κύπρου. Διετέλεσε Γενικός Διευθυντής των Υπουργείων Οικονομικών και Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

Ανδρέας Μάτσος: Επιχειρηματίας. Πρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αμμοχώστου. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

Χριστόφορος Πισσαρίδης: Καθηγητής Οικονομικών, London School of Economics and Political Science. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

Γεώργιος Θωμά: Ανώτερος Διευθυντής, επικεφαλής της Διεύθυνσης Οικονομικών Ερευνών και Στατιστικής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από τον Απρίλιο του 2003.

Ανδρέας Φιλίππου: Πρώτος Ανώτερος Διευθυντής, επικεφαλής της Διεύθυνσης Ρυθμίσεως και Εποπτείας Τραπεζικών Ιδρυμάτων της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, μέχρι τον Μάρτιο του 2003. Διετέλεσε μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000 μέχρι τον Απρίλιο του 2003.

2.3 Ανώτερη Διευθυντική Ομάδα και Επιτροπή Διοικητή

Χρ. Χριστοδούλου
Διοικητής, Πρόεδρος

Χαρ. Αχνιώτης
Συμβούλος
του Διοικητή

Σ. Σταύρου
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Διοικητικών
Υπηρεσιών

Γ. Μανδρουδής
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Τραπέζικων
Εγγασιών Εσοτερικού
και Λογιστικών
Υπηρεσιών

Γ. Θωμά
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Οικονομικών
Ερευνών και Στατιστικής

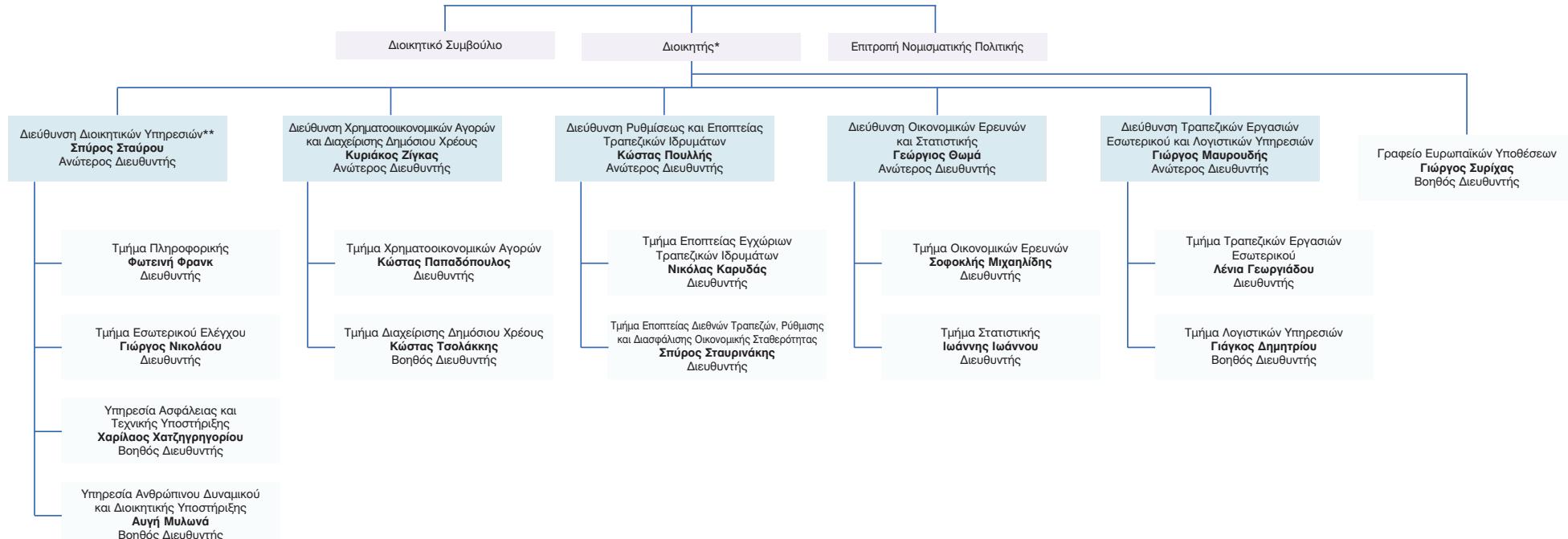
Κ. Πουλλής
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Ρυθμίσεως
και Εποπτείας
Τραπέζικών Ιδρυμάτων

Κ. Ζίγκας
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση
Χρηματοοικονομικών
Αγορών και Διαχείρισης
Δημόσιου Χρέους

2.4 Διευθυντική και Οργανική Δομή

Δεκέμβριος 2003

* Στο Διοικητή υπάγονται απευθείας το Γραφείο Ευρωπαϊκών Υποθέσεων καθώς και τα θέματα προϋπολογισμού

** Στη Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών περιλαμβάνεται επίσης η Βιβλιοθήκη

3. Η οικονομία το 2003

3.1 Οικονομικές Εξελίξεις

Γενική επισκόπηση

Η κυπριακή οικονομία παρουσίασε το ίδιο επίπεδο αύξησης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Εγχ.Π.) κατά το 2003, όπως και κατά το 2002. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, η άνοδος αυτή ήταν της τάξης του 2,0% σε σταθερές τιμές. Η εξωτερική ζήτηση παρουσίασε περαιτέρω μείωση το 2003, αντικατοπτρίζοντας κυρίως τις δυσμενείς εξελίξεις στον τομέα του τουρισμού που συνεχίστηκαν για δεύτερη συνεχή χρονιά λόγω, κυρίως, της συνεχιζόμενης διεθνούς υποτονικής οικονομικής δραστηριότητας κατά το μεγαλύτερο μέρος του έτους. Η εγχώρια ζήτηση σημείωσε επιβράδυνση λόγω της μείωσης του ρυθμού αύξησης της δημόσιας κατανάλωσης σε πραγματικές τιμές, καθώς και της μείωσης των ακαθάριστων επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου. Από την πλευρά της παραγωγής, οι τομείς των υπηρεσιών παρουσίασαν μικρή αύξηση, αφού, παρά την προαναφερθείσα ύφεση στον τουριστικό τομέα, ο τομέας της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας σημείωσε σημαντική άνοδο. Η επίδοση των δευτερογενών τομέων ήταν υποτονική, ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης αρνητικής επίδοσης της μεταποίησης, ενώ επιβράδυνση σημείωσαν οι τομείς του ηλεκτρισμού, του υγραερίου και της υδατοπομήθειας, καθώς επίσης οι κατασκευές, σε οριακό όμως επίπεδο, συνεχίζοντας ουσιαστικά τη θετική τους πορεία που ξεκίνησε από το 2001.

Ο πληθωρισμός κατά το 2003 ανήλθε στο 4,1% σε σύγκριση με 2,8% το 2002. Η επιτάχυνση αυτή αποδίδεται κυρίως στη σημαντική αύξηση των τιμών των εγχώριων βιομη-

χανικών, μη πετρελαιοειδών προϊόντων, των καυσίμων και του υγραερίου, του ηλεκτρισμού και σε κάποιο βαθμό των υπηρεσιών. Η άνοδος των τιμών οφείλεται εν πολλοίσ στην αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ και άλλων φόρων κατανάλωσης τον Ιούλιο του 2002 και τον Ιανουάριο του 2003. Όσον αφορά την αγορά εργασίας, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων, ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, αυξήθηκε από το 3,1% το 2002, στο 3,5% κατά το υπό επισκόπηση έτος, αντικατοπτρίζοντας την υποτονική οικονομική δραστηριότητα που συνεχίστηκε για δεύτερη συνεχή χρονιά.

Παραγωγή

Οι δευτερογενείς τομείς της οικονομίας παρουσίασαν γενικά υποτονικότητα όπως αυτή αποτυπώνεται στην επιβράδυνση που παρατηρήθηκε στο ρυθμό μεγέθυνσής τους σε πραγματικούς όρους. Η εξέλιξη αυτή σημειώθηκε λόγω της συνεχιζόμενης αρνητικής επίδοσης του τομέα της μεταποίησης και της επιβράδυνσης στους τομείς του ηλεκτρισμού, του υγραερίου και της υδατοπομήθειας. Συγκεκριμένα, η προστιθέμενη αξία στη μεταποίηση σε πραγματικούς όρους μειώθηκε κατά 2,0% το 2003, αντικατοπτρίζοντας τα χρόνια διαρροής προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας. Η μειωμένη δραστηριότητα που παρατηρήθηκε στον τομέα της μεταποίησης αντανακλάται και στην πτώση που παρουσίασε ο δείκτης όγκου βιομηχανικής παραγωγής κατά το 2003. Όσον αφορά τον τομέα των κατασκευών, παρατηρήθηκε αύξηση της τάξης του 4,0% σε πραγματικούς όρους, σε σύγκριση με άνοδο 4,5%, το 2002. Η θετική συνολικά πορεία, που διέγραψε ο τομέας αυτός για τρίτη συνεχή χρονιά, αντικατοπτρίζεται στην άνοδο που παρουσίασαν τόσο ο δεί-

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά οικονομική δραστηριότητα

Σ εκατ.

Οικονομική Δραστηριότητα	Τοέχουσες τιμές αγοράς				Σε σταθερές τιμές (1995)			
	2000	2001	2002	2003 (προκ.)	2000	2001	2002	2003 (προκ.)
Πρωτογενής τομέας	216,1	240,7	257,6	280,4	211,0	218,5	230,6	234,3
Γεωργία, Θήρα και δασοκομία	187,8	211,9	226,8	246,0	178,1	185,4	196,0	198,9
Αλιεία	11,4	11,4	11,8	12,8	15,8	15,9	16,2	16,5
Ορυχεία και λατομεία	16,9	17,4	19,0	21,6	17,1	17,2	18,4	18,9
Δευτερογενής τομέας	1.059,2	1.115,2	1.163,7	1.227,5	915,4	926,9	943,5	957,2
Μεταποίηση	560,5	574,1	577,4	575,5	487,8	477,6	467,1	457,8
Ηλεκτρισμός, υγραέριο και νερό	114,2	123,1	128,1	147,9	109,9	119,7	131,9	141,1
Κατασκευές	384,5	418,0	458,2	504,1	317,7	329,6	344,5	358,3
Τριτογενής τομέας	3.998,4	4.247,4	4.402,1	4.690,6	3.392,7	3.554,3	3.619,2	3.695,8
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	681,4	730,9	756,4	782,1	603,5	635,6	642,1	645,3
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	503,0	544,7	509,2	500,4	446,9	461,6	429,3	412,6
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	494,5	542,9	530,6	549,6	477,5	516,7	534,7	548,1
Ενδιάμεσοι χοηματοπιστωτικοί οργανισμοί	392,8	373,7	374,7	384,8	290,6	296,4	297,4	298,3
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες	738,9	794,3	859,5	941,3	632,0	666,5	701,3	738,1
Δημόσια διοίκηση και άμυνα	488,6	510,9	551,1	624,5	382,0	393,6	403,8	415,9
Εκπαίδευση	268,9	290,6	316,8	354,9	208,1	216,1	223,3	231,5
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	186,9	199,3	223,6	248,6	144,5	148,0	154,2	160,7
Άλλες κοινωνικές, κοινωνικές και προσωπικές υπηρεσίες	215,6	227,3	241,6	261,2	179,8	187,0	194,5	202,1
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό	27,8	32,8	38,6	43,2	27,8	32,8	38,6	43,2
Σύνολο Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας	5.273,7	5.603,3	5.823,4	6.198,5	4.519,1	4.699,7	4.793,3	4.887,3
Μείον: Τεκμαρτές τραπεζικές επιβαρύνσεις	223,0	265,2	272,6	306,9	191,1	222,5	201,3	205,0
Συν: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και εισαγωγικοί δασμοί	474,6	538,8	610,2	672,2	500,0	543,9	531,0	545,0
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς	5.525,3	5.876,9	6.161,0	6.563,8	4.828,0	5.021,1	5.123,0	5.227,3

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κατηγορία δαπανών

Σ εκατ.

Κατηγορία Δαπανών	Τρέχουσες τιμές αγοράς				Σε σταθερές τιμές (1995)			
	2000	2001	2002	2003 (προκ.)	2000	2001	2002	2003 (προκ.)
Ιδιωτική κατανάλωση	3.764,1	4.011,6	4.208,6	4.562,7	3.313,3	3.466,9	3.552,5	3.701,4
Δημόσια κατανάλωση	911,01	1.027,6	1.137,0	1.235,4	746,7	824,7	894,6	925,7
Ακαθάριστες κεφαλαιουχικές επενδύσεις	1.106,0	1.097,7	1.241,4	1.224,5	995,2	962,7	1.064,9	994,6
Αυξομείωση αποθεμάτων	124,3	60,0	72,3	89,6	108,0	51,0	59,6	70,6
Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	981,7	1.037,7	1.169,1	1.134,9	887,2	911,7	1.005,3	924,0
Εγχώρια ζήτηση	5.781,1	6.136,9	6.587,0	7.022,6	5.055,2	5.254,3	5.512,0	5.621,7
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3.137,0	3.359,4	3.189,6	3.079,0	2.724,1	2.815,6	2.671,4	2.501,2
Μείον: Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3.425,8	3.619,5	3.637,3	3.547,7	2.953,3	3.064,8	3.111,5	2.976,0
Στατιστική διαφορά	33,0	0,1	21,7	9,9	2,0	16,0	51,1	80,4
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς	5.525,3	5.876,9	6.161,0	6.563,8	4.828,0	5.021,1	5.123,0	5.227,3
Συν: Καθαρές εισροές εισοδήματος από ξένες χώρες	60,4	61,6	61,7	63,7	52,8	52,6	51,3	50,7
Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε τιμές αγοράς	5.585,7	5.938,5	6.222,7	6.627,5	4.880,8	5.073,7	5.174,3	5.278,0

κτης όγκου και αξίας αδειών οικοδομής, όσο και οι πωλήσεις τοιμέντου στην εγχώρια αγορά, και οφείλεται στη σημαντική άνοδο που σημείωσαν οι κατασκευές κατοικιών από τον ιδιωτικό τομέα.

Οι τομείς των υπηρεσιών παρουσίασαν συνολικά μικρή επιτάχυνση, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 2,1% σε πραγματικούς όρους, σε σύγκριση με άνοδο 1,8% κατά το 2002. Οι πλείστοι επί μέρους τομείς των υπηρεσιών σημείωσαν επιβράδυνση ή μείωση. Συγκεκριμένα, ο τομέας των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών παρουσίασε οριακή αύξηση κατά 0,3% όπως και τον προηγούμενο χρόνο, αντανακλώντας, κυρίως, τη συνεχιζόμενη υποτονικότητα των

χρηματιστηριακών δραστηριοτήτων. Ο τομέας των ξενοδοχείων και εστιατορίων σημείωσε πτώση της τάξης του 3,9% κατά το 2003, σε σύγκριση με μείωση 7,0% τον προηγούμενο χρόνο λόγω, κυρίως, της μείωσης στις αφίξεις τουριστών. Ο τομέας του χονδρικού και λιανικού εμπορίου παρουσίασε επιβράδυνση, αντικατοπτρίζοντας ουσιαστικά τη μείωση στο δεύτη όγκου λιανικών πωλήσεων κατά το 2003. Αντίθετα, ο ρυθμός ανάπτυξης του τομέα της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωσης και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εξακολούθησε να παραμένει σε ψηλά σχετικά επίπεδα, αντικατοπτρίζοντας τη θετική εικόνα που παρουσίασε ο τομέας των κατασκευών κατά το υπό εξέταση έτος.

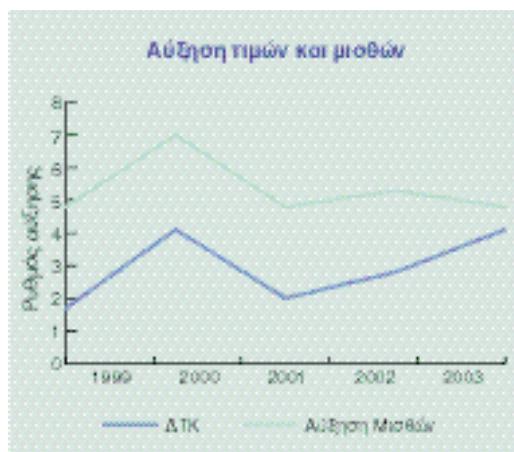
Ζήτηση

Ο ρυθμός αύξησης της εγχώριας ζήτησης έφτασε το 2,0% κατά το 2003, σε σύγκριση με άνοδο της τάξης του 4,9% το 2002. Η επιβράδυνση αυτή αποδίδεται, εν πολλοίς, στη μείωση του ρυθμού αύξησης της δημόσιας κατανάλωσης που περιορίσθηκε στο 3,5% σε πραγματικούς όρους, σε σύγκριση με αύξηση 8,5% τον προηγούμενο χρόνο. Παράλληλα, οι ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου σημείωσαν πτώση κατά 6,6%, σε σύγκριση με άνοδο της τάξης του 10,6% τον προηγούμενο χρόνο, εξέλιξη που οφειλόταν κυρίως στην αγορά δύο νέων αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές και ενός κρουαζιερόπλοιου από ιδιωτική εταιρία το 2002. Αντίθετα, η ιδιωτική κατανάλωση παρουσίασε επιτάχυνση, παρά τη μείωση που σημειώθηκε στο δείκτη όγκου λιανικών πωλήσεων κατά το 2003, εξέλιξη που αποδίδεται, κυρίως, στην αυξημένη κατανάλωση υπηρεσιών. Η εξωτερική ζήτηση παρουσίασε μείωση κατά 6,4%, σε σύγκριση με μείωση 5,1% το 2002, ως αποτέλεσμα, κυρίως, της συνεχιζόμενης μείωσης στις αφίξεις τουριστών και της ύφεσης που επικρατούσε στη διεθνή οικονομία κατά το μεγαλύτερο διάστημα του 2003.

Πληθωρισμός, παραγωγικότητα και αγορά εργασίας

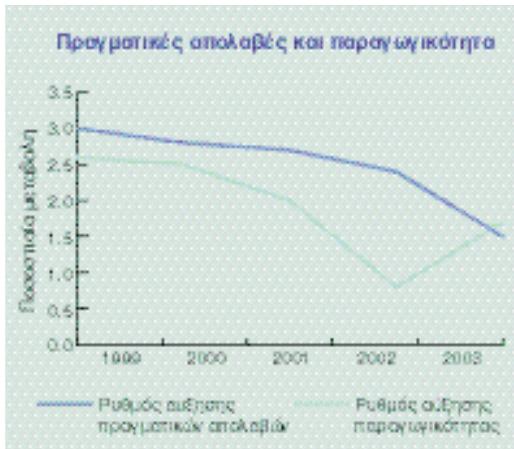
Ο πληθωρισμός κατά το 2003 ανήλθε στο 4,1%, σε σύγκριση με 2,8% το 2002. Η επιτάχυνση αυτή αποδίδεται, πρώτιστα, στην επιτάχυνση των τιμών των εγχώριων βιομηχανικών προϊόντων και, κατά δεύτερο λόγο, των υπηρεσιών και οφείλεται, εν πολλοίς, στην αύξηση του βασικού συντελεστή ΦΠΑ από 10% σε 13% τον Ιούλιο του 2002 και από 13% σε 15% τον Ιανουάριο του 2003, καθώς και στην άνοδο της τιμής των πετρελαιοειδών, λόγω, κυρίως, αυξήσεων στους φόρους κατανάλωσης. Παραταύτα, η συνεχι-

ζόμενη επίδραση μέχρι και τον Ιούνιο του 2003 της πτώσης στις τιμές των αυτοκινήτων, λόγω της μείωσης των φόρων κατανάλωσης τον Ιούλιο του 2002, καθώς και η νέα μεγάλη μείωση στις τιμές των αυτοκινήτων το Δεκέμβριο του 2003 λόγω της μείωσης

των φόρων κατανάλωσης των αυτοκινήτων στα τέλη Νοεμβρίου, συγκράτησαν την άνοδο του πληθωρισμού σε σημαντικό βαθμό. Αναστατικό όρλο στο μέτωπο του πληθωρισμού διαδραμάτισε επίσης η ενδυνάμωση της κυπριακής λίρας, γεγονός που συγκράτησε τις τιμές των εισαγόμενων προϊόντων.

Πιο αναλυτικά, για ολόκληρο το έτος 2003, οι τιμές των εγχώριων προϊόντων αυξήθηκαν κατά 7,3%, σε σύγκριση με άνοδο 4,3% το 2002. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην επιτάχυνση των τιμών των εγχώριων βιομηχανικών, μη πετρελαιοειδών προϊόντων, των καυσίμων και του ηλεκτρισμού, που αντικατοπτρίζουν κυρίως την προαναφερθείσα άνοδο του βασικού συντελεστή ΦΠΑ, καθώς και σε αυξήσεις φόρων κατανάλωσης κατά το 2003. Παράλληλα, επιτάχυνση σημείωσαν και οι τιμές των γεωργικών προϊόντων. Όσον αφορά τις τιμές των εισαγόμενων προϊόντων, παρατηρήθηκε μείωση κατά 2,4% το 2003, σε σύγκριση με μείωση 1,7% το

2002, λόγω κυρίως της προαναφερθείσας μεγάλης μείωσης στις τιμές των αυτοκινήτων, ενώ οι τιμές των υπηρεσιών παρουσίασαν επιτάχυνση και αυξήθηκαν κατά 4,4%, λόγω κυρίως της ανόδου του βασικού συντελεστή του ΦΠΑ.

Σύμφωνα με τις προκαταρκτικές εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας, ο ρυθμός αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας της

οικονομίας σημείωσε επιτάχυνση και ανήλθε κατά 1,7%, σε σύγκριση με άνοδο 0,8% τον προηγούμενο χρόνο. Η αύξηση της παραγωγικότητας, σε συνδυασμό με τη μικρή αύξηση που παρουσίασε η απασχόληση, οδήγησαν στην άνοδο της τάξης του 2,0% που σημειώσε το Α.Εγχ.Π κατά το 2003.

Θα πρέπει να σημειωθεί, επίσης, ότι κατά το 2003 ο ρυθμός αύξησης των προγματικών απολαβών των εργαζομένων ανήλθε κατά 1,5%, παραμένοντας έτσι ελαφρά κάτω από την άνοδο που παρουσίασε η παραγωγικότητα.

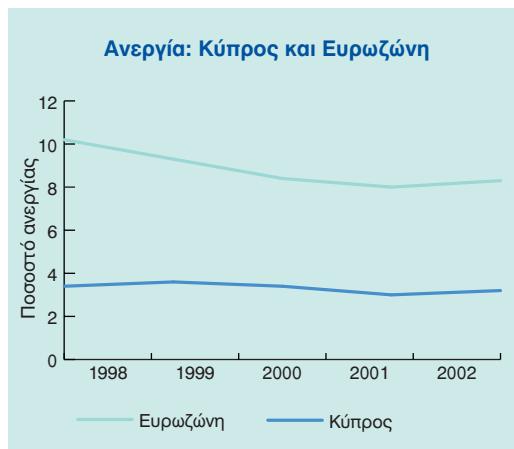
Στον τομέα της αγοράς εργασίας, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων αυξήθηκε κατά 13,3% το 2003, σε σύγκριση με άνοδο 10,6% το 2002, ενώ ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού η ανεργία ανήλθε από το 3,1% στο 3,5%. Σημειώνεται ότι, η ανοδική τάση στην ανεργία που καταγράφεται εδώ

Ποσοστιαία μεταβολή Δείκτη Τιμών Καταναλωτή κατά οικονομική κατηγορία

%

	Ετήσια	Στάθμιση		
	2001	2002	2003	1998=100
Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	2,0	2,8	4,1	100,0
Εγχώρια προϊόντα	1,3	4,3	7,3	36,7
Γεωργικά	4,5	1,8	4,5	7,9
Βιομηχανικά	0,8	5,6	7,9	27,2
Βιομηχανικά, μη πετρελαιοειδή	0,1	4,6	6,5	22,9
Καύσιμα και υγραέριο	4,0	10,6	14,2	4,3
Ηλεκτρισμός	-3,2	-2,3	10,2	1,5
Εισαγόμενα προϊόντα	0,5	-1,7	-2,4	22,2
Μηχανοκίνητα οχήματα	0,6	-5,1	-8,3	9,4
Άλλα εισαγόμενα	0,4	0,9	1,8	12,8
Υπηρεσίες	3,4	3,7	4,4	41,1

και δύο χρόνια, συμβαδίζει με την επιβράδυνση που καταγράφηκε στην οικονομική δραστηριότητα κατά το 2002 και τη συνεχιζόμενη υποτονική οικονομική δραστηριότητα κατά το 2003.

Δημόσια οικονομικά

Το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξήθηκε αισθητά το 2003 σε σύγκριση με το 2002. Ως ποσοστό του Α.Εγχ.Π. το έλλειμμα υπολογίζεται γύρω στο 6,0%, σε σύγκριση με 3,6% το προηγούμενο έτος, ξεπερνώντας σημαντικά, για δεύτερη συνεχή χρονιά, το όριο του 3,0% που τίθεται από το σχετικό κριτήριο σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Ο ρυθμός αύξησης των δημόσιων εσόδων επιταχύνθηκε μεν σημαντικά φθάνοντας το 10,6%, σε σύγκριση με 5,4% το 2002, αλλά, ταυτόχρονα, μεγαλύτερη επιτάχυνση σημείωσαν οι δημόσιες δαπάνες, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 15,4% σε σύγκριση με άνοδο της τάξης του 7,4% που κατέγραψαν τον προηγούμενο χρόνο.

Από πλευράς δαπανών, τόσο οι τρέχουσες όσο και οι κεφαλαιουχικές δαπάνες παρουσίασαν σημαντική επιτάχυνση, καταγράφοντας αυξήσεις της τάξης του 16,6% και 8,3%, αντίστοιχα. Πιο συγκεκριμένα, από τις τρέ-

χουσες δαπάνες παρατηρήθηκε σημαντική επιτάχυνση στους μισθούς και τα ημερομίσθια που οφείλεται, εν μέρει, στην αναδρομική καταβολή των μισθολογικών αιχήσεων στους βασικούς μισθούς των δημόσιων υπαλλήλων για το 2001 και 2002, κατά το υπό εξέταση έτος. Επιτάχυνση επίσης σημειώθηκε στις τρέχουσες μεταβιβάσεις, που περιλαμβάνουν αιχήσεις ύψους £45 εκατ. στα επιδόματα τέκνων, καθώς επίσης αιχήσεις ύψους £45 εκατ. στα επιδόματα συνταξιούχων. Παράλληλα, παρατηρήθηκε άνοδος και στις πληρωμές τόκων. Αντίθετα, επιβράδυνση παρουσίασαν οι πληρωμές από το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων, ενώ οι επιδοτήσεις σημείωσαν μικρή πτώση. Στις κεφαλαιουχικές δαπάνες, μεγάλη άνοδος σημειώθηκε στις κεφαλαιουχικές πληρωμές, ενώ οι επενδύσεις παρουσίασαν επιβράδυνση.

Από πλευράς δημόσιων εσόδων, σημειώθηκε μεγάλη επιτάχυνση στα φορολογικά έσοδα. Αναλυτικότερα, ενώ παρατηρήθηκε πτώση στα έσοδα από τους άμεσους φόρους, κυρίως το φόρο εισοδήματος, η οποία αντικατόπτριζε τόσο την υποτονική πορεία της οικονομικής δραστηριότητας το 2003 όσο και τη φορολογική μεταρρύθμιση του Ιουλίου του 2002, επιταχύνθηκαν σημαντικά τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους σε σύγκριση με το 2002. Πιο συγκεκριμένα, από τους έμμεσους φόρους, επιτάχυνση παρουσίαστηκε στις εισπράξεις από το ΦΠΑ και τους φόρους κατανάλωσης, λόγω των αυξήσεων στους συντελεστές φορολογίας τον Ιούλιο του 2002 και τον Ιανουάριο του 2003, ενώ οι εισπράξεις από τους εισαγωγικούς δασμούς μειώθηκαν, λόγω της επιβράδυνσης της κυπριακής οικονομίας και, κατ' επέκταση, της εγχώριας ζήτησης.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2003 χρημα-

Δημόσια έσοδα και δαπάνες

£ εκατ.

	2000	2001	2002	2003 (προκ.)
Δημόσια έσοδα και χορηγίες	1.865,6	2.073,2	2.185,8	2.418,5
Άμεσοι φόροι	558,1	659,4	647,7	641,0
Φόρος εισοδήματος	373,9	482,8	465,2	455,6
Έμμεσοι φόροι	653,6	722,0	808,9	973,6
Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	296,6	344,7	405,8	513,0
Φόροι κατανάλωσης	160,7	178,4	199,9	247,7
Εισαγωγικοί δασμοί	62,6	73,6	73,5	72,5
Συνεισφορές στο ταμείο κοιν. ασφαλίσεων	244,0	278,0	303,4	360,6
Άλλα έσοδα	407,4	411,3	422,9	441,4
Ξένες χορηγίες	2,5	2,5	2,8	2,0
Δημόσιες δαπάνες και καθ. δαν/μός	2.016,0	2.239,7	2.405,8	2.776,5
Τρέχουσες δαπάνες	1.789,8	2.006,0	2.167,9	2.527,1
Αγαθά και υπηρεσίες	747,3	870,1	964,2	1.108,6
Μισθοί και ημερομίσθια	526,3	559,7	598,5	724,6
Τρέχουσες πληρωμές	322,6	370,0	455,7	609,4
Κοινωνικές συντάξεις	24,3	25,7	26,9	29,6
Πληρωμές από το ταμείο κοιν. ασφαλίσεων	304,2	319,2	354,1	387,1
Επιδοτήσεις	79,5	91,1	62,9	61,0
Τόκοι	311,8	330,0	304,2	331,5
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	215,8	217,2	230,2	249,4
Επενδύσεις	153,2	155,6	173,0	186,9
Κεφαλαιουχικές πληρωμές	62,5	61,7	57,2	62,5
Καθαρός δανεισμός	10,4	16,5	7,7	0,0
Δημοσ/μικό πλεόνασμα (+)/έλλειμμα(-)	-150,4	-166,5	-220,0	-358,0
Δημοσ/μικό πλεόνασμα (+)/έλλειμμα(-) ως ποσοστό του Α.Εγχ.Π. (%)	-2,7	-2,8	-3,6	-5,4

Δημόσιο χρέος¹⁾

£ εκατ.

	2000	2001	2002	2003 (προκ.)
Εσωτερικό χρέος	4.187,4	5.232,8	5.233,1	5.944,5
Μακροπρόθεσμο χρέος	1.175,4	1.580,5	2.714,8	3.032,2
Χρεόγραφα αναπτύξεως	1.012,6	1.368,1	1.528,9	1.848,4
Κεντρική Τράπεζα	75,8	70,0	53,7	53,7
Εμπορικά τραπέζια ιδρύματα	253,1	695,2	938,9	1.132,3
Ιδιωτικός τομέας	683,2	602,5	535,8	661,9
Εξοφλημένα αποθέματα	0,0	0,0	0,0	0,0
Ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων ²⁾	0,5	0,5	0,5	0,5
Ομολογίες αποταμιεύσεως	19,8	20,0	16,5	12,5
Κεντρική Τράπεζα	1,9	3,1	0,0	0,0
Ιδιωτικός τομέας	17,9	16,9	16,5	12,5
Πιστοποιητικά αποταμιεύσεως	23,8	45,7	53,6	49,6
Ιδιωτικός τομέας	23,8	45,7	53,6	49,6
Άλλα	119,2	146,7	1.115,8	1.121,8
Κεντρική Τράπεζα	0,0	0,0	961,1	961,1
Δάνεια αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης	119,2	146,7	154,7	160,7
Βραχυπρόθεσμο χρέος	3.012,0	3.652,30	2.518,3	2.912,2
Γραμμάτια δημοσίου	2.426,6	3.113,60	2.518,3	2.912,2
Κεντρική Τράπεζα	205,8	179,6	7,9	7,9
Εμπορικά τραπέζια ιδρύματα	627,9	689,2	533,8	733,8
Ιδιωτικός τομέας	-12,2	28,7	52,5	72,9
Εξοφλημένα αποθέματα	-394,8	0,0	-476,9	-548,3
Ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων ²⁾	2.000,0	2.216,2	2.401,0	2.646,0
Προκαταβολές Κεντρικής Τράπεζας	585,4	538,7	0,0	0,0
Εξωτερικό χρέος	825,6	765,3	849,5	939,8
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις				
της Κ.Τ προς το Δ.Ν.Τ	4,8	4,8	4,8	4,8
Μακροπρόθεσμα δάνεια	249,1	180,8	152,3	242,5
Μεσοπρόθεσμα (γραμμάτια του δημοσίου στο εξωτερικό)	515,9	515,9	674,8	674,8
Βραχυπρόθεσμα (γραμμάτια του δημοσίου στο εξωτερικό)	55,8	63,9	17,7	17,7
Σύνολο δημόσιου χρέους	5.012,9	5.998,10	6.082,6	6.884,2
Καθαρό δημόσιο χρέος				
(εξαιρ. των ενδοκυβερνητικών και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της Κ.Τ προς το Δ.Ν.Τ)	3.007,7	3.776,60	3.676,3	4.233,0

1) Δυνατόν να υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ κάποιων μεγεθών των πίνακα αυτού, που ετοιμάζεται από το Υπουργείο Οικονομικών και των αντίστοιχων στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας που αναλύονται στην Εκθεση, λόγω διαφορετικής μεθοδολογίας και ορισμών που χρησιμοποιούνται.

2) Ενδοκυβερνητικό χρέος.

τοδοτήθηκε τόσο από εγχώριες όσο και από εξωτερικές πηγές. Συγκεκριμένα, ο καθαρός εσωτερικός δανεισμός ανήλθε στα £227,8 εκατ., ενώ ο καθαρός εξωτερικός δανεισμός στα £130,3 εκατ. Ο εγχώριος δανεισμός προήλθε από τις εμπορικές τράπεζες, υπό τη μορφή αγιοράς γραμματίων του δημοσίου και χρεογράφων αναπτύξεως, καθώς επίσης από το μη τραπεζικό τομέα.

Ταυτόχρονα με την άνοδο που παρουσίασε το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά το 2003, το καθαρό δημόσιο χρέος, εξαιρουμένου του ενδοκυβερνητικού χρέους, αυξήθηκε και ανήλθε στο 63,6% του Α.Εγχ.Π., σε σύγκριση με 59,4% το 2002, ξεπερνώντας έτσι το όριο του σχετικού κριτηρίου ονομαστικής σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Πιο συγκεκριμένα, το εσωτερικό χρέος, περιλαμβανομένου του ενδοκυβερνητικού, ανήλθε κατά 13,6% και έφθασε τα £5.944,5 εκατ. σε σύγκριση με £5.233,1 εκατ. τον προηγούμενο χρόνο. Ταυτόχρονα, το εξωτερικό χρέος αυξήθηκε κατά 10,6% και έφθασε τα £939,8 εκατ.

Ισοζύγιο πληρωμών

Σύμφωνα με εκτιμήσεις που βασίζονται σε στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών για τους πρώτους εννέα μήνες του παρελθόντος έτους, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών υπολογίζεται να φθάσει στα £291,3 εκατ. ή 4,4% του Α.Εγχ.Π. το 2003 σε σύγκριση με £330,9 εκατ. ή 5,4% του Α.Εγχ.Π. το 2002. Η ευνοϊκή αυτή εξέλιξη ήταν αποτέλεσμα της σημαντικής βελτίωσης του εμπορικού ισοζυγίου, σε αντίθεση με τη σημαντική χειροτέρευση του ισοζυγίου υπηρεσιών, εισοδημάτων και τρεχουσών μεταβιβάσεων. Όσον αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, τόσον οι συνολικές εξαγωγές αγαθών, όσον και οι συνολικές εισαγωγές αγαθών παρουσίασαν μείωση της τάξης του 6,7% και 7,4%,

αντίστοιχα. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του εμπορικού ελλείμματος, που μειώθηκε στο 24,3% του Α.Εγχ.Π. το 2003 από το 28,2% του Α.Εγχ.Π. το 2002. Αναφορικά με τις υπηρεσίες, ιδιαίτερα αισθητή ήταν η μείωση στις αφίξεις τουριστών κατά 4,8% το 2003, εξαιτίας του πολέμου στο Ιράκ, των ανησυχιών για νέες τρομοκρατικές επιθέσεις καθώς επίσης της υποτονικότητας της διεθνούς και της Ευρωπαϊκής οικονομίας. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών χρηματοδοτήθηκε κυρίως από άμεσες επενδύσεις και εξωτερικό δανεισμό του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, από το 2002 τα στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών συλλέγονται από την Κεντρική Τράπεζα σύμφωνα με τη μεθοδολογία που έχει καθορίσει η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eurostat). Το νέο σύστημα παράγει, επί του παρόντος, τριμηνιαία στοιχεία από τις μηνιαίες στατιστικές καταστάσεις που υποβάλλουν οι τράπεζες για τις συναλλαγές που διενεργούν με μη κατοίκους Κύπρου, είτε για ίδιο λογαριασμό είτε για λογαριασμό κατοίκων πελατών τους (settlements-based system). Η Κεντρική Τράπεζα συμπληρώνει τις πληροφορίες με δειγματοληπτικές έρευνες τις οποίες διεξάγει ανάμεσα σε ειδικές κατηγορίες κατοίκων. Λόγω της εφαρμογής του νέου συστήματος, έχει βελτιωθεί η συλλογή στατιστικών στοιχείων, ιδιαίτερα σε σχέση με την κατηγορία των εξαγωγών υπηρεσιών. Επιπρόσθετα, από το 2002, ο καταρτισμός των στοιχείων γίνεται σύμφωνα με τον ορισμό του “κατοίκου”, όπως αυτός καθορίζεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με τον προαναφερθέντα ορισμό, “κάτοικος” θεωρείται το φυσικό πρόσωπο που διαμένει στην

Ισοζύγιο πληρωμών

£ εκατ.

	2002			2003 (εκτιμ.)		
	Πίστωση	Χρέωση	Καθαρό Ποσό	Πίστωση	Χρέωση	Καθαρό Ποσό
Τρέχουσες συναλλαγές	3.676,7	4.007,6	-330,9	3.589,1	3.880,4	-291,3
Αγαθά, υπηρεσίες και εισοδήματα	3.537,3	3.908,3	-371,0	3.449,1	3.796,0	-346,9
Αγαθά και υπηρεσίες	3.226,5	3.632,6	-406,0	3.231,6	3.531,0	-299,4
Αγαθά	514,4	2.253,4	-1.739,0	476,8	2.071,4	-1.594,6
Υπηρεσίες	2.712,1	1.379,2	1.333,0	2.754,8	1.459,6	1.295,2
Μεταφορές	528,3	538,2	-9,9	647,1	655,1	-8,0
Θαλάσσιες μεταφορές	269,0	377,2	-108,3	376,6	414,9	-38,3
Αεροπορικές μεταφορές	259,4	161,0	98,4	220,5	185,2	35,3
Άλλες μεταφορές	0,0	0,0	0,0	50,0	55,0	-5,0
Ταξιδιωτικό	1.156,8	319,0	837,9	1.038,9	319,0	719,9
Επικοινωνίες	22,3	39,2	-16,8	19,0	35,2	-16,2
Κατασκευαστικές υπηρεσίες	47,6	4,3	43,3	66,6	10,0	56,6
Ασφάλειες	17,1	19,2	-2,1	14,5	20,1	-5,6
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ενοικίαση	91,3	40,0	51,3	82,2	30,0	52,2
Μηχανογράνωση και πληροφόρηση	140,6	131,9	8,7	42,2	19,8	22,4
Πνευματικά δικαιώματα	1,5	9,3	-7,8	7,0	9,8	-2,8
Λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες	521,8	205,2	316,6	652,3	287,3	365,0
Προσωπικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δημόσιου	8,9	8,1	0,7	5,0	10,5	-5,5
Υπηρεσίες δημοσίου	175,9	64,7	111,1	180,0	62,8	117,2
Εισοδήματα	310,7	275,7	35,0	217,5	265,0	-47,5
Εισοδήματα από εργασία	8,7	29,7	-21,0	6,0	11,0	-5,0
Τρέχουσες μεταβιβάσεις	139,5	99,3	40,1	140,0	84,4	55,6
Κίνηση κεφαλαίων και χρηματοοικονομικές συναλλαγές				300,3		221,4
Κίνηση Κεφαλαίων	13,6	16,7	-3,1	10,6	9,2	1,4
Χρηματοοικονομικές συναλλαγές				303,4		220,0
Άμεσες επενδύσεις				187,5		150,0
Κατοίκων Κύπρου στο εξωτερικό				-176,4		-200,0
Μη κατοίκων στην Κύπρο				364,0		350,0
Επενδύσεις χαρτοφυλακίου				-277,7		-100,0
Απαιτήσεις				-397,4		-300,0
Υποχρεώσεις				119,7		200,0
Χρηματοοικονομικά παράγωγα				-31,1		-30,0
Λοιπές επενδύσεις				661,7		-100,0
Απαιτήσεις				1.318,3		-700,0
Υποχρεώσεις				-656,6		600,0
Συναλλαγματικά διαθέσιμα				-237,0		300,0
Καθαρά λάθη και παραλείψεις				30,6		69,9

Σημειώσεις:

- 1) Η εφαρμογή του νέου συστήματος στατιστικής πληροφόρησης μέσω του Τραπέζικου συστήματος το 2002 έχει βελτιώσει τη συλλογή στοιχείων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις εξαγωγές υπηρεσιών.
- 2) Το 2002 εισήχθηκε ο νέος ορισμός του "κατοίκου" σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ΔΝΤ και της ΕΕ.

Κύπρο για περισσότερο από ένα χρόνο και το νομικό πρόσωπο που λειτουργεί και έχει φυσική παρουσία στην Κύπρο πέραν του ενός έτους. Συνεπώς, οι εταιρίες διεθνών δραστηριοτήτων, με φυσική παρουσία πέραν του ενός έτους, οι οποίες με τον προηγούμενο ορισμό θεωρούνταν ως “μη κάτοικοι”, από το 2002 θεωρούνται ως “κάτοικοι”.

Εμπορικό ισοζύγιο

Κατά το 2003, οι εξελίξεις στο εμπορικό ισοζύγιο είχαν ως κύριο χαρακτηριστικό τη μείωση των εισαγωγών που προορίζονταν για επανεξαγωγές και την περίπου ισόποση μείωση των επανεξαγωγών. Επίσης, οι εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση παρουσίασαν σημαντική πτώση, λόγω της υποτονικής εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας. Ταυτόχρονα παρουσίασαν μείωση και οι εγχώριες εξαγωγές εξαιτίας του αρνητικού διεθνούς οικονομικού κλίματος.

Πιο αναλυτικά, οι συνολικές εισαγωγές παρουσίασαν μείωση της τάξης του 7,4% το 2003, έναντι μείωσης της τάξης του 1,7% που καταγράφηκε το προηγούμενο έτος. Οι εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση, εξαρουμένων των εισαγωγών πετρελαιοειδών και στρατιωτικού εξοπλισμού, κατέγραψαν πτώση της τάξης του 2,3% το 2003 έναντι αύξησης κατά 3,8% το 2002. Συγκεκριμένα, οι εισαγωγές καταναλωτικών αγαθών σημείωσαν μείωση της τάξης του 0,5% το 2003, σε σύγκριση με αύξηση κατά 3,9% το 2002. Οι εισαγωγές ενδιάμεσων αγαθών και πρώτων υλών παρουσίασαν οριακή αύξηση της τάξης του 0,1% το 2003, σε σύγκριση με οριακή άνοδο 0,8% το 2002.

Οι εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών αυξήθηκαν κατά 5,7% το 2003, σε σύγκριση με μείωση της τάξης του 6,0% που καταγράφηκε τον προηγούμενο χρόνο. Εξαρουμένης

της αγοράς αεροσκαφών, παρατηρήθηκε αύξηση στις εισαγωγές μεταφορικού εξοπλισμού και ανταλλακτικών της τάξης του 4,4% το 2003 σε σύγκριση με αύξηση 5,5% τον προηγούμενο χρόνο. Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, παρά την αύξηση της τιμής του αργού πετρελαίου στις διεθνείς αγορές, καταγράφηκε σημαντική μείωση της αξίας των εισαγωγών πετρελαιοειδών, κυρίως λόγω της εξασθένησης του δολαρίου έναντι της κυπριακής λίρας.

Οι συνολικές εξαγωγές παρουσίασαν μείωση της τάξης του 6,7% το 2003, σε σύγκριση με μείωση 18,6% που καταγράφηκε το 2002. Ειδικότερα, οι εγχώριες εξαγωγές παρουσίασαν μείωση της τάξης του 7,2% το 2003 σε σύγκριση με μείωση 5,1% τον προηγούμενο χρόνο. Η συνεχιζόμενη πτωτική πορεία των εξαγωγών αποδίδεται στα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι πλείστοι εξαγωγικοί τομείς και ιδιαίτερα οι τομείς των φαρμακευτικών προϊόντων και των ειδών ένδυσης, κυρίως λόγω του παγκόσμιου αρνητικού κλίματος. Οι εξαγωγές γεωργικών προϊόντων ήταν μια έκδηλη εξαίρεση στο γενικό κανόνα.

Υπηρεσίες, εισοδήματα και τρέχουσες μεταβιβάσεις

Το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών, εισοδημάτων και τρέχουσών μεταβιβάσεων υπολογίζεται να φθάσει στα £1303,3 εκατ. κατά το 2003 σε σχέση με £1408,1 εκατ. το 2002. Η χειροτέρευση αυτή οφείλεται, κυρίως, στις χαμηλότερες εισπράξεις από τον τουρισμό και τη συνεπακόλουθη σημίκρυνση του πλεονάσματος του λογαριασμού ταξιδιωτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, τα έσοδα από την παροχή τουριστικών υπηρεσιών, τα οποία συνιστούν τη μεγαλύτερη κατηγορία εισοδών συναλλάγματος, μειώθηκαν κατά 10,4% το 2003, σε σχέση με μείωση

Εισαγωγές (c.i.f.) κατά οικονομικό προορισμό

£ εκατ.

	2001	2002	2003	2002/2001	% μεταβολή 2003/2002
Καταναλωτικά αγαθά	617,7	641,6	638,2	3,9	-0,5
Άμεσης κατανάλωσης	338,1	351,0	356,8	3,8	1,7
Μέσης διάρκειας	170,4	178,0	172,6	4,5	-3,0
Διάρκειας	109,2	112,6	108,7	3,1	-3,5
Ενδιάμεσα αγαθά - πρώτες ύλες	710,3	715,8	716,4	0,8	0,1
Γεωργία	42,2	43,3	41,2	2,6	-4,8
Κατασκευές και μεταλλεία	120,7	135,9	154,9	12,6	14,0
Μεταποίηση	421,8	419,3	416,8	-0,6	-0,6
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	29,4	26,2	23,3	-10,9	-11,1
Άλλοι τομείς της οικονομίας	96,2	91,1	80,2	-5,3	-12,0
Κεφαλαιούχικά αγαθά	258,3	242,8	256,6	-6,0	5,7
Γεωργία	8,8	8,6	7,5	-2,3	-12,8
Κατασκευές και μεταλλεία	20,6	21,2	23,8	2,9	12,3
Μεταποίηση	69,6	60,0	61,0	-13,8	1,7
Μεταφορές αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	52,3	45,8	62,4	-12,4	36,2
Άλλοι τομείς της οικονομίας	107,0	107,3	101,8	0,3	-5,1
Μεταφορές εξοπλισμός και Ανταλλακτικά	226,6	281,5	228,3	24,2	-18,9
Από τα οποία:					
Αυτοκίνητα	153,7	160,1	149,8	4,2	-6,4
Ανταλλακτικά	61,3	66,3	66,3	8,2	0,0
Αεροσκάφη και ανταλλακτικά	0,6	42,7	0,2		
Καύσιμα και λιπαντικά	266,1	240,4	162,5		
Μη ταξινομηθέντα	97,9	134,3	92,1		
Εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση	2.176,8	2.256,4	2.094,0	3,7	-7,2
Εισαγωγές που προορίζονται για επανεξαγωγές	351,9	230,2	220,2	-34,6	-4,3
Συνολικές εισαγωγές	2.528,7	2.486,6	2.314,2	-1,7	-6,9
Εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση (c.i.f.) εξαιρουμένων των εισαγωγών στρατιωτικού εξοπλισμού και πετρελαιοειδών	1.813,0	1.882,1	1.839,5	3,8	-2,3

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

της τάξης του 11,0% την προηγούμενη χρονιά. Η αρνητική αυτή εξέλιξη, που καταγράφεται για δεύτερη συνεχή χρονιά στην τουριστική βιομηχανία, οφείλεται εν μέρει στην αβεβαιότητα από τον πόλεμο στο Ιράκ και

τις ανησυχίες για νέες τρομοκρατικές ενέργειες που αναμφίβολα επηρέασαν την παγκόσμια ταξιδιωτική κίνηση.

Σε σχέση με άλλες κατηγορίες υπηρεσιών,

Εξαγωγές (f.o.b.) κατά οικονομική προέλευση

£ εκατ.

	2001	2002	2003	% μεταβολή 2002/2001	% μεταβολή 2003/2002
Γεωργικά προϊόντα (ακατέργαστα)	43,8	36,9	43,6	-15,8	18,2
Από τα οποία:					
Πατάτες	17,5	11,1	15,1		
Άλλα λαχανικά, φρέσκα, κατεψυγμένα ή ξηρά	4,2	3,8	4,4		
Εσπεριδοειδή	14,7	18,3	19,0		
Ορυκτά και σχετικά βιομηχανικά προϊόντα	11,6	10,5	9,8	-9,5	-6,7
Βιομηχανικά προϊόντα γεωγρικής προέλευσης	28,0	32,9	32,7	17,5	-0,6
Από τα οποία:					
Χαλούμι	7,7	10,9	10,5		
Διατηρημένα φρούτα	0,9	0,9	0,4		
Χυμοί φρούτων και λαχανικών	4,1	4,7	4,4		
Μπίρα	1,0	0,9	0,6		
Κρασιά	5,3	5,1	6,1		
Βιομηχανικά προϊόντα μεταποιητικής προέλευσης	150,5	141,6	119,9	-5,9	-15,3
Από τα οποία:					
Τσιγάρα	10,8	4,5	6,8		
Τσιμέντο	8,4	8,8	9,1		
Φαρμακευτικά προϊόντα	39,4	43,1	38,7	9,4	-10,2
Προϊόντα από χαρτί	6,0	5,5	5,6		
Είδη ένδυσης	19,7	16,0	9,8		
Είδη υπόδησης	3,8	3,2	1,4		
Έπιπλα	6,8	6,0	4,2		
Μη ταξινομηθέντα	0,1	0,0	0,0		
Εγχώριες εξαγωγές	233,9	221,9	205,9	-5,1	-7,2
Επανεξαγωγές	337,0	247,1	224,5	-26,7	-9,1
Προϊόντεις για πλοία και αεροπλάνα	57,1	42,3	46,4	-25,9	9,6
Συνολικές εξαγωγές	628,0	511,3	476,8	-18,6	-6,7

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

αναφέρεται επιλεκτικά η βελτίωση των λογαριασμών μεταφορών, καθώς επίσης η σημαντική βελτίωση που παρουσίασε ο τομέ-

ας Λοιπές Επιχειρηματικές Υπηρεσίες, ο οποίος κατέγραψε αύξηση της τάξης του 15%. Η βελτίωση που παρατηρήθηκε σε διά-

φορες κατηγορίες υπηρεσιών το 2003 σε σχέση με το 2002, καθώς και προηγούμενα έτη, οφείλεται μερικώς σε καλύτερα στατιστικά στοιχεία.

Ο λογαριασμός εισοδημάτων παρουσίασε έλλειμμα ύψους £47,5 εκατ. το 2003 σε αντίθεση με πλεόνασμα £35,0 εκατ. το 2002. Η σημαντική επιδείνωση που παρατηρήθηκε στο ισοζύγιο εισοδημάτων το 2003 οφείλεται τόσο στη μείωση των εισοδημάτων από επενδύσεις όσο και στη μείωση εισοδημάτων από εργασία.

Χρηματοοικονομικές συναλλαγές

Το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών παρουσίασε πλεόνασμα ύψους £221,4 εκατ. το 2003 σε σύγκριση με πλεόνασμα ύψους £303,3 εκατ. το 2002. Πιο συγκεκριμένα, στις άμεσες επενδύσεις σημειώθηκε καθαρή εισροή ύψους £150,0 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με καθαρή εισροή £187,5 εκατ. το 2002. Σε σχέση με τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου καταγράφηκε εκροή £100,0 εκατ. το 2003 σε σύγκριση με εκροή £277,7 εκατ. το 2002. Στην κατηγορία των λοιπών επενδύσεων σημειώθηκε καθαρή εκροή ύψους £100,0 εκατ. το 2003 σε σύγκριση με εισροή ύψους £661,7 εκατ. το 2002.

Διεθνή αποθέματα

Κατά το 2003, η επιβράδυνση στους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης διεθνώς και οι συνεπακόλουθες αρνητικές επιπτώσεις στις εξωτερικές συναλλαγές της Κύπρου, αντικατοπτρίστηκαν στα συναλλαγματικά αποθέματα. Τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα περιορίστηκαν στα £1560,3 εκατ. το τέλος του 2003 έναντι £1734,9 εκατ. το τέλος του 2002. Ο δείκτης κάλυψης των συνολικών εισαγωγών αγαθών από τα επίσημα αποθέματα ήταν 9,6 μήνες το 2003 έναντι 9,8 μηνών το 2002.

Συναλλαγματικές ισοτιμίες

Η κυπριακή λίρα κατέγραψε μικρές αυξομειώσεις έναντι του ευρώ, φτάνοντας στα 1,7054 ευρώ την 31η Δεκεμβρίου, 2003 (τιμή πώλησης ανοίγματος) σε σύγκριση με 1,7390 ευρώ την τελευταία μέρα του 2002. Το περιθώριο διακύμανσης του κυπριακού νομίσματος έναντι του ευρώ έχει καθοριστεί στο ±15,0% από την κεντρική ισοτιμία και είναι ήδη ευθυγραμμισμένο με το αντίστοιχο περιθώριο διακύμανσης που ισχύει στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ 2). Κατά το 2003, οι διακυμάνσεις του κυπριακού νομίσματος έναντι του ευρώ περιορίστηκαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, κάτω από το ± 2,25%.

Οι διακυμάνσεις της ισοτιμίας της κυπριακής λίρας έναντι των άλλων διεθνών νομίσμάτων διαμορφώθηκαν με βάση το ισχύον πλαίσιο συναλλαγματικής πολιτικής και επηρεάστηκαν από τις εξελίξεις στις διεθνείς αγορές συναλλαγματος. Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, καταγράφηκε σημαντική αποδυνάμωση του δολαρίου τόσο έναντι του ευρώ όσο και της στερλίνας και σε μικρότερο βαθμό έναντι του γεν. Στις 31 Δεκεμβρίου, 2003, το αμερικανικό νόμισμα έφθασε το επίπεδο των 1,26 δολαρίων ανά ευρώ που ήταν η χαμηλότερη του τιμή από τον Ιανουάριο του 1999, ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ. Πορεία ενδυνάμωσης έναντι του δολαρίου ακολούθησε και η στερλίνα, φθάνοντας στα 1,78 δολάρια στις 31 Δεκεμβρίου 2003, καταγράφοντας την υψηλότερη τιμή της έναντι του δολαρίου τα τελευταία δέκα χρόνια.

Κατά το υπό εξέταση έτος, ο κυριότερος παράγοντας που υπονόμευσε την ισοτιμία του δολαρίου ήταν η σημαντική αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος των Ηνωμένων Πολιτειών. Η συνεπακόλουθη

αύξηση του ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών υπολογίζεται να φθάσει το 5% του Α.Εγχ.Π. το 2003. Αντικατοπτρίζοντας τις διακυμάνσεις των διεθνών νομισμάτων, η κυπριακή λίρα παρουσίασε σημαντική ενδυνάμωση έναντι του δολαρίου, φθάνοντας τα 2,15 δολάρια στις 31 Δεκεμβρίου 2003, σε σύγκριση με 1,83 που ίσχυσε την πρώτη εργάσιμη μέρα του έτους. Κατά την ίδια περίοδο, η κυπριακή λίρα παρουσίασε ενδυνάμωση έναντι της στερλίνας, φθάνοντας στις 1,21 στερλίνες στις 31 Δεκεμβρίου 2003 σε σχέση με 1,14 στερλίνες στις αρχές του έτους.

3.2 Νομισματική Πολιτική και Νομισματικές Εξελίξεις

Νομισματική πολιτική

Κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2003 ο πόλεμος στο Ιράκ δέσποζε των διεθνών εξελίξεων, αφού το κλίμα αβεβαιότητας και απαισιοδοξίας βασισμένο, εν μέρει, στις διακυμάνσεις των τιμών του πετρελαίου δημιουργούσε προσδοκίες για ασθενική μεγέθυνση

στη διεθνή οικονομία. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) σε δύο συναντήσεις μείωσε τα βασικά επιτόκια της συνολικά κατά 75 μονάδες βάσης (μ.β.), η Τράπεζα της Αγγλίας κατά 50 μ.β., ενώ η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ μείωσε μόνο κατά 25 μ.β. τον Ιούνιο. Σημειώνεται ότι η Τράπεζα της Αγγλίας ήταν η μοναδική από τις προαναφερθείσες που προέβη τελικώς σε αύξηση του βασικού επιτοκίου κατά 25 μ.β. το Νοέμβριο.

Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου συνήλθε εκτάκτως τον Απρίλιο υπό το βάρος της γενικής παραδοχής ότι ο πόλεμος στο Ιράκ θα ήταν μεγαλύτερης διάρκειας από ό,τι αρχικά επιστεύετο και, ως εκ τούτου, ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης της διεθνούς οικονομίας είχε αναθεωρηθεί προς τα κάτω. Στηηριζόμενη στις ανησυχητικές πιθανές επιπτώσεις του πολέμου στο Ιράκ, αλλά και στη μείωση στα βασικά επιτόκια από την ΕΚΤ, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου μείωσε κατά 50 μ.β. το βασικό επιτόκιο τον Απρίλιο του

2003. Η αναπτέρωση των ελπίδων για οικονομική ανάκαμψη μετά το πέρας του πολέμου στο Ιράκ, σε συνδυασμό με το σχετικά ψηλό εγχώριο πληθωρισμό, το διευρυμένο δημοσιονομικό έλλειμμα και το ψηλό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, οδήγησαν την Κεντρική Τράπεζα σε στάση αναμονής για το υπόλοιπο έτος.

Νομισματικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις

Νομισματικές εξελίξεις

Ο ρυθμός μεγέθυνσης της συνολικής προσφοράς χρήματος (M2) σημείωσε περαιτέρω επιβράδυνση, με αποτέλεσμα το Δεκέμβριο του 2003 να μειωθεί στο 4,0%, σε σύγκριση με 10,3% το Δεκέμβριο 2002. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου, ο ρυθμός μεγέθυνσης της προσφοράς χρήματος, συμπεριλαμβανομένων των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (M2C), κατέγραψε επίσης επιβράδυνση της τάξης του 5,1%, σε σύγκριση με 9,7% τον προηγούμενο χρόνο.

Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρέασαν την επέκταση του M2 ήταν η αισθητή επιβράδυνση που σημείωσε η παραχώρηση πιστώσεων τόσο προς τον ιδιωτικό τομέα όσο και προς το δημόσιο τομέα. Συγκεκριμένα, οι τραπεζικές χορηγήσεις στον ιδιωτικό τομέα επιβραδύνθηκαν στο 5,1% ή £399,5 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με 8,0% ή £584,0 εκατ. το προηγούμενό έτος. Οι πιστώσεις προς το δημόσιο τομέα παρουσίασαν επίσης επιβράδυνση της τάξης του 9,7% ή £168,3 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με 17,1% ή £254,3 εκατ. το 2002. Η επιβράδυνση στο ρυθμό μεγέθυνσης των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα αποδίδεται, από τη μια, στη γενική υποτονικότητα της οικονομικής δραστηριότητας και τη συνεπαγόμενη χαμηλή ζήτηση για δάνεια και, από την άλλη, στην πιο αυστηρή αξιολόγηση των αιτήσεων για παραχώρηση δανείων εκ μέρους των τραπεζών. Σε αντιδιαστολή, τα καθαρά συναλλαγματικά διαθέσιμα σημείωσαν σημαντική αύξηση της τάξης των £331,2 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με μείωση £78,5 εκατ. το 2002. Η αισθητή αυτή αύξηση των καθαρών

Συνολική προσφορά χρήματος

£ χιλιάδες

	Υπόλοιπα τέλος περιόδου	Μεταβολή			
		2003			
	2003	2002	2003	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο
Προσφορά χρήματος (M1)	1.373.265	26.354	334.502	50.462	284.040
Νόμισμα σε κυκλοφορία	467.238	36.319	74.394	14.377	60.017
Καταθέσεις όψεως	862.043	-19.715	233.882	31.767	202.115
Καταθέσεις σε ξένο νόμισμα από κατοίκους Κύπρου	43.984	9.750	26.226	4.318	21.908
Δευτερογενής ρευστότητα	7.117.827	736.187	-8.577	-100.483	91.906
Καταθέσεις ταμευτηρίου	294.590	19.624	55.102	14.616	40.486
Καταθέσεις προθεσμίας	6.440.004	724.503	-113.493	-142.959	29.466
Καταθέσεις σε ξένο νόμισμα από κατοίκους Κύπρου	383.233	-7.940	49.814	27.860	21.954
Συνολική προσφορά χρήματος (M2)	8.491.092	762.541	325.925	-50.021	375.946

συναλλαγματικών διαθεσίμων οφείλεται πρωτίστως στην έκδοση δανειακού κεφαλαίου από μερικές τράπεζες. Το πιο πάνω και η αύξηση των προβλέψεων των τραπεζών για επισφαλείς χρεώστες συνέβαλαν, ταυτόχρονα, στη μείωση των αταξινόμητων στοιχείων, περιορίζοντας έτσι την προσφορά χρήματος.

Όσον αφορά τις εξελίξεις στις συνιστώσες του M2, η προσφορά χρήματος (M1), η οποία αποτελείται από το νόμισμα σε κυκλοφορία και τις καταθέσεις όψεως, κατέγραψε αύξηση της τάξης του 32,2% ή £334,5 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με αύξηση 2,6% ή £26,4 εκατ. το 2002. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στον υπερδιπλασιασμό της αξίας του νομίσματος σε κυκλοφορία και, κυρίως, στην αισθητή αύξηση στις καταθέσεις όψεως ως αποτέλεσμα της μετακίνησης καταθέσεων από καταθέσεις προθεσμίας σε καταθέσεις

όψεως. Η προτίμηση των καταθετών για καταθέσεις μικρότερης διάρκειας αποδίδεται στην πολιτική των εμπορικών τραπεζών για αυστηρότερη εφαρμογή προστίμων σε περιπτώσεις μη επαρκούς προειδοποίησης για απόσυρση χρημάτων από καταθέσεις προθεσμίας. Επίσης, λόγω των χαμηλών πραγματικών επιτοκίων, οι καταθέτες επεδίωκαν εναλλακτικές επενδύσεις όπως η αγορά ακινήτων, με ψηλότερες αποδόσεις και για εκμετάλλευση των ευκαιριών αυτών απέφευγαν τη δέσμευση των χρημάτων τους σε καταθέσεις μακράς διάρκειας. Το ανωτέρω γεγονός επηρέασε αρνητικά τη δευτερογενή ρευστότητα και οι καταθέσεις προθεσμίας παρουσίασαν πτώση κατά £113,5 εκατ. ή 1,7%, ενώ οι καταθέσεις όψεως κατέγραψαν άνοδο κατά £233,9 εκατ. ή 37,2%, αντιστρέφοντας τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2002 που ήταν άνοδος 12,4% στις καταθέσεις προθεσμίας και πτώση 3,0% στις κατα-

Παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική προσφορά χρήματος

£ χιλιάδες

	Υπόλοιπα τέλος περιόδου	Μεταβολή			
		2003			
		2003	2002	2003	1ο εξάμηνο 2ο εξάμηνο
Καθαρά συναλλαγματικά διαθέσιμα	814.870	-78.498	331.210	-301.851	633.061
Επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα (καθ.)	1.553.653	186.800	-136.310	-331.108	194.798
Τραπεζικό σύστημα (καθ.)	-785.103	-272.903	457.700	20.992	436.708
Διαθέσιμα στο ΔΝΤ	46.320	7.605	9.820	8.265	1.555
Πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα	8.303.587	584.034	399.481	265.890	133.591
Τραπεζικό σύστημα	8.303.587	584.034	399.481	265.890	133.591
Νομισματικές Αρχές	0	0	0	0	0
Πιστώσεις προς το δημόσιο τομέα	1.906.635	254.256	168.326	163.226	5.100
Κεντρική Κυβέρνηση	1.956.390	266.429	177.961	171.207	6.754
Χορηγήσεις και δάνεια	1.049.965	460.821	19.095	14.132	4.963
Αξιόγραφα	1.730.491	-153.713	316.664	224.189	92.475
Καταθέσεις ¹⁾	-824.066	-40.679	-157.798	-67.114	-90.684
Κυβερνητικοί αντιπρόσωποι ²⁾	-3.435	-4.568	185	284	-99
Χορηγήσεις και δάνεια	23	-6.900	-48	-47	-1
Καταθέσεις ¹⁾	-3.458	2.332	233	331	-98
Διαθέσιμα στο ΔΝΤ	-46.320	-7.605	-9.820	-8.265	-1.555
Αταξινόμητα στοιχεία	-2.534.000	2.749	-573.092	-177.286	-395.806
Συνολική προσφορά χρήματος	8.491.092	762.541	325.925	-50.021	375.946

1) Η παύλα (-) υποδηλώνει αύξηση. Χωρίς πρόσημο υποδηλώνει μείωση.

2) Αποτελούνται από το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων και την Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου.

θέσεις όψεως. Οι καταθέσεις ταμιευτηρίου καθώς αυτές των κατοίκων Κύπρου σε ξένο νόμισμα παρουσίασαν άνοδο που δεν ήταν ικανή, όμως, να αποτρέψει τη μεγάλη πτώση στη δευτερογενή ρευστότητα.

Η ανάλυση των τραπεζικών πιστώσεων κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας δείχνει ότι, το 2003 οι τομείς των προσωπικών-επαγγελματικών δανείων καθώς επίσης

των κατασκευών, αποδρόφησαν το μεγαλύτερο τμήμα των νέων καθαρών πιστώσεων, με μερίδια 45,1%, 44,5%, αντίστοιχα, σε σύγκριση με μερίδια 44,2% και 21,6% το προηγούμενο έτος.

Όσον αφορά το δανεισμό των Κυπρίων σε ξένο νόμισμα, το ευρώ εξακολούθησε να επικρατεί στις προτιμήσεις των δανειζομένων, με μερίδιο 70,5%, ενώ τα δάνεια σε δολάρια

Τραπεζικές πιστώσεις κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

£ χιλιάδες

	Υπόλοιπα τέλος περιόδου		Μεταβολή		Μερίδιο (%) ¹⁾	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Δημόσια Ιδρύματα και Οργανισμοί²⁾						
Γεωργία	248.504	267.830	112.853	112.331	17.360	19.326
Μεταλλεία	26.988	29.528	560.721	540.972	-6.933	-829
Μεταποίηση	2.540	2.540	136.284	133.776	22.382	-1.1
Μεταφορές και Επικοινωνίες	3.5	3.5	1.615.045	1.639.828	-19.749	-4.9
Εξωτερικό και Εγχώριο Εμπόριο	6.2	6.2	Κτήρια και Κατασκευές	111.257	24.783	17,6
Τουρισμός	44,5	44,5	1.197.772	1.376.023	136.680	21,6
Προσωπικά και Επαγγελματικά Δάνεια	44,2	44,2	818.811	836.510	56.921	9,0
Προξειοφλήσεις Συναλλαγματικών:	45,1	45,1	3.559.155	3.739.738	278.956	4.4
Εσωτερικού	0,0	0,0	3.929	4.081	-851	-0,1
Εξωτερικού	0,0	0,0	3.323	3.187	-445	-0,1
Σύνολο	100,0	100,0	8.283.385	8.683.804	631.482	400.419

1) Αναφέρεται στη μεταβολή των πιστώσεων.

2) Περιλαμβάνονται και δάνεια προς την κεντρική κυβέρνηση.

ανέρχονταν στο 9,3% του συνόλου των δανείων σε συνάλλαγμα. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2002 ήταν 64,1% και 15,4%. Σημειώνεται ότι η διαφορά στα μερίδια των δύο ετών οφείλεται, κυρίως, στην ενδυνάμωση του ευρώ έναντι των περισσότερων νομισμάτων και στην αντίστοιχη αποδυνάμωση του δολαρίου κατά το 2003.

Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα

Το 2003, τα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα (ΣΠΙ) κατέγραψαν αύξηση τόσο στις καταθέσεις όσο και στα δάνεια, βελτιώνοντας, σε αντίθεση με τις εμπορικές τράπεζες, τα μερίδιά τους στην τραπεζική αγορά. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία, οι καταθέσεις σε εγχώριο νόμισμα στα ΣΠΙ αποτελούσαν το 36,9% στο σύνολο των καταθέσεων στο τέλος του 2003, σε σύγκριση

με 33,3% το προηγούμενο έτος, ενώ το μερίδιο των τραπεζών αποτελούσε το υπόλοιπο 63,1% και 66,7%, αντίστοιχα. Εξαιρουμένων των καταθέσεων των ΣΠΙ με τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, οι καταθέσεις των ΣΠΙ διευρύνθηκαν κατά 12,1% το 2003, σε σύγκριση με αύξηση 13,0% το 2002, ενώ ο ρυθμός μεγέθυνσης των καταθέσεων σε κυπριακές λίρες στις εμπορικές τράπεζες παρουσίασε μείωση 4,3% το 2003, σε σύγκριση με αύξηση 8,4% τον προηγούμενο χρόνο.

Όσον αφορά τα δάνεια, οι χορηγήσεις που παραχώρησαν τα ΣΠΙ το 2003 αυξήθηκαν κατά 8,6% το 2003, σε σύγκριση με 6,0% τον προηγούμενο χρόνο. Το μερίδιο των δανείων των ΣΠΙ στο σύνολο των δανείων σε κυπριακές λίρες αυξήθηκε, φτάνοντας το 25,5% το 2003, σε σύγκριση με 24,4% τον προηγούμενο χρόνο.

Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα

Τέλος περιόδου	Σύνολο καταθέσεων		Σύνολο δανείων	
	Ποσό £'000	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό £'000	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
1983	238.427	20,9	195.631	28,9
1984	290.078	21,7	237.634	21,5
1985	340.476	17,4	299.122	25,9
1986	401.169	17,8	357.395	19,5
1987	493.196	22,9	425.482	19,1
1988	615.953	24,9	521.264	22,5
1989	745.554	21,0	647.119	24,1
1990	902.861	21,1	787.950	21,8
1991	1.055.808	16,9	936.967	18,9
1992	1.230.315	16,5	1.108.023	18,3
1993	1.417.260	15,2	1.270.431	14,7
1994	1.608.417	13,5	1.452.322	14,3
1995	1.802.002	12,0	1.651.945	13,7
1996	1.976.253	9,7	1.838.032	11,3
1997	2.188.198	10,7	1.991.267	8,3
1998	2.416.375	10,4	2.132.803	7,1
1999	2.570.687	6,4	2.410.214	13,0
2000	2.821.560	9,8	2.483.933	3,1
2001	3.109.080	10,2	2.519.097	1,4
2002	3.513.363	13,0	2.670.250	6,0
2003 (προκ.)	3.939.968	12,1	2.901.026	8,6

Χρηματαγορά

Τραπεζική ρευστότητα

Στη χρηματαγορά, οι αυξημένες κυβερνητικές καταθέσεις με την Κεντρική Τράπεζα, ως αποτέλεσμα των καθαρών πωλήσεων τίτλων του δημοσίου ύψους £392,9 εκατ., σε αντίθεση με καθαρές αποπληρωμές ύψους £16,9 εκατ. τον προηγούμενο χρόνο, συνέβαλαν καθοριστικά στον περιορισμό της πλεονάζουσας ρευστότητας το 2003. Στη μείωση της υπερβάλλουσας τραπεζικής ρευστότητας

συνέβαλαν και τα καθαρά συναλλαγματικά διαθέσιμα της Κεντρικής Τράπεζας που κυμαίνονταν κατά μέσο μηνιαίο όρο γύρω στα £1.156,6 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με £1.485,2 εκατ. τον προηγούμενο χρόνο. Σημαντική αύξηση σημείωσε το νόμισμα σε κυκλοφορία φθάνοντας, κατά μέσο μηνιαίο όρο, τα £446,1 εκατ. το 2003 από £398,3 εκατ. το 2002. Η Κεντρική Τράπεζα, στα πλαίσια της αντιπληθωριστικής πολιτικής της, παρενέβη στην αγορά χρήματος μέσω δημοπρασιών αποδοχής καταθέσεων

(depos), απορροφώντας κατά μέσο μηνιαίο όρο ζευστότητα ύψους £190,8 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με £314,3 εκατ. το 2002.

Επιτόκια

Το εγχώριο επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης, όπως προαναφέρθηκε, παρέμεινε αναλλοίωτο κατά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, με μία μόνο μείωση κατά 0,50% τον Απρίλιο. Συγκεκριμένα, αυτό βρισκόταν στο 5,00% μέχρι και το Μάρτιο, για να μειωθεί

στο 4,50% τον Απρίλιο και να παραμείνει στο ίδιο επίπεδο μέχρι το τέλος του έτους. Το αντίστοιχο επιτόκιο στην Ευρωζώνη βρισκόταν στο 3,75% για τη περίοδο Ιανουαρίου - Μαρτίου, μειώθηκε στο 3,50% για την περίοδο Μαρτίου - Ιουνίου και περαιτέρω στο 3,00% για την περίοδο Ιουνίου - Δεκεμβρίου 2003. Όσον αφορά το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων μιας νύκτας, τούτο παρέμεινε σταθερό στο 2,50% καθόλη τη διάρκεια του χρό-

Επιτόκια ποσοστά %, ετησίως

Περίοδος	Πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης		Γραμμάτια Δημοσίου		Χρεόγραφα Αναπτύξεως				
	Rev. repos/ Αποδοχή ¹	Repos καταθέσεων	13 εβδομάδες	52 εβδομάδες	2 έτη	5 έτη	10 έτη	15 έτη	
2002 Ιανουάριος	-	3,82	4,00	4,25	4,54	4,99	-	-	-
Φεβρουάριος	-	3,78	4,00	4,21	4,58	5,02	5,37	-	-
Μάρτιος	-	3,76	4,00	4,22	-	5,06	-	-	-
Απρίλιος	-	3,91	-	4,50	4,65	5,08	-	5,59	-
Μάιος	-	3,96	-	-	-	-	-	-	-
Ιούνιος	-	3,91	-	-	-	-	-	-	-
Ιούλιος	-	3,93	4,08	4,38	4,56	5,10	-	-	-
Αύγουστος	-	3,91	-	4,28	4,54	5,11	-	-	-
Σεπτέμβριος	-	3,99	-	4,28	4,53	5,10	-	-	-
Οκτώβριος	-	3,98	-	-	4,49	5,09	5,36	5,60	-
Νοέμβριος	-	3,98	-	-	-	-	-	-	-
Δεκέμβριος	-	3,95	-	-	-	-	-	-	-
2003 Ιανουάριος	-	3,70	-	3,89	4,08	4,58	4,83	5,08	-
Φεβρουάριος	-	3,69	-	3,84	4,07	4,55	-	-	-
Μάρτιος	-	3,72	-	3,80	-	-	-	-	-
Απρίλιος	-	3,62	-	-	3,68	4,36	4,63	4,62	-
Μάιος	-	3,45	-	-	3,69	4,37	-	-	-
Ιούνιος	-	3,39	-	3,60	3,67	4,39	4,59	4,62	-
Ιούλιος	-	3,34	3,51	3,63	3,69	4,45	-	-	-
Αύγουστος	-	3,28	-	3,64	3,69	4,48	-	-	-
Σεπτέμβριος	-	3,41	-	-	-	-	-	-	-
Οκτώβριος	-	3,44	-	3,60	3,79	4,50	4,75	4,90	-
Νοέμβριος	-	3,35	-	3,58	3,90	4,56	-	-	-
Δεκέμβριος	-	3,00	-	3,68	3,99	4,68	-	-	-

Τραπεζικά επιτόκια

ποσοστά %, ετησίως

Δανειστικά επιτόκια

Καταθετικά επιτόκια

	Επιχειρήσεις: παραπόβηγμα εντός οχιών	Επιχειρήσεις: δάνεια με εξασφάλιση	Προσωπικά δάνεια με εξασφάλιση	Στεγαστικά: με ασφάλεια ζωής	Πιστωτικές κάρτες	Τρεχούμενοι λογαριασμοί	Καταθέσεις με προειδοποίηση 3 μήνες - πάνω από £5.000	Καταθέσεις προθεμάτιας ενός χρόνου - πάνω από £5.000
2002 Ιανουάριος	7,12	7,12	8,03	7,00	10,00	0,92	4,00	4,95
Φεβρουάριος	7,12	7,12	8,12	7,08	10,50	0,93	4,03	4,95
Μάρτιος	6,78	7,13	7,90	7,15	10,50	0,93	4,03	4,79
Απρίλιος	6,78	7,13	7,90	7,15	10,50	0,93	4,03	4,79
Μάιος	6,78	7,13	7,90	7,15	10,50	0,93	4,03	4,79
Ιούνιος	6,98	7,16	7,90	7,15	10,50	0,93	4,42	4,85
Ιούλιος	6,98	7,16	7,90	7,15	10,50	0,93	4,42	4,85
Αύγουστος	6,98	7,16	7,90	7,21	10,50	0,83	4,42	4,85
Σεπτέμβριος	6,98	7,16	7,90	7,21	10,50	0,84	4,37	4,88
Οκτώβριος	7,15	7,33	7,90	7,21	10,50	0,84	4,37	4,88
Νοέμβριος	7,15	7,33	7,90	7,21	10,50	0,83	4,40	4,84
Δεκέμβριος	6,98	6,88	7,52	6,78	10,33	0,66	3,80	4,56
2003 Ιανουάριος	7,40	7,32	7,70	6,78	10,50	0,71	3,85	4,43
Φεβρουάριος	7,22	7,21	7,70	6,78	10,50	0,65	3,84	4,40
Μάρτιος	7,23	7,22	7,70	6,78	10,50	0,68	3,85	4,37
Απρίλιος	6,77	6,74	7,13	6,18	10,50	0,45	3,33	3,68
Μάιος	6,66	6,68	7,10	6,18	10,50	0,45	3,34	3,64
Ιούνιος	6,76	6,72	7,20	6,18	10,50	0,45	3,33	3,60
Ιούλιος	6,97	6,98	7,40	6,30	10,50	0,42	3,34	3,57
Αύγουστος	6,92	6,90	7,40	6,30	10,50	0,40	3,34	3,55
Σεπτέμβριος	6,92	6,90	7,40	6,30	10,50	0,46	3,34	3,52
Οκτώβριος	6,92	6,90	7,53	6,30	10,50	0,44	3,35	3,50
Νοέμβριος	6,92	6,90	7,53	6,30	10,50	0,42	3,35	3,48
Δεκέμβριος	6,92	6,90	7,53	6,30	10,50	0,44	3,35	3,45

Σημειώση: Τα επιτόκια αναφέρονται στα ισχύοντα τέλος του μήνα και αντιπροσωπεύουν το μέσο όρο των αντίστοιχων επιτοκίων για κάθε κατηγορία, όπως έχει υποδειχθεί από τις τρεις μεγαλύτερες τράπεζες.

νου. Σε αντιδιαστολή, στην Ευρωζώνη, το αντίστοιχο επιτόκιο ήταν 1,75% από τον Ιανουάριο μέχρι το Μάρτιο, 1,50% από το Μάρτιο μέχρι τον Ιούνιο και 1,00% από τον Ιούνιο μέχρι το Δεκέμβριο του 2003. Το μέσο επιτόκιο καταθεσεων διάρκειας μιας νύκτας της εγχώριας διατραπεζικής αγοράς μειώθηκε αισθητά, λόγω των συνθηκών πλεονάζουσας ζευστότητας και της μείωσης του βασικού επιτοκίου τον Απρίλιο, και κυμαινόταν

στο 3,31% το Δεκέμβριο του 2003, σε σύγκριση με 3,52% που ήταν τον ίδιο μήνα του 2002.

Τα καταθετικά και τα δανειστικά επιτόκια των εμπορικών τραπεζών παρέμειναν σταθερά για τους πρώτους τρεις μήνες του χρόνου και παρουσίασαν πτώση μέσα στον Απρίλιο, αντικατοπτρίζοντας την πορεία του βασικού επιτοκίου.

4. Εργασίες της Τράπεζας

4.1 Η Κεντρική Τράπεζα και η Ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου συμμετείχε ενεργά και αποτελεσματικά στις πολύχρονες προσπάθειες της Κύπρου για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Η υπογραφή από την Κυπριακή Δημοκρατία, στις 16 Απριλίου, 2003, της συνθήκης προσχώρησης της Κύπρου, της Τσεχίας, της Εσθονίας, της Λετονίας, της Αιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας στην ΕΕ ήταν το επιτυχές επιστέγασμα των πολύμοχθων αυτών προσπαθειών. Στη διάρκεια του 2003, η Κεντρική Τράπεζα συνέχισε να εργάζεται για την έγκαιρη ολοκλήρωση της εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο στα θέματα της αρμοδιότητάς της.

Λίγο μετά την υπογραφή της συνθήκης προσχώρησης, και σύμφωνα με πρόσκληση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου καθώς και οι κεντρικές τράπεζες των άλλων εντασσόμενων χωρών άρχισαν να μετέχουν ως παρατηρητές στις συνεδρίες του Γενικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και στις συναντήσεις των Επιτροπών του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπέζων (ΕΣΚΤ), ώστε να διευκολυνθεί η ομαλή ένταξή τους ως πλήρων και ισότιμων μελών στο ΕΣΚΤ από την 1η Μαΐου, 2004. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Διοικητής Δρ. Χριστόδουλος Χριστοδούλου συμμετείχε σε τρεις συνεδρίες του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, στις 26 Ιουνίου, 18 Σεπτεμβρίου και 18 Δεκεμβρίου, 2003, παρεμβαίνοντας ουσιαστικά στις συζητήσεις για ζωτικά θέματα. Παράλληλα, 30 περίπου

στελέχη της Τράπεζας συμμετείχαν στις συναντήσεις των διάφορων Επιτροπών και Υποεπιτροπών του ΕΣΚΤ.

Ίδρυση Γραφείου Ευρωπαϊκών

Υποθέσεων

Για την υποβοήθηση της προετοιμασίας της συμμετοχής της Κεντρικής Τράπεζας στο ΕΣΚΤ, καθώς και σε άλλα όργανα και δραστηριότητες της ΕΕ, ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2003 το Γραφείο Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, το οποίο υπάγεται απευθείας στο Διοικητή. Πιο συγκεκριμένα, το Γραφείο Ευρωπαϊκών Υποθέσεων ανέλαβε την υποστήριξη του Διοικητή κατά την προετοιμασία για τις συνεδρίες του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και το συντονισμό της συμμετοχής της Κεντρικής Τράπεζας στις διάφορες Επιτροπές του ΕΣΚΤ, καθώς και σε άλλα όργανα και δραστηριότητες της ΕΕ. Ιδιαίτερα ουσιαστικός είναι ο συντονιστικός ρόλος του Γραφείου Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για σημαντικά θέματα πολιτικής, τα οποία αφορούν πέραν της μιάς Διευθύνσεις και για τα οποία ενδείκνυται η λήψη αποφάσεων από τα διοικητικά όργανα της Τράπεζας. Εφόσον η διαδικασία εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο συνεχίζεται, το Γραφείο ανέλαβε επίσης το συντονισμό του προγράμματος εναρμόνισης της Κεντρικής Τράπεζας.

Εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο

Η έκθεση παρακολούθησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κύπρο (“Comprehensive monitoring report on Cyprus’s preparations for membership”), η οποία εκδόθηκε στις 5 Νοεμβρίου, 2003, επιβεβαίωσε ότι η Κύπρος έχει φθάσει σε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο στους περισσότερους τομείς. Όσον αφορά την Κεντρική

Τράπεζα, τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της κατατάχθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα θέματα για τα οποία η εναρμόνιση έχει ολοκληρωθεί ή βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο και παραμένουν μόνο ορισμένα επιμέρους ζητήματα, που θα διευθετηθούν μέχρι την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ.

Η θετική αυτή αξιολόγηση ήταν αποτέλεσμα της συνεπούς και αποτελεσματικής εργασίας της Κεντρικής Τράπεζας. Στη συνέχεια δίνεται συνοπτική περιγραφή των μέτρων εναρμόνισης που λήφθηκαν κατά το 2003, καθώς και των μέτρων που αναμένεται να ληφθούν για ολοκλήρωση της εναρμόνισης στον κάθε τομέα.

Τραπεζικές υπηρεσίες

Στον τραπεζικό τομέα, οι κανόνες, η πολιτική και η πρακτική της Κεντρικής Τράπεζας είναι ευθυγραμμισμένες με τις σχετικές οδηγίες της ΕΕ και εκκρεμούν μόνο ορισμένα δευτερεύοντα θέματα.

Τον Ιούλιο του 2003 ψηφίστηκε από τη Βουλή ο περί Τραπεζικών Εργασιών (Τροποποιητικός) Νόμος (119(I)/2003) για σκοπούς πλήρους εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο, ιδιαίτερα με την οδηγία 2000/12/EK σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο τροποποιητικός νόμος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πρόνοιες για την κατάργηση του κριτηρίου της οικονομικής ανάγκης, την εγκαθίδρυση καταστημάτων ή την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε διασυνοριακή βάση από τράπεζες στις οποίες έχει χορηγηθεί άδεια από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ (“ενιαίο διαβατήριο”), κριτήρια για την καταλληλότητα και ικανότητα των συμβούλων, πρώτου εκτελεστικού διευθυντή και διευθυντών, την εξουσία της Κεντρικής

Τράπεζας για ανταλλαγή πληροφοριών με άλλες εποπτικές αρχές και την άρνηση χορήγησης τραπεζικής άδειας. Οι πρόνοιες αναφορικά με το κριτήριο της οικονομικής ανάγκης και το “ενιαίο διαβατήριο” τίθενται σε ισχύ την ημερομηνία προσχώρησης της Δημοκρατίας στην ΕΕ, ενώ οι υπόλοιπες πρόνοιες του νόμου ισχύουν από τις 25 Ιουλίου, 2003.

Τον Ιούλιο του 2003, η Βουλή ενέκρινε επίσης τους περί Σύστασης και Λειτουργίας Σχεδίου Προστασίας Καταθέσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Κανονισμούς (Κ.Δ.Π. 637/2003), οι οποίοι αποσκοπούν στην πλήρη συμμόρφωση με τη σχετική ευρωπαϊκή οδηγία (94/19/EK). Σύμφωνα με τους νέους κανονισμούς, το σχέδιο, που επί του παρόντος καλύπτει μόνο καταθέσεις σε κυπριακές λίρες, θα επεκταθεί από την 1η Μαΐου, 2004, ούτως ώστε να καλύπτει και καταθέσεις στα νομίσματα των χωρών μελών της ΕΕ.

Το Νοέμβριο του 2003 η Κεντρική Τράπεζα, με Εγκύλιο της προς τις τράπεζες, τροποποίησε την υφιστάμενη Οδηγία για τη Δομή και το Περιεχόμενο των Οικονομικών Καταστάσεων για κάθε Οικονομικό Έτος, για σκοπούς υιοθέτησης των προνοιών της ευρωπαϊκής οδηγίας 2001/65/EK σχετικά με τους κανόνες αποτίμησης. Επιπρόσθετα, η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε προς τις τράπεζες τη σύσταση 2000/408/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τη δημοσίευση πληροφοριών για χρηματοοικονομικά και άλλα μέσα.

Όσον αφορά την ευρωπαϊκή οδηγία για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος (2000/46/EK), η Κεντρική Τράπεζα ετοίμασε νομοσχέδιο για την ενσωμάτωση των προνοιών της στην κυπριακή νομοθεσία. Η

νομοτεχνική επεξεργασία του νομοσχεδίου από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας ολοκληρώθηκε και αναμένεται η υποβολή του νομοσχεδίου στη Βουλή κατά τις αρχές του 2004. Επίσης, στη διάρκεια του 2003, η Κεντρική Τράπεζα ετοίμασε προσχέδιο νομοσχεδίου αναφορικά με την εξυγίανση και την εκκαθάριση των πιστωτικών ιδρυμάτων, το οποίο στοχεύει στην υιοθέτηση της ευρωπαϊκής οδηγίας 2001/24/EK. Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υποχρέωση να εφαρμόσουν την οδηγία αυτή μέχρι τις 5 Μαΐου, 2004.

Περαιτέρω, η Κεντρική Τράπεζα ετοίμασε προσχέδιο οδηγίας προς τις τράπεζες για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής οδηγίας 2002/87/EK αναφορικά με τη συμπληρωματική εποπτεία τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών και επιχειρήσεων επενδύσεων που ανήκουν σε χρηματοπιστωτικό όμιλο ετερογενών δραστηριοτήτων. Η οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή μέχρι τον Αύγουστο του 2004, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υποχρέωση να συμμορφωθούν με την οδηγία 2002/87/EK πριν τις 11 Αυγούστου, 2004.

Επιπρόσθετα, το Δεκέμβριο του 2003, η Κεντρική Τράπεζα απέστειλε Εγκύλιο προς τις τράπεζες σχετικά με τον κοινοτικό κανονισμό (ΕΚ) αρ. 2560/2001 για τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ, ο οποίος θα ισχύει άμεσα και στην Κύπρο από την ένταξή της στην ΕΕ. Με την εγκύλιο αυτή, οι τράπεζες καλούνται να προβούν στις δέουσες ενέργειες ώστε από την 1η Μαΐου, 2004 να είναι σε θέση να συμμορφώνονται με τις πρόνοιες του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 2560/2001.

Η Κεντρική Τράπεζα προχώρησε επίσης στη λήψη μέτρων για αναθεώρηση των υφιστάμε-

νων κανόνων για κεφαλαιακή επάρκεια, σύμφωνα με την επικείμενη αναθεώρηση του αντίστοιχου νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ, που αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή στο τέλος του 2006. Οι νέοι κανόνες, που θα διέπουν τα ίδια κεφαλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων σε επίπεδο ΕΕ, στοχεύουν στην εναρμόνιση με το Νέο Σύμφωνο της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας, το οποίο θα έχει ταυτόχρονη εφαρμογή με τη σχετική οδηγία της ΕΕ. Με πρωτοβουλία της Κεντρικής Τράπεζας, συστάθηκαν ειδικές ομάδες εργασίας εξειδικευμένων στελεχών του τραπεζικού τομέα, οι οποίες θα αναλάβουν την υλοποίηση του όλου έργου με βάση προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα, που θα συνάδει με το αντίστοιχο της ΕΕ.

Ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων

Στις 10 Ιουλίου, 2003 ψηφίστηκε από τη Βουλή ο περί της Διακίνησης Κεφαλαίων Νόμος (115(I)/2003), ο οποίος θα τεθεί σε ισχύ κατά την ημερομηνία προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ. Πρόκειται για ένα σημαντικό νόμο-πλαίσιο, ο οποίος καταργεί τον περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμο (που χρονολογείται από την εποχή της αποικιοκρατίας) και διασφαλίζει την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, σύμφωνα με το κοινοτικό κεκτημένο. Διευκρινίζεται ότι κατά την προενταξιακή περίοδο, η σταδιακή κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών υλοποιείται με την έκδοση διοικητικών πράξεων από την Κεντρική Τράπεζα με βάση τις πρόνοιες του υφιστάμενου περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου.

Με την εφαρμογή του περί της Διακίνησης Κεφαλαίων Νόμου του 2003, από την 1η Μαΐου, 2004, δεν θα υπάρχουν περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων και τις πληρωμές

από και προς την Κύπρο, με ορισμένες μόνο εξαιρέσεις οι οποίες προβλέπονται στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Νόμος 115(I)/2003 προνοεί, μεταξύ άλλων, τη λήψη μέτρων διασφάλισης σύμφωνα με τη Συνθήκη (π.χ. σε περίπτωση αιφνίδιας κρίσης του ισοζυγίου πληρωμών πριν την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ) και για την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων έναντι τρίτων χωρών κατόπιν σχετικής απόφασης του Συμβουλίου της ΕΕ (στα πλαίσια της κοινής εξωτερικής πολιτικής). Ο Νόμος 115(I)/2003 προνοεί επίσης τη διατήρηση ορισμένων υφιστάμενων περιορισμών αναφορικά με τις άμεσες επενδύσεις στην Κύπρο από τρίτες χώρες (μη μέλη της ΕΕ), ενώ επιβεβαιώνει ότι η διενέργεια άμεσων επενδύσεων στην Κύπρο από κατοίκους κρατών μελών της ΕΕ είναι ελεύθερη. Αξίζει να σημειωθεί ότι από την έναρξη ισχύος του Νόμου 115(I)/2003, αρμόδιος για την έγκριση άμεσων επενδύσεων από τρίτες χώρες, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου, θα είναι ο Υπουργός Οικονομικών, ενώ βάσει του (υπό κατάργηση) περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου αρμόδια αρχή είναι η Κεντρική Τράπεζα.

Στη διάρκεια του 2003 συνεχίστηκε η σταδιακή κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών, στα πλαίσια του προγράμματος που καταρτίστηκε από την Κεντρική Τράπεζα σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Στα πλαίσια αυτά, τον Αύγουστο του 2003 η Κεντρική Τράπεζα κατάργησε ένα σημαντικό αριθμό συναλλαγματικών περιορισμών, εκδίδοντας αντίστοιχες οδηγίες βάσει του περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου.

Συγκεκριμένα, στις 4 Αυγούστου, 2003, η

Κεντρική Τράπεζα ήρε το όριο του 50% στη συμμετοχή μη κατοίκων στο μετοχικό κεφάλαιο των εγχώριων τραπεζών, οι μετοχές των οποίων είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Διευκρινίζεται ότι η άρση του ορίου αυτού, βάσει του περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου, δεν επηρεάζει την εφαρμογή άλλων νόμων της Κυπριακής Δημοκρατίας, ιδιαίτερα του άρθρου 17(1) του περί Τραπέζικών Εργασιών Νόμου, σύμφωνα με το οποίο απαιτείται έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας για την απόκτηση ποσοστού ίσου ή μεγαλύτερου του 10% του μετοχικού κεφαλαίου τράπεζας. Στις 4 Αυγούστου, 2003, καταργήθηκαν, επίσης, τα εναπομείναντα ποσοτικά όρια και οι διαδικαστικές προϋποθέσεις αναφορικά με ειδική έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας για τις ακόλουθες κινήσεις κεφαλαίων:

- (α) εξαγωγή από μη κατοίκους του προϊόντος πώλησης τίτλων εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου,
- (β) εξαγωγή από μη κατοίκους του προϊόντος πώλησης ακινήτων στην Κύπρο τα οποία δεν αποκτήθηκαν με καταβολή συναλλάγματος,
- (γ) προπληρωμές για εισαγωγές,
- (δ) κινήσεις κεφαλαίων προσωπικού χαρακτήρα: χρηματικές δωρεές, αληρονομιές και μεταφορά των χρημάτων μεταναστών, και
- (ε) αναλήψεις μετρητών στο εξωτερικό από κατοίκους Κύπρου με χρήση καρτών.

Ταυτόχρονα, η Κεντρική Τράπεζα απλοποίησε περαιτέρω τις διαδικασίες για την εκτέλεση τρεχουσών πληρωμών (π.χ. έκδοση ταξιδιωτικού συναλλάγματος), καταργώντας όλα τα ενδεικτικά όρια πέραν των οποίων ήταν προηγουμένως αναγκαίος ο έλεγχος της γνησιότητας της συναλλαγής από την Κεντρική Τράπεζα.

Επίσης, τον Αύγουστο του 2003 ελευθερώθηκαν πλήρως οι άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό από κατοίκους Κύπρου. Συγκεκριμένα, από τις 5 Αυγούστου, 2003, δεν απαιτείται πλέον έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας για την εξαγωγή κεφαλαίων για άμεση επένδυση, το συναλλαγματικό κόστος της οποίας υπερβαίνει τα £5 εκ. ετησίως.

Άλλη αξιοσημείωτη εξέλιξη, αναφορικά με τις επενδύσεις στην Κύπρο από την ΕΕ, ήταν η έκδοση από την Κεντρική Τράπεζα του περί Ελέγχου Συναλλάγματος (Εξαίρεση Κατοίκων Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) Διατάγματος του Μαΐου 2003 (Κ.Δ.Π. 394/2003). Οι συναλλαγματικοί περιορισμοί αναφορικά με επενδύσεις στην Κύπρο από κατοίκους της ΕΕ είχαν ουσιαστικά καταργηθεί τον Ιανουάριο του 2000, ενώ παρέμειναν κάποιες τυπικές διαδικασίες αναφοράς στην Κεντρική Τράπεζα πριν την πραγματοποίηση των άμεσων επενδύσεων. Με το διάταγμα του Μαΐου 2003, οι κάτοικοι κρατών μελών της ΕΕ (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) εξαιρέθηκαν πλήρως από τις πρόνοιες και τις διαδικασίες του περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου αναφορικά με τη σύσταση εταιρειών στην Κύπρο και την απόκτηση ή μεταβίβαση τίτλων αξιών. Κατά συνέπεια, οι κάτοικοι κρατών μελών της ΕΕ μπορούν να εγγράφουν νέες εταιρείες στο Γραφείο Εφόρου Εταιρειών ή να αποκτούν μερίδιο σε υφιστάμενες εταιρείες, χωρίς οποιεσδήποτε συναλλαγματικές διατυπώσεις, όπως και οι Κύπριοι πολίτες. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι οι επενδύσεις στην Κύπρο από κατοίκους της ΕΕ εξακολουθούν να υπόκεινται σε περιορισμούς βάσει άλλων ειδικών νόμων σε ορισμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, χυρίως στους τομείς του ηλεκτρισμού, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των οριοτηλεοπτικών σταθμών, των ταξιδιωτικών γραφείων και

της απόκτησης ακίνητης περιουσίας. Οι αντίστοιχοι νόμοι έχουν εναρμονιστεί με το κοινοτικό κεκτημένο με τροποποιητικούς νόμους ή έχουν αντικατασταθεί με νέους εναρμονισμένους νόμους, οι οποίοι θα τεθούν σε πλήρη ισχύ την 1η Μαΐου, 2004.

Δεδομένων των μέτρων που εφαρμόστηκαν μέχρι το τέλος του 2003, οι εναπομείναντες συναλλαγματικοί περιορισμοί αφορούν κυρίως το βραχυπρόθεσμο εξωτερικό δανεισμό κατοίκων Κύπρου, το δανεισμό μη κατοίκων σε κυπριακές λίρες και την ελεύθερη μετατροπή κυπριακών λιρών σε ξένο νόμισμα από κατοίκους, καθώς και τη διατήρηση καταθέσεων με τράπεζες στο εξωτερικό και τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου (πέραν του υφιστάμενου ορίου των £50.000 ετησίως για φυσικά πρόσωπα) από κατοίκους (εκτός των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιρειών, που είναι ήδη ελεύθερες), και την αγορά κατοικιών στο εξωτερικό (πέραν του υφιστάμενου ορίου των £200.000 κατά οικογένεια). Η άρση των συναλλαγματικών περιορισμών θα ολοκληρωθεί με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ.

Συστήματα πληρωμών

Όσον αφορά τα συστήματα πληρωμών (που καλύπτονται από το κεφάλαιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων για την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων), η εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο έχει σχεδόν ολοκληρωθεί.

Τον Ιανουάριο του 2003 ψηφίστηκε από τη Βουλή ο περί του Αμετάκλητου του Διακανονισμού στα Συστήματα Πληρωμών και στα Συστήματα Διακανονισμού Αξιογράφων Νόμος (8(I)/2003), με πρόνοια για έναρξη ισχύος την ημερομηνία ένταξης. Ο νόμος αυτός μεταφέρει στην κυπριακή νομοθεσία τις πρόνοιες της ευρωπαϊκής

οδηγίας 98/26/EK. Το σχετικό νομοσχέδιο είχε ετοιμαστεί από την Κεντρική Τράπεζα.

Το 2003 συμπληρώθηκε η μεταφορά της κοινοτικής οδηγίας για τα διασυνοριακά εμβάσματα (97/5/EK) στο κυπριακό δίκαιο. Συγκεκριμένα, η οδηγία που ρυθμίζει την παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά χρημάτων (Κ.Δ.Π. 659/2003), η οποία εκδόθηκε από την Κεντρική Τράπεζα δυνάμει του άρθρου 48 του περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμου και τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου, 2003, περιέχει, μεταξύ άλλων, διατάξεις που υποχρεώνουν τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά χρημάτων να εφαρμόζουν τις πρόνοιες της οδηγίας για τα διασυνοριακά εμβάσματα, όπως ισχύουν και για τις τράπεζες. Όσον αφορά τις τράπεζες, οι πρόνοιες της κοινοτικής οδηγίας για τα διασυνοριακά εμβάσματα είχαν υιοθετηθεί με την έκδοση οδηγίας της Κεντρικής Τράπεζας προς τις τράπεζες, βάσει του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου, στις 30 Νοεμβρίου, 2000.

Για την εφαρμογή της σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής και ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου (97/489/EK), το 2003 η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε σχέδιο οδηγίας για τις συναλλαγές με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής προς τις τράπεζες, για σχόλια. Αφού λήφθηκαν υπόψη τα σχόλια των τραπεζών, το κείμενο της οδηγίας ουσιαστικά οριστικοποιήθηκε. Η οδηγία αναμένεται να εκδοθεί, βάσει του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2004. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μερικές από τις πρόνοιες της σύστασης 97/489/EK έχουν ήδη ενσωματωθεί στην κυπριακή νομοθεσία.

Συγκεκριμένα, ο περί Καταναλωτικής Πίστης Νόμος (39(I)/2001) καλύπτει ορισμένες από τις πρόνοιες της σύστασης 97/489/EK σε σχέση με τις πιστωτικές κάρτες, ιδιαίτερα τις πρόνοιες που αφορούν την ευθύνη του κατόχου πιστωτικής κάρτας σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής της κάρτας, τη διαφάνεια των όρων των συναλλαγών και την επίλυση διαφορών μεταξύ εκδότη και κατόχου.

Σε σχέση με νεότερο κοινοτικό κεντημένο, στη διάρκεια του 2003 η Κεντρική Τράπεζα ετοίμασε νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί των Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης Νόμος του 2004», με σκοπό την εναρμόνιση με την οδηγία 2002/47/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας. Ειδικότερα, με το νομοσχέδιο αυτό καθορίζεται το καθεστώς που θα εφαρμόζεται στις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής εξασφάλισης, για προστασία του κύρους των συμφωνιών αυτών, με απώτερο σκοπό την αποδοτικότερη λειτουργία των χρηματοοικονομικών αγορών και τη διατήρηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η νομοτεχνική επεξεργασία του νομοσχεδίου ολοκληρώθηκε από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας και αναμένεται η ψήφισή του από τη Βουλή το πρώτο τρίμηνο του 2004, με πρόνοια για έναρξη ισχύος κατά την ημερομηνία προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ.

Καταπολέμηση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος

Στη διάρκεια του 2003, η Κεντρική Τράπεζα, ως εποπτική αρχή δυνάμει του περί Συγκάλυψης, Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις Νόμου, εξέδωσε νέες οδηγίες προς τις τράπεζες, για την εφαρμογή ακόμα πιο

αυστηρών διαδικασιών για την αποτροπή του ξεπλύματος παράνομου χρήματος (περισσότερες πληροφορίες δίνονται στο κεφάλαιο 4.3 της έκθεσης αυτής).

Πέραν των αρμοδιοτήτων της Κεντρικής Τράπεζας, μια σημαντική εξέλιξη στον τομέα αυτό ήταν η ψήφιση του περὶ Συγκάλυψης, Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις (Τροποποιητικού) Νόμου (118(I)/2003), για σκοπούς εναρμόνισης με τη δεύτερη κοινοτική οδηγία για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (2001/97/EK). Με το Νόμο 118(I)/2003, ο οποίος ισχύει από τις 25 Ιουνίου, 2003, οι ελεγκτές, εξωτερικοί λογιστές και φορολογικοί σύμβουλοι, καθώς και οι δικηγόροι, κατά την άσκηση καθορισμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων, υποχρεούνται να λαμβάνουν μέτρα για την αποτροπή του ξεπλύματος παράνομου χρήματος, όπως και οι τράπεζες και άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα. Ο Νόμος 118(I)/2003 επιβάλλει επίσης τη λήψη πρόσθετων μέτρων για την εξακρίβωση της ταυτότητας πελατών που ζητούν τη σύναψη επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση συναλλαγών χωρίς τη φυσική τους παρουσία (πράξεις εξ αποστάσεως). Εκτός από τις εναρμονιστικές αυτές πρόνοιες, ο Νόμος 118(I)/2003 δίνει εξουσία στις εποπτικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης και της Κεντρικής Τράπεζας, να επιβάλλουν διοικητικά πρόστιμα ύψους μέχρι £3.000 στα πρόσωπα που υπόκεινται στην εποπτεία τους, όταν παραλείπουν να συμμορφωθούν με τις σχετικές διατάξεις του νόμου. Κατ' εξαίρεση, σε τέτοια περίπτωση, οι δικηγόροι ή οι λογιστές παραπέμπονται από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές (Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος ή Σύνδεσμος Εγκενοιμένων

Λογιστών Κύπρου) στο αρμόδιο πειθαρχικό όργανο, το οποίο αποφασίζει ανάλογα.

Προστασία του ευρώ από την παραχάραξη

Το 2003 η Κεντρική Τράπεζα ετοίμασε νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περὶ Νομίσματος (Παραχάραξη και άλλα Συναφή) Νόμος του 2004», για σκοπούς εκσυγχρονισμού της περὶ νομίσματος νομοθεσίας και εναρμόνισης με το σχετικό κοινοτικό κεκτημένο (απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου 2000/383/ΔΕΥ όπως τροποποιήθηκε από την απόφαση-πλαίσιο 2001/888/ΔΕΥ, απόφαση 2001/887/ΔΕΥ και Κανονισμοί (ΕΚ) αρ. 1338/2001 και 1339/2001). Το νομοσχέδιο έτυχε νομοτεχνικής επεξεργασίας και αναμένεται η ψήφιση του κατά το πρώτο τρίμηνο του 2004.

Όσον αφορά τον καθορισμό αρμόδιας εθνικής αρχής για τη σύλλογή και ανάλυση των τεχνικών και στατιστικών δεδομένων σχετικά με πλαστά χαρτονομίσματα και κέρματα, όπως απαιτεί ο κοινοτικός κανονισμός (ΕΚ) αρ. 1338/2001, κατόπιν διαβουλεύσεων της Κεντρικής Τράπεζας με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, συμφωνήθηκε να ορισθεί το Εγκληματολογικό Εργαστήριο της Αστυνομίας ως εθνικό κέντρο ανάλυσης χαρτονομισμάτων και κερμάτων.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση

Η Κύπρος, από τον Ιούλιο του 2002, έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από το κεφάλαιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων για την οικονομική και νομισματική ένωση. Οι υποχρεώσεις αυτές, οι οποίες αφορούν κυρίως την ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας και την απαγόρευση της χρηματοδότησης του δημόσιου τομέα από την Κεντρική Τράπεζα, εκπληρώθηκαν

με το νέο νόμο για την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και τις τροποποιήσεις των σχετικών άρθρων του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, που τέθηκαν σε ισχύ στις 5 Ιουλίου, 2002.

Έχοντας εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της στον τομέα αυτό, η Κεντρική Τράπεζα κατά το 2003 προχώρησε στη σταδιακή προετοιμασία για τη συμμετοχή της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ. Συνεπώς, η Κεντρική Τράπεζα άρχισε να προετοιμάζεται για τη συμμετοχή της Κύπρου στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ 2). Κοινός στόχος της Κεντρικής Τράπεζας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας είναι η συμμετοχή στο ΜΣΙ 2 αμέσως μετά την προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ και η υιοθέτηση του ευρώ το συντομότερο δυνατό, δηλαδή μόλις συμπληρωθούν δύο χρόνια παραμονής στο ΜΣΙ 2.

4.2 Μέσα Άσκησης Νομισματικής Πολιτικής

Πρωταρχικός σκοπός της Κεντρικής Τράπεζας είναι η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών και, άνευ επηρεασμού του πρωταρχικού της σκοπού, η στήριξη της γενικής οικονομικής πολιτικής του Κράτους. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων της νομισματικής πολιτικής, η Κεντρική Τράπεζα έχει στη διάθεσή της τρεις κατηγορίες εργαλείων, μέσω των οποίων ρυθμίζεται τη συνολική προσφορά του χρήματος και των πιστώσεων στην οικονομία.

Πράξεις ανοικτής αγοράς

Οι πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης που διενεργούνται μέσω δημοπρασίας είναι το κύριο μέσο νομισματικού ελέγχου που έχει αντικαταστήσει το ελάχιστο ποσοστό ζευστότητας.

Πράξεις παροχής (ή απορρόφησης) ζευστότητας διενεργούνται με τη μορφή αντιστρεπτέων πράξεων με βάση συμφωνία επαναγοράς, όπου η Κεντρική Τράπεζα αγοράζει (ή πωλεί) γραμμάτια και χρεόγραφα του δημοσίου από (ή προς) τις τράπεζες έναντι εξασφάλισης (repos or reverse repos). Οι αντιστρεπτέες πράξεις διενεργούνται όποτε η Κεντρική Τράπεζα κρίνει σκόπιμο και η διάρκειά τους δεν ξεπερνά τις 15 μέρες.

Η Κεντρική Τράπεζα διενεργεί επίσης δημοπρασίες για αποδοχή καταθέσεων από τις τράπεζες, για χρονική περίοδο που καθορίζει η ίδια, με στόχο να μειώσει (απορρόφησε) την υπερβάλλουσα ζευστότητά τους. Στις περιπτώσεις που η δημοπρασία διεξάγεται στη βάση ανταγωνιστικών προσφορών επιτοκίου, η Κεντρική Τράπεζα ανακοινώνει το μέγιστο επιτόκιο καθώς και το συνολικό ποσό αποδοχής καταθέσεων. Στις περιπτώσεις που η δημοπρασία διεξάγεται στη βάση ανταγωνιστικών προσφορών ποσού, η Κεντρική Τράπεζα ανακοινώνει το σταθερό επιτόκιο αποδοχής καταθέσεων ενώ το συνολικό ποσό των καταθέσεων καθορίζεται μετά την υποβολή προσφορών από τις τράπεζες. Μέσω των δημοπρασιών αποδοχής καταθέσεων, η Κεντρική Τράπεζα απορρόφησε κατά μέσο μηνιαίο όρο ζευστότητα £190,8 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με £314,3 εκατ. το 2002.

Πάγιες διευκολύνσεις

Το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης, που καθορίζεται από την Κεντρική Τράπεζα, αποτελεί το ανώτατο όριο της διακύμανσης των επιτοκίων στη διατραπεζική αγορά. Οποιαδήποτε μεταβολή του εν λόγω επιτοκίου σηματοδοτεί αλλαγή της νομισματικής πολιτικής. Η χρηματοδότηση προς τις τράπεζες είναι διάρκειας μίας ημέρας και παραχωρείται έναντι εξα-

Μέσα άσκησης νομισματικής πολιτικής

£ εκατ., μέσοι μηνιαίοι όροι

Περίοδος	Πράξεις ανοικτής αγοράς Repos(+)/Reverse Repos, Αποδοχή καταθέσεων(-)	Πάγιες διευκόλυνσεις		Κατώτατα αποθέματα υποχρεωτικά αποθέματα
		Διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης	Διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων	
2002	Ιανουάριος -174,3	0,8	16,4	470,4
	Φεβρουάριος -131,1	0,6	14,5	485,3
	Μάρτιος -189,9	3,3	24,8	486,3
	Απρίλιος -267,7	3,4	17,6	487,9
	Μάιος -287,6	1,0	11,2	490,2
	Ιούνιος -366,9	0,6	26,0	492,8
	Ιούλιος -405,2	1,5	41,5	494,8
	Αύγουστος -427,1	1,9	21,9	500,9
	Σεπτέμβριος -392,3	8,6	2,2	506,2
	Οκτώβριος -332,6	0,3	10,5	508,2
	Νοέμβριος -385,3	0,6	4,7	509,0
	Δεκέμβριος -412,0	0,0	36,2	512,4
2003	Ιανουάριος -438,9	3,5	29,3	521,5
	Φεβρουάριος -325,0	0,4	32,4	533,1
	Μάρτιος -308,5	10,3	11,1	535,4
	Απρίλιος -210,4	0,2	14,7	531,9
	Μάιος -152,3	3,2	13,4	529,7
	Ιούνιος -136,7	1,6	9,9	526,1
	Ιούλιος -117,7	0,0	27,6	525,1
	Αύγουστος -146,8	0,0	24,0	525,1
	Σεπτέμβριος -174,5	2,6	14,0	527,4
	Οκτώβριος -123,6	0,3	23,0	529,2
	Νοέμβριος -107,7	0,6	31,2	527,4
	Δεκέμβριος -47,4	4,8	17,8	528,2

σφάλισης τίτλων του δημοσίου που αποκτήθηκαν μέσω δημιοπρασίας. Δεν υφίσταται περιορισμός στο ποσό χρηματοδότησης, δεδομένου ότι παρέχεται η αναγκαία εμπράγματη εξασφάλιση. Η Κεντρική Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να περιορίσει ή και να αναστείλει την παροχή χρηματοδότησης διάρκειας μίας ημέρας σε περίπτωση αλόγιστης χρήσης η οποία καταστρατηγεί τους στόχους της νομισματικής πολιτικής. Το μέσο μηνιαίο ποσό που δανείσθηκαν οι τράπεζες μέσω αυτής της διευκόλυνσης ήταν £2,3 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με £1,9 εκατ. το 2002.

Η Κεντρική Τράπεζα παρέχει στις τράπεζες διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας για την τοποθέτηση των βραχυπρόθεσμων πλεονασμάτων ρευστότητας που ενδεχομένως να έχουν κατά το κλείσιμο της ημέρας. Το επιτόκιο της εν λόγω διευκόλυνσης αποτελεί το κατώτατο όριο στις διακυμάνσεις των επιτοκίων της διατραπεζικής αγοράς διάρκειας μίας ημέρας. Το μέσο μηνιαίο ποσό που κατάθεσαν οι τράπεζες μέσω αυτής της διευκόλυνσης ήταν τα £20,7 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με £19,0 εκατ. το 2002.

Κατώτατα αποθέματα

Με ισχύ την 1η Ιανουαρίου, 1996, το ελάχιστο ποσοστό ρευστότητας καταργήθηκε και ποσοστό ίσο με 20,0% του μέσου εβδομαδιαίου όρου των τραπεζικών καταθέσεων παγοποιήθηκε. Το παγοποιημένο απόθεμα διατηρήθηκε σε γραμμάτια του δημοσίου τα οποία ανανεώνονται αυτόματα στη λήξη τους και φέρουν σταθερό επιτόκιο 6,00% το χρόνο. Η Κεντρική Τράπεζα σταδιακά αποπαγοποιεί το εν λόγω απόθεμα το οποίο θα εξαλειφθεί στις αρχές του 2005.

Ποσοστό ίσο με 7,0% του μέσου όρου των τραπεζικών καταθέσεων κατά τις πρώτες τρεις εβδομάδες του Δεκεμβρίου, 1995, μεταφέρθηκε στο νέο λογαριασμό κατώτατων αποθεμάτων. Ο λογαριασμός κατώτατων αποθεμάτων είναι ο μόνος λειτουργικός λογαριασμός που έχουν οι τράπεζες με την Κεντρική Τράπεζα. Ο μέσος όρος των υπολοίπων στο λογαριασμό κατώτατων αποθεμάτων κερδίζει τόκο, ο οποίος είναι άμεσα συνδεδεμένος με το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης που καθορίζεται από την Κεντρική Τράπεζα. Αποθέματα, πέραν των κατώτατων υποχρεωτικών κατά την περίοδο τήρησης, δεν κερδίζουν τόκο. Το ποσοστό κατωτάτων αποθεμάτων παραμένει στο 6,5% από το 2001. Ο μέσος μηνιαίος όρος των κατώτατων υποχρεωτικών αποθεμάτων ήταν £528,3 εκατ. το 2003, σε σύγκριση με £495,4 εκατ. το 2002.

4.3 Ρύθμιση και Εποπτεία του Τραπεζικού Τομέα

Δυνάμει του περί Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμου του 2002 και του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου του 1997, η Κεντρική Τράπεζα είναι η αρμόδια αρχή για τη χορήγηση άδειας άσκησης τραπεζικών εργασιών και την εποπτεία των τραπεζικών

ιδρυμάτων. Στόχος της εποπτείας είναι η διαφύλαξη της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα, η ελαχιστοποίηση του συστηματικού κινδύνου και η διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπεζικό σύστημα. Η εποπτεία αποβλέπει επίσης στην προστασία των καταθετών.

Υπό την εποπτεία της Κεντρικής Τράπεζας βρίσκονται οι εγχώριες τράπεζες, οι διεθνείς τραπεζικές μονάδες (πρώην «υπεράκτιες τράπεζες») και τα γραφεία αντιπροσωπείας των ξένων τραπεζών. Σήμερα λειτουργούν στην Κύπρο δεκατέσσερις εγχώριες τράπεζες, εκ των οποίων έντεκα εμπορικές τράπεζες και τρία εξειδικευμένα πιστωτικά ιδρύματα. Λειτουργούν επίσης είκοσι εννέα διεθνείς τραπεζικές μονάδες και ένα γραφείο αντιπροσωπείας ξένης τράπεζας.

Στην άσκηση του εποπτικού της ρόλου, η Κεντρική Τράπεζα καθοδηγείται από τις συστάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας, καθώς και τους εποπτικούς κανόνες που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στα πιο πάνω πλαίσια, έχουν εκδοθεί Οδηγίες για σκοπούς προληπτικής εποπτείας που απευθύνονται προς όλα τα τραπεζικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, τόσο εγχώρια όσο και διεθνή.

Η εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων διενεργείται με την εφαρμογή δύο μεθόδων που συμπληρώνουν η μια την άλλη. Συγκεκριμένα, η Κεντρική Τράπεζα:

- α) παρακολουθεί τις εξελίξεις μέσω της λήψης περιοδικών καταστάσεων οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων των τραπεζών και
- β) προβαίνει σε επί τόπου επιθεωρήσεις των τραπεζών με σκοπό να αξιολογήσει την κατάσταση και τις προοπτικές της κάθε μιας κατά το χρόνο της επιθεώρησης.

Συγκεκριμένα, οι επιτόπιοι έλεγχοι επικεντρωνούνται σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης, εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων (πιστοδοτικού, επιτοκιών, συναλλάγματος κ.α.), επικερδότητας, αποδοτικότητας, επάρκειας των κρατήσεων για επισφαλείς απαιτήσεις καθώς και σε θέματα συμμόρφωσης με τους Κανονισμούς και τις Οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας.

Εξελίξεις στο θεσμικό πλαίσιο της τραπεζικής εποπτείας

Κατά το έτος 2003, μια σημαντική εξέλιξη στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας αποτέλεσε η ψήφιση του περί Τραπεζικών Εργασιών (Τροποποιητικού) Νόμου, που στοχεύει στην πλήρη εναρμόνιση της τραπεζικής νομοθεσίας με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, καθώς επίσης η έγκριση των τροποποιητικών κανονισμών για το Σχέδιο Προστασίας Καταθέσεων ώστε, με την ένταξη της Κύπρου, να καλύπτονται και οι καταθέσεις σε νομίσματα των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τη σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία.

Από την 1η Ιανουαρίου, 2003, έχουν εφαρμοστεί αυστηρότερα κριτήρια για αναγνώριση των χορηγήσεων για τις οποίες ο τόκος θα πρέπει να αναστέλλεται. Αρχικά, η χρονική περίοδος καθυστερήσεων ή/και υπερβάσεων σε δάνεια και χρηματοδοτήσεις πέραν της οποίας αναστέλλεται η αναγνώριση των τόκων, νοούμενου ότι δεν υπάρχει πλήρης εμπράγματη εξασφάλιση, τέθηκε στους εννέα μήνες. Τον Οκτώβριο του 2003, η Κεντρική Τράπεζα τροποποίησε τη σχετική Οδηγία και, με ισχύ την 1η Ιανουαρίου, 2004, μείωσε από εννέα σε εξι μήνες την περίοδο καθυστέρησης πέραν της οποίας θα γίνεται αναστολή αναγνώρισης τόκων. Η περίοδος αυτή θα σημικυνθεί σταδιακά σε τρεις μήνες, ανεξάρτητα από την ύπαρξη εμπράγματης εξασφά-

λισης, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική.

Στον τομέα της καταπολέμησης του ξεπλύματος παράνομου χρήματος, η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε το Φεβρουάριο του 2003 νέα Οδηγία, δυνάμει του περί Συγκάλυψης, Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις Νόμου, αναφορικά με τις διαδικασίες προσδιορισμού ταυτότητας κύριων / πραγματικών ιδιοκτητών «παλαιών πελατειακών λογαριασμών». Επίσης, με βάση την ίδια νομοθεσία εκδόθηκε αριθμός νέων Οδηγιών προς τις τράπεζες που στοχεύουν στην εφαρμογή επιπρόσθετων διαδικασιών παρακολούθησης επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών με πρόσωπα που προέρχονται από χώρες που καθορίσθηκαν ως μη συνεργάσιμες στην καταπολέμηση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος από την Ομάδα Οικονομικής Δράσης. Τον Ιούλιο του 2003 ψηφίστηκε από την Βουλή ο περί Συγκάλυψης, Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις Τροποποιητικός Νόμος του 2003, που αποσκοπεί στην εναρμόνιση με τη δεύτερη Ευρωπαϊκή Οδηγία για την πρόληψη της χρηματοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, η Κεντρική Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση Οδηγιών προς τις τράπεζες, ζητώντας την παροποίηση κεφαλαίων που ανήκουν σε πρόσωπα που καθορίσθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη και την Ευρωπαϊκή Ένωση ως συνδεδεμένα με τρομοκρατικές οργανώσεις. Στο ίδιο πλαίσιο εκδόθηκε αριθμός εγκυρών αναφορικά με την εφαρμογή των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών και των αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επιβολή οικονομικών κυρώσεων εναντίον

διαφόρων χωρών (Ιράκ, Λαοκρατική Δημοκρατία του Κονγκό, Ρουάντα, Σουδάν, Μυανμάρ, Αφγανιστάν (Ταλιπάν)).

Εγχώριος τραπεζικός τομέας

Κατά το 2003, το εγχώριο τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε αρνητικά από την επιβράδυνση τόσο της Κυπριακής όσο και της παγκόσμιας οικονομίας. Ο πόλεμος στο Ιράκ, η μείωση του τουνιστικού ρεύματος προς την Κύπρο, η συνεχιζόμενη υποτονικότητα του χρηματιστηριακού θεσμού αλλά και οι μειώσεις των βασικών επιτοκίων στην Κύπρο και διεθνώς, ήταν ανάμεσα στους παράγοντες που επέδρασαν ανασταλτικά στο τραπεζικό σύστημα.

Η επιβράδυνση της οικονομίας, σε συνδυασμό με την εκκρεμότητα αναφορικά με την αποπληρωμή των δανείων για αγορά μετοχών, δεν επέτρεψαν τη βελτίωση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών και, παράλληλα, επέβαλαν την ανάγκη αυξημένων προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις σε σχέση με το 2002. Επιπρόσθετα, η εφαρμογή της νέας οδηγίας της Κεντρικής Τράπεζας για αναστολή αναγνώρισης των τόκων σε μη εξυπηρετούμενες διευκολύνσεις από την 1η Ιανουαρίου, 2003, επηρέασε δυσμενώς τα καθαρά έσοδα από τόκους των εγχώριων τραπεζών κατά το υπό ανασκόπηση έτος. Η αρνητική επίδραση εξουδετερώθηκε από την αύξηση στα περιθώρια επιτοκίου και από την επέκταση των εργασιών τους. Η αδυναμία των τραπεζών να συγχρατήσουν τα λειτουργικά έξοδα επέδρασε αρνητικά στα αποτελέσματά τους. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι ζημιές από τη μείωση της αξίας των επενδύσεων στο χρηματιστήριο περιορίστηκαν σημαντικά το 2003 σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Παρά την αρνητική εικόνα που περιγράφε-

ται πιο πάνω, οι κυπριακές εγχώριες τράπεζες παραμένουν εύρωστοι οργανισμοί με ισχυρή κεφαλαιουχική βάση, οι οποίοι μπορούν να αντεπεξέρχονται με επιτυχία στις παρούσες δυσμενείς συνθήκες της αγοράς. Η άρτια στελέχωση των εγχώριων τραπεζών, η τεχνογνωσία και η σύγχρονη τεχνολογία που διαθέτουν, ο εμπλούτισμός του φάσματος των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, η προσπάθεια συγκράτησης των λειτουργικών εξόδων, ο περιορισμός στις ζημιές από τη μείωση της αξίας των επενδύσεων στο χρηματιστήριο, καθώς επίσης η ανάκαμψη της κυπριακής και της παγκόσμιας οικονομίας, αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στην μακροπρόθεσμη πορεία των τραπεζών. Επιπρόσθετα, η επικείμενη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν προβλέπεται να δημιουργήσει προβλήματα στις τράπεζες οι οποίες έχουν τις δυνατότητες να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τον αυξανόμενο ανταγωνισμό. Σημαντικό ρόλο στη θετική αυτή εξέλιξη διαδραμάτισε η έντονη υπόδειξη της Κεντρικής Τράπεζας στα Τραπεζικά Ιδρύματα για εξυγίανση της κεφαλαιουχικής τους βάσης, ξεκαθάρισμα των εκκρεμοτήτων για επισφάλειες σε καθορισμένο μικρής διάρκειας χρονικό διάστημα και νοικοκυρεμένη πολιτική στη διαχείριση υποθέσεων δανείων. Η σταθερή, συνεπής και αμετάπτωτη αυτή πολιτική, χωρίς εκπτώσεις και παλινωδίες, έχει ήδη αποφέρει καρπούς, με πρώτιστο την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης σε σχέση με τις δυνατότητες και τις προοπτικές του τραπεζικού μας συστήματος.

Κατά το 2003, οι καταθέσεις και χορηγήσεις των εγχώριων τραπεζών στο εξωτερικό, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, αυξήθηκαν σημαντικά μέσω της επέκτασης του δικτύου των καταστημάτων τους. Η επέκταση των κυπριακών τραπεζών στο εξωτερικό δίνει τη

δυνατότητα εξόδου από τα στενά πλαίσια της μικρής και κορεσμένης κυπριακής αγοράς, ανοίγει προοπτικές για περαιτέρω ανάπτυξη και πραγματοποίηση σημαντικών κερδών και παρέχει την ευκαιρία για ευρύτερη κατανομή των επιχειρηματικών κινδύνων. Πέραν των πιο πάνω, οι εμπειρίες που αποκτούν οι εγχώριες τράπεζες μέσω της έκθεσής τους στο ανταγωνιστικό εξωτερικό περιβάλλον, συντείνουν στη θωράκισή τους ώστε να αντιμετωπίσουν τον επερχόμενο ανταγωνισμό στην εγχώρια αγορά με ακόμη μεγαλύτερη επιτυχία.

Όμως, η επέκταση στο εξωτερικό δημιουργεί την ανάγκη για αυξημένα κεφάλαια, τα οποία απαιτούνται για τη χρηματοδότηση της εν λόγω ανάπτυξης των εργασιών τους. Κατά το 2003, οι τράπεζες ενίσχυσαν ουσιαστικά την κεφαλαιούχική τους βάση με την έκδοση αξιογράφων κεφαλαίου και δανειακού κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης. Επιπρόσθετα, για σκοπούς διασφάλισης επιτυχημένης επέκτασης στο εξωτερικό, η Κεντρική Τράπεζα έχει καθορίσει όπως αυτή γίνεται σταδιακά και μόνον κατόπιν εμπεριστατωμένης μελέτης. Απότερος στόχος είναι οι εργασίες εξωτερικού να συνεχίσουν να έχουν θετική και αυξανόμενη συνεισφορά στα αποτελέσματα των τραπεζών.

Διεθνής τραπεζικός τομέας

Από τη θεσμοθέτησή του, ο διεθνής τραπεζικός τομέας της Κύπρου εξυπηρετεί τους μη κατοίκους που δεν υπόκεινται σε συναλλαγματικούς περιορισμούς. Τα αποτελέσματα των διεθνών τραπεζικών μονάδων εμφανίζονται βελτιωμένα κατά το 2003 σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, παρά το βραδύ ρυθμό ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας και τις μειώσεις των επιτοκίων των κύριων διεθνών νομισμάτων. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το σύνολο

του ενεργητικού των διεθνών τραπεζικών μονάδων κατέγραψε μικρή άνοδο, που αντικατοπτρίζεται κυρίως σε αυξημένα υπόλοιπα με τράπεζες και χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, ενώ οι συνολικές χορηγήσεις σημειώσαν μείωση. Αντίθετα, οι συνολικές καταθέσεις δεν παρουσίασαν αξιοσημείωτη μεταβολή το 2003, παραμένοντας περίπου στα ίδια επίπεδα με το 2002.

Με την εφαρμογή της νέας φορολογικής νομοθεσίας από την 1η Ιανουαρίου, 2003, ο διαχωρισμός μεταξύ εγχώριων τραπεζών και διεθνών τραπεζικών μονάδων έχει πάψει να υφίσταται και αμφότερες οι κατηγορίες τραπεζών υπόκεινται στον ίδιο φορολογικό συντελεστή (10%). Η νέα νομοθεσία επέτρεψε στις διεθνείς τραπεζικές μονάδες που λειτουργούσαν στην Κύπρο την 31η Δεκεμβρίου, 2001, να επιλέξουν είτε να φορολογηθούν με το νέο φορολογικό συντελεστή από την 1η Ιανουαρίου, 2003, με δικαίωμα να συναλλάσσονται και με τους μόνιμους κάτοικους Κύπρου, είτε να συνεχίσουν με το μειωμένο φορολογικό συντελεστή μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου, 2005, χωρίς όμως δικαίωμα να συναλλάσσονται με μόνιμους κάτοικους Κύπρου. Οι επηρεαζόμενες διεθνείς τραπεζικές μονάδες επέλεξαν το δεύτερο, με αποτέλεσμα από την 1η Ιανουαρίου, 2006, όλες ανεξαιρέτως θα υπόκεινται στον φορολογικό συντελεστή που ήδη ισχύει για τις εγχώριες τράπεζες.

Από την 1η Ιανουαρίου, 2003, η νέα νομοθεσία υποχρέωσε τις διεθνείς τραπεζικές μονάδες οι οποίες λειτουργούσαν στην Κύπρο με τη μορφή καταστήματος και οι οποίες εξαιρούνταν από οποιαδήποτε φορολογία, να καταβάλλουν φόρο εισοδήματος με συντελεστή 4,25%, στην περίπτωση που θα ήθελαν να διατηρήσουν το ειδικό φορολογικό καθεστώς κατά τη διάρκεια της μετα-

βατικής περιόδου. Η φορολογική μεταρρύθμιση, σε συνδυασμό με την επικείμενη κατάργηση του περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου, θα οδηγήσει στην εξομοίωση του εγχώριου και του διεθνούς τραπεζικού τομέα και στη σύγκλιση των εργασιών τους από την 1η Ιανουαρίου, 2006.

Κατά τη διάρκεια του 2003, η Κεντρική Τράπεζα παραχώρησε μια νέα άδεια για εγκαθίδρυση διεθνούς τραπεζικής μονάδας στην Κύπρο, στην τράπεζα Kazkommertsbank από το Καζακστάν. Ενδιαφέρον για λειτουργία διεθνών τραπεζικών μονάδων έχουν επιδείξει και άλλες ξένες τράπεζες ώστε στο εγγύς μέλλον αναμένεται η παραχώρηση και άλλων τραπεζικών αδειών. Είναι φανερό ότι, οι προαναφερθείσες αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία δεν έχουν οδηγήσει τις διεθνείς τραπεζικές μονάδες να περιορίσουν τις εργασίες τους ούτε τις ξένες τράπεζες να μειώσουν το ενδιαφέρον τους για εγκαθίδρυση νέων διεθνών τραπεζικών μονάδων. Αυτές οι ευνοϊκές εξελίξεις οφείλονται στα μη φορολογικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η Κύπρος, καθώς και στη διεθνή αναγνώρισή της ως ενός ευυπόληπτου περιφερειακού χρηματοοικονομικού κέντρου. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση διανοίγονται νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, ειδικότερα για τράπεζες που προέρχονται από χώρες που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την παρουσία τους στην Κύπρο, οι εν λόγω τράπεζες θα μπορούσαν να εκτελούν ένα γεφυροποιό ρόλο, ενισχύοντας τους χρηματοοικονομικούς δεσμούς των χωρών προέλευσής τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση προς αμοιβαίο όφελος.

Διασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας

Η μακροπρόληπτική ανάλυση που εφαρμό-

ζεται από την Κεντρική Τράπεζα στοχεύει στην αξιολόγηση και παρακολούθηση των ευπαθών σημείων και συστηματικών αδυναμιών του τραπεζικού τομέα ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα για προστασία της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Κατά το 2003, η Κεντρική Τράπεζα αρχίσει να λαμβάνει μέτρα για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου μακροπρόληπτικής ανάλυσης, συμμορφούμενη με τις συστάσεις και τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Το πλαίσιο στηρίζεται σε μια σειρά δεικτών από το μακροοικονομικό και το χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, μέσω των οποίων επιδιώκεται να καταγράφονται σημαντικές κλιμακώσεις κινδύνων μέσα στο τραπεζικό σύστημα, πιθανές αναταραχές προερχόμενες από πηγές εκτός του τραπεζικού συστήματος, καθώς και πιθανοί διάνλοι εξάπλωσης των δυσχερειών ενός ιδρύματος σε άλλα ιδρύματα. Η Κεντρική Τράπεζα έχει ζητήσει από τις τράπεζες όπως υποβάλουν όλα τα στοιχεία που πρέπει να υποβληθούν προς την EKT εντός του πρώτου εξαμήνου του 2004. Η Κεντρική Τράπεζα προτίθεται να ολοκληρώσει τη συλλογή όλων των στοιχείων για το τραπεζικό σύστημα, τα οποία απαιτούνται για τη διεξαγωγή μακροπρόληπτικής ανάλυσης και να αρχίσει τη συλλογή στοιχείων για τους υπόλοιπους τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος εντός του δεύτερου εξαμήνου του 2004.

Συνεργασία με άλλες εγχώριες και ξένες εποπτικές αρχές

Από την 1η Ιανουαρίου, 2003, τέθηκε σε εφαρμογή το Πρωτόκολλο Συνεργασίας μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιρειών που υπεγράφη το 2002.

Σημαντική εξέλιξη στο θέμα της ευρύτερης συνεργασίας όλων των εποπτικών αρχών του χρηματοοικονομικού τομέα αποτέλεσε η υπογραφή του εν λόγω πρωτοκόλλου από την Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων το Νοέμβριο του 2003. Το Πρωτόκολλο έτυχε θετικών σχολίων και ευνοϊκής αντίκρισης από την Ευρωπαϊκή Ένωση αφού εγκαινιάζει μια ουσιαστική και διαρκή συνεργασία μεταξύ των επιμέρους εποπτικών αρχών ενώ, ταυτόχρονα, εξασφαλίζει την αποτελεσματική και ομοιόμορφη ρύθμιση και εποπτεία του χρηματοοικονομικού τομέα.

Στη διάρκεια του 2003, η Κεντρική Τράπεζα ανέπτυξε περαιτέρω τις διμερείς εταφές της, υπογράφοντας Μνημόνια Κατανόησης με την Επιτροπή Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και Κεφαλαιαγοράς της Λετονίας, την Κεντρική Τράπεζα της Σλοβακίας, την Τράπεζα της Τανζανίας και την Κεντρική Τράπεζα της Ιορδανίας, των οποίων τράπεζες και άλλοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Παράλληλα, βρίσκονται σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις για την υπογραφή παρόμοιων συμφωνιών με τρεις άλλες ξένες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές. Η ακολουθούμενη πρακτική είναι σύμφωνη με τη σχετική σύσταση της Επιτροπής Εποπτείας της Βασιλείας, που αποβλέπει σε αποτελεσματικότερη εποπτεία των διασυνοριακών δραστηριοτήτων των τραπεζικών ιδρυμάτων.

4.4 Συστήματα Πληρωμών και Διακανονισμού Συναλλαγών

Τα συστήματα πληρωμών έχουν μεγάλη σημασία για την οικονομία, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα και η ομαλή και εύρυθμη ανάπτυξη της στηρίζεται στην

ύπαρξη έγκαιρων, αποτελεσματικών και ασφαλών τρόπων για τη διενέργεια πληρωμών.

Η Κεντρική Τράπεζα, προσδίδει μεγάλη σημασία στα συστήματα πληρωμών διότι, πέραν του ρόλου τους ως προαπαιτούμενου για την ομαλή ανάπτυξη, αποτελούν και σημαντικό παράγοντα για τη διαφύλαξη της χρηματοοικονομικής σταθερότητας καθόσον είναι το αντικείμενο μέσω του οποίου μεταδίδονται οι οικονομικές αναταράξεις από ένα τομέα σε άλλο. Η σημαντική αύξηση στην δραστηριότητα των χρηματαγορών, αλλά και οι ραγδαίες αλλαγές στην τεχνολογία έχουν φέρει στην επιφάνεια θέματα ασφάλειας αλλά και αποδοτικότητας, αυξάνοντας ακόμα περισσότερο τη σημασία των συστημάτων πληρωμών.

Για τους λόγους αυτούς έχει αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία τόσο στην ίδια την απαραίτητου θεσμικού πλαισίου που πρέπει να διέπει τα συστήματα πληρωμών όσο και στην ίδια της αναγκαίας υποδομής για την εύρυθμη, ασφαλή και αποδοτική λειτουργία τους.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην ανάγκη για στενή συνεργασία στον τομέα των συστημάτων πληρωμών μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας και του ευρύτερου τραπεζικού τομέα, για διασφάλιση της έγκαιρης και αποτελεσματικής ανταπόκρισης στις εξελίξεις, τόσο αυτών που συνδέονται με την ενταξιακή πορεία της Κύπρου όσο και γενικότερα. Για το σκοπό αυτό η Κεντρική Τράπεζα έχει προχωρήσει στην σύσταση Επιτροπής Πληρωμών, με τη συμμετοχή των εμπορικών τραπεζών, του Συνδέσμου Εμπορικών Τραπεζών Κύπρου και του Γραφείου του Εφόρου Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Ιδρυμάτων. Ο

ρόλος της Επιτροπής αυτής είναι συμβουλευτικός προς την Κεντρική Τράπεζα και συντονιστικός για τον τραπεζικό τομέα.

Νομικό πλαίσιο

Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας στο χώρο των συστημάτων πληρωμών, όπως αυτός προβλέπεται και μέσα από το κοινοτικό κεκτημένο, έχει καθοριστεί στον περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμο του 2002. Συγκεκριμένα, το άρθρο 6(2)(ε) του Νόμου καθορίζει ως μια από τις βασικές αρμοδιότητες της Τράπεζας την προώθηση, ρύθμιση και εποπτεία της ομαλής λειτουργίας συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 48 του ίδιου Νόμου, η Τράπεζα έχει τη δυνατότητα να διαχειρίζεται, να συμμετέχει ή να γίνεται μέλος οποιουδήποτε συστήματος πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών και, με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να θέτει υπό την εποπτεία της συστήματα πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών που λειτουργούν στη Δημοκρατία. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα έχει εξουσία να εκδίδει οδηγίες για τη ρύθμιση των εργασιών και του τρόπου λειτουργίας των συστημάτων που βρίσκονται υπό την εποπτεία της.

Στα πλαίσια της εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο έχουν μεταφερθεί οι πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 98/26/ΕC περί του Αμετάκλητου στο Διακανονισμό στον περί του Αμετακλήτου του Διακανονισμού στα Συστήματα Πληρωμών και στα Συστήματα Διακανονισμού Αξιογράφων Νόμο του 2003, ο οποίος τίθεται σε ισχύ την 1η Μαΐου, 2004). Μέσα από τη νομοθεσία αυτή η Κεντρική Τράπεζα ορίζεται ως η αρμόδια αρχή που δύναται να κηρύσσει τα συστήματα πληρωμών που εμπίπτουν κάτω από τις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου. Ο Νόμος

αυτός, όπως και η σχετική Οδηγία, επιτυγχάνει τρεις βασικούς στόχους, αναφορικά με κηρυχθέντα συστήματα πληρωμών, ακόμα και σε περιπτώσεις όπου έχει αρχίσει διαδικασία εκκαθάρισης εναντίον ενός συμμετέχοντος σε σύστημα. Αυτοί είναι:

- (1) Το αμετάκλητο των εντολών πληρωμής και του συμψηφισμού.
- (2) Η υποχρέωση παροχής εξασφάλισης, υπό τη μορφή ρευστών διαθέσιμων ή/και αξιογράφων, ενός συμμετέχοντος σε σύστημα για διασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του προς το σύστημα.
- (3) Η δυνατότητα άμεσης ρευστοποίησης της εξασφάλισης για το σκοπό για τον οποίο είχε προσφερθεί ως εγγύηση σε συνάρτηση με το σύστημα.

Επιπρόσθετα, ο νέος Νόμος παρέχει το δικαίωμα πρόσβασης της Τράπεζας σε οποιαδήποτε πληροφορία η ίδια κρίνει αναγκαία για την άσκηση αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με το Νόμο, καθώς και τη δυνατότητα επιβολής διοικητικών ποινών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

Συστήματα Πληρωμών που λειτουργούν στην Κύπρο

Στην Κύπρο λειτουργούν σήμερα πέντε συστήματα πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών. Συγκεκριμένα, το Σύστημα Εμβασμάτων Μεγάλης Αξίας, το Σύστημα του Κυπριακού Γραφείου Συμψηφισμού επιταγών, το σύστημα εκκαθάρισης πληρωμών με τραπεζικές κάρτες (JCCMultipack), το JCCTransfer για εμβάσματα μικρής αξίας, και το σύστημα του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου. Τα συστήματα αυτά περιγράφονται με λεπτομέρεια στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας “Payment

and securities settlement systems in accession countries” του Αυγούστου 2002. Η Τράπεζα είναι επίσης ο διαχειριστής του Συστήματος Εμβασμάτων Μεγάλης Αξίας καθώς και του συστήματος του Κυπριακού Γραφείου Συμψηφισμού επιταγών.

Σημειώνεται ότι, σε συνεννόηση με το Χοματιστήριο Αξιών Κύπρου, έχει ξεκινήσει η διαδικασία μεταφοράς του χρηματικού διακανονισμού των πράξεων του Χοματιστηρίου στην Κεντρική Τράπεζα. Η διαδικασία αυτή, που αναμένεται να συμπληρωθεί περί τα μέσα του 2004, θα συμβάλει στη βελτίωση της αξιοπιστίας και την αύξηση της ασφάλειας του χρηματικού διακανονισμού των πράξεων του Χοματιστηρίου, αφού αυτός θα γίνεται εξ’ ολοκλήρου σε λεφτά της Κεντρικής Τράπεζας.

Όλα τα συστήματα πληρωμών, που λειτουργούν σήμερα στην Κύπρο, αξιολογήθηκαν από την EKT τον Ιούνιο του 2002 ως πολύ ικανοποιητικά για σκοπούς ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στα πλαίσια της διαδικασίας αξιολόγησης έχουν γίνει κάποιες εισηγήσεις για βελτίωση της υποδομής, τις οποίες η Κεντρική Τράπεζα έχει ήδη εφαρμόσει ή βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησής τους.

Ο ρόλος της Τράπεζας

Μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας ανταπόκρισης της Τράπεζας στο ρόλο της, όπως αυτός καθορίζεται μέσα από τη νομοθεσία, και ακολουθώντας τις σχετικές συστάσεις της EKT η Τράπεζα έχει εντάξει τα συστήματα πληρωμών κάτω από το Τμήμα Λογιστικών Υπηρεσιών στο οποίο έχουν δημιουργηθεί δύο ανεξάρτητες μεταξύ τους Υπηρεσίες. Η μια Υπηρεσία έχει την ευθύνη για τα συστήματα που λειτουργούν στην

Τράπεζα, ενώ η άλλη έχει την ευθύνη της γενικής επίβλεψης συστημάτων πληρωμών που λειτουργούν στην Κύπρο.

Η Τράπεζα βρίσκεται στο τελικό στάδιο ετοιμασίας εγγράφου, στο οποίο θα καταγράφεται η πολιτική της όσον αφορά την επίβλεψη συστημάτων πληρωμών. Η πολιτική αυτή, μετά την έγκρισή της από το Συμβούλιο, θα δημοσιοποιηθεί.

Άλλες εξελίξεις

Η Κεντρική Τράπεζα, σε μια προσπάθεια να ανέγησε την εμπιστοσύνη του κοινού και των εμπορευομένων στην επιταγή ως ασφαλούς μέσου πληρωμής, έχει θέσει σε λειτουργία από την 1η Φεβρουαρίου, 2003, το Κεντρικό Αρχείο Πληροφοριών για Εκδότες Ακάλυπτων Επιταγών (ΚΑΠ). Το ΚΑΠ λειτουργεί στη βάση κοινών Οδηγιών της Κεντρικής Τράπεζας και του Εφόρου Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Ιδρυμάτων.

Επιπρόσθετα, με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας στην εκκαθάριση επιταγών, η Τράπεζα ετοιμάσει νομοσχέδιο που ψηφίστηκε σε Νόμο από την Βουλή των Αντιπροσώπων και δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 25 Ιουλίου, 2003 (Νόμος 96(I) του 2003). Ο Νόμος αυτός, ο οποίος τροποποιεί τον περί Συναλλαγματικών Νόμο, παρέχει την εξουσία στην Κεντρική Τράπεζα να καθορίσει τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα καθιστούν δυνατή την ηλεκτρονική παρουσίαση επιταγών για πληρωμή (cheque truncation). Η Κεντρική Τράπεζα, σε συνεργασία με τις εμπορικές τράπεζες, επεξεργάζεται το πλαίσιο εφαρμογής των προνοιών της νομοθεσίας αυτής.

Σε μια άλλη εξέλιξη, και με στόχο την εφαρ-

μογή των προνοιών του κανονισμού 2560/2001 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τα διασυνοριακά εμβάσματα σε Ευρώ, η Κεντρική Τράπεζα έχει προχωρήσει, σε συνεργασία με τις τράπεζες, στην ετοιμασία εγχειριδίου εφαρμογής του προτύπου IBAN (Διεθνής Τραπέζικός Αριθμός Λογαριασμού) στην Κύπρο. Το κυπριακό IBAN έχει ήδη καταχωρηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τραπέζικών Προτύπων, ενώ οι τράπεζες οφείλουν να συμμορφωθούν πλήρως με το πρότυπο μέχρι την 31η Μαρτίου, 2004. Το πρότυπο αυτό αφορά την τυποποίηση των αριθμών λογαριασμών που παραχωρούν οι τράπεζες στους πελάτες τους, στη βάση του προτύπου EBS204V3 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπέζικών Προτύπων.

4.5 Κυκλοφορία Νομίσματος

Η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το Μάιο 2004 και η επιδιωκόμενη είσοδος της χώρας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση το συντομότερο δυνατό, αποτέλεσαν από το 2002 τους καθοριστικούς παράγοντες στην ιεράρχηση των προτεραιοτήτων της Τράπεζας σε θέματα νομίσματος και συναφών εργασιών. Κατά συνέπεια, όπως και πέρσι, εγκαταλείφθηκε κάθε προσπάθεια για περαιτέρω ποιοτική αναβάθμιση των τραπέζιογραμματίων με το σχεδιασμό νέων εκδόσεων και την ενσωμάτωση νέων στοιχείων ασφάλειας. Άλλωστε, η αξιοπιστία τους είναι, εν πάσῃ περιπτώσει, αρκετά υψηλή. Η προσπάθεια, όπως και κατά το 2002, επικεντρώθηκε στη διατήρηση της καλής ποιότητας των τραπέζιογραμματίων σε κυκλοφορία, καθώς και στη διατήρηση ικανοποιητι-

Νόμισμα σε κυκλοφορία £ χιλιάδες, τέλος περιόδου

	2002		2003		Αύξηση/(Μείωση)	
Τραπέζιογραμμάτια						
Aξία	Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%
£20	179.571	40,1	204.421	38,8	24.850	(1,3)
£10	197.141	44,0	246.475	46,7	49.334	2,7
£5	18.320	4,1	19.255	3,7	935	(0,4)
£1	19.247	4,3	20.811	3,9	1.564	(0,4)
Υποσύνολο	414.279	92,5	490.962	93,1	76.683	-
Κέρματα						
50 σεντ	13.596	3,0	14.788	2,8	1.192	(0,2)
20 σεντ	9.210	2,1	10.042	1,9	832	(0,2)
10 σεντ	4.772	1,1	5.204	1,0	432	(0,1)
5 σεντ	3.623	0,8	3.891	0,7	268	(0,1)
2 σεντ	1.410	0,3	1.488	0,3	78	-
1 σεντ	830	0,2	890	0,2	60	-
Υποσύνολο	33.441	7,5	36.303	6,9	2.862	-
Σύνολο	447.720	100,0	527.265	100,0	79.545	-

κών αποθεμάτων τραπεζογραμματίων και κερμάτων που να καλύπτουν τόσο την αύξηση του νομίσματος σε κυκλοφορία όσο και τις ποσότητες τραπεζογραμματίων που αποσύρονται και καταστρέφονται λόγω φθοράς. Για το σκοπό αυτό έχουν τεθεί παραγγελίες σε διεθνείς οίκους για επανεκτυπώσεις ποσοτήτων για όλες τις αξίες τραπεζογραμματίων και κερμάτων, οι οποίες υπολογίζεται να καλύψουν τις ανάγκες μέχρι το τέλος του 2006. Κατά την περίοδο 1996-2001 ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της αξίας των τραπεζογραμματίων σε κυκλοφορία ήταν 7,6%. Η αύξηση ανήλθε στο 9,4% το 2002 ενώ το 2003 αυξήθηκε κατακόρυφα στο 18,5%. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της αξίας των κερμάτων σε κυκλοφορία την περίοδο 1996-2001 ήταν 7,7%. Το 2002 η αύξηση μειώθηκε στο 6,3% ενώ το 2003 η αύξηση ανήλθε στο 8,6%. Το νόμισμα σε κυκλοφορία κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2003 και τα συγκριτικά ποσά για το 2002 παρατίθενται στον πίνακα «Νόμισμα σε κυκλοφορία».

Αναφορικά με την εισαγωγή του ευρώ συνεχίστηκαν οι προσπάθειες της Τράπεζας για τη δημιουργία της απαιτούμενης από την ΕΕ υποδομής και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για εναρμόνιση με τις οδηγίες της ΕΕ και της EKT.

Σε ό,τι αφορά τα εναρμονιστικά μέτρα καθώς και θέματα δημιουργίας της αναγκαίας υποδομής για το ευρώ, η Τράπεζα προχωρεί με γοργούς ρυθμούς. Στον τομέα αυτό έχει ετοιμάσει πρόταση νόμου για πλήρη εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο της νομοθεσίας στα θέματα προστασίας από την παραχάραξη του νομίσματος. Η πρόταση αυτή τυγχάνει της απαραίτητης νομοτεχνικής επεξεργασίας και πολύ σύντομα αναμένεται να κατατεθεί στη Βουλή των

Αντιπροσώπων για ψήφιση σε νόμο.

Στον τομέα της δημιουργίας της απαιτούμενης υποδομής για την ανάλυση και καταγραφή πλαστών τραπεζογραμματίων ευρώ, η Τράπεζα ακολουθεί τις υποδείξεις της EKT και τα απαραίτητα συστήματα και διαδικασίες θα ολοκληρωθούν πριν την ένταξη στην ΕΕ.

4.6 Διαχείριση Συναλλαγματικών Αποθεμάτων

Σύμφωνα με τον περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμο του 2002, η κατοχή, διαφύλαξη και διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων εμπίπτουν στις βασικές αρμοδιότητες της Τράπεζας. Οι βασικοί στόχοι αναφορικά με τη διαχείριση των αποθεμάτων της Κεντρικής Τράπεζας είναι η ασφάλεια, η διατήρηση της αξίας τους και η εξασφάλιση επαρκούς θεωρητικούς για κάλυψη των διαφόρων αναγκών. Εφόσον οι πιο πάνω στόχοι πληρούνται, η διαχείριση των συναλλαγματικών αποθεμάτων της Τράπεζας στοχεύει στη μεγιστοποίηση της απόδοσής τους.

Τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα ανέρχονται σε £1.607,3 εκατ. στο τέλος του 2003, έναντι £1.734,9 εκατ. στο τέλος του 2002. Η μείωση αυτή προήλθε από το άθροισμα των καθαρών εκδούν συναλλαγματος, των εισοδημάτων από τόκους στα συναλλαγματικά αποθέματα της Τράπεζας και από τη μεταβολή της συναλλαγματικής αξίας των νομισμάτων των εν λόγω συναλλαγματικών αποθεμάτων έναντι της κυπριακής λίρας.

Η απόφαση για την κατά νόμισμα κατανομή των συναλλαγματικών αποθεμάτων λαμβάνει υπόψη κυρίως τις κατά νόμισμα ροές,

που σχετίζονται με τις εμπορικές συναλλαγές της Κύπρου σε αγαθά και υπηρεσίες, και το εξωτερικό χρέος της χώρας. Κατά το 2003, τα συναλλαγματικά αποθέματα ήταν ως επί το πλείστον εκπεφρασμένα σε ευρώ και δολάρια ΗΠΑ και σε λιγότερο βαθμό σε λίρες Αγγλίας, φράγκα Ελβετίας και γεν Ιαπωνίας. Η Κεντρική Τράπεζα διατηρεί, επίσης, μικρό μέρος των αποθεμάτων της σε χρυσό.

Τα αποθέματα επενδύονται σύμφωνα με την επενδυτική πολιτική της Τράπεζας σε εγκεκριμένα επενδυτικά μέσα, με τη διενέργεια εγκεκριμένων πράξεων και διεκπεραιώνονται μέσω εγκεκριμένων αντισυμβαλλόμενων που είναι τραπεζικοί οργανισμοί ή οργανισμοί παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

Ο επιτοκιακός κίνδυνος περιορίζεται με τον καθορισμό και παρακολούθηση της σταθμικής διάρκειας ζωής του χαρτοφυλακίου, με επιτρεπόμενο συγκεκριμένο μέγιστο ποσοστό απόκλισης. Επίσης, υπάρχει επιπλέον θετικός περιορισμός ότι η ζωή μέχρι τη λήξη των χρεογράφων στα οποία διενεργούνται επενδύσεις δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5 χρόνια.

Ο πιστωτικός κίνδυνος περιορίζεται και ελέγχεται σε διάφορα επίπεδα. Σε σχέση με τον κίνδυνο αυτό ορίζονται όρια μέγιστης επένδυσης κατά χώρα, κατά εθνικότητα τραπεζικού οργανισμού, κατά ξένο αντισυμβαλλόμενο και κατά υπερεθνικό ή άλλο ίδρυμα. Για τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των αποθεμάτων της Τράπεζας σε χρυσό, μέρος αυτών επενδύεται υπό τη μορφή συμφωνιών πώλησης- επαναγοράς χρυσού.

Το παρόν πλαίσιο εφαρμογής της πολιτικής διαχείρισης των συναλλαγματικών αποθε-

μάτων λειτουργεί ικανοποιητικά. Απότελος σκοπός της Υπηρεσίας Διαχείρισης Αποθεμάτων είναι η συνεχής αναβάθμιση των δυνατοτήτων της και η προσαρμογή στις νέες εξελίξεις.

4.7 Διαχείριση Δημόσιου Εσωτερικού Χρέους

Οι εκδόσεις κρατικών αξιογράφων πραγματοποιούνται μέσα στα πλαίσια γενικών διευθετήσεων μεταξύ της Τράπεζας και του Υπουργείου Οικονομικών και σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία που διέπει την άντληση πόρων από το κράτος μέσω της έκδοσης Κρατικών Ονομαστικών Χρεογράφων Αναπτύξεως, Γραμματίων του Δημοσίου, Πιστοποιητικών Αποταμιεύσεως και Ομολογιών Αποταμιεύσεως.

Τα λειτουργικά και διαχειριστικά θέματα που αφορούν τις εκδόσεις αξιογράφων, όπως η διάθεσή τους, η τήρηση μητρώων κατόχων, η καταβολή τόκου, η αποπληρωμή στη λήξη τους, η διεξαγωγή κληρώσεων ομολογιών και όλα τα άλλα συναφή διεκπεραιώνονται από την Κεντρική Τράπεζα.

Τα πρώτα κρατικά αξιόγραφα εκδόθηκαν στο τέλος της δεκαετίας του 1960 με σκοπό την ενθάρρυνση των εγχώριων αποταμιεύσεων και τη μη πληθωριστική χρηματοδότηση των δημιοւντομικών ελλειμμάτων. Από την αρχή του 1996, μέσα στα πλαίσια της ελευθεροποίησης και του εκσυγχρονισμού του χρηματοοικονομικού τομέα, οι περισσότεροι τίτλοι του δημοσίου εκδίδονται με τη μέθοδο της δημοπρασίας, μέθοδο που επιτρέπει στα επιτόκια δανεισμού να αντανακλούν τις συνθήκες της αγοράς.

Τα **Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα Αναπτύξεως** (ΚΟΧΑ) εκδόθηκαν για πρώτη

Εκδόσεις KOXA το 2003

£ εκατ.

Τύπος Χρεογράφων	Εκδόσεις		Λήξεις Ποσό
	Αρ. Εκδόσεων ²⁾	Ποσό	
Διετή ¹⁾	17	179,7	142,0
Τριετή	9	59,7	52,0
Πενταετή ¹⁾	17	501,0	146,6
Δεκαετή ¹⁾	4	6,2	-
Δεκαπενταετή ¹⁾	4	11,5	-
Σύνολο		758,1	340,6

1) Με δημοπρασία.

2) Στην περίπτωση πενταετών, δεκαετών και δεκαπενταετών KOXA ο αριθμός αναφέρεται σε τμηματικές εκδόσεις.

φορά το 1969. Το 1997 εκδόθηκαν τα πρώτα KOXA πενταετούς και δεκαετούς διάρκειας με δημοπρασία ενώ τα διετή και δεκαπενταετή KOXA εκδόθηκαν επίσης με δημοπρασία για πρώτη φορά το 2000 και 2001, αντίστοιχα. Κατά τη διάρκεια του 2003 η Κεντρική Τράπεζα διεκπεραιώσε τις εκδόσεις KOXA που αναφέρονται στον πίνακα "Εκδόσεις KOXA το 2003". Στον ίδιο πίνακα αναφέρονται επίσης οι λήξεις KOXA κατά το 2003.

Μέση σταθμική απόδοση KOXA

%

Έτος	2-ετή	5-ετή	10-ετή	15-ετή
2002	4,55	5,06	5,37	5,59
2003	3,89	4,49	4,78	4,95

Η μέση σταθμική απόδοση για κάθε τύπο χρεογράφων που εκδόθηκαν με δημοπρασία κατά τη διάρκεια του 2002 και 2003 παρουσιάζεται στον πίνακα "Μέση σταθμική απόδοση KOXA".

Η μέση σταθμική απόδοση της τελευταίας

έκδοσης του 2003 (Δεκέμβριος 2003) ήταν για διετή KOXA 3,99%, ενώ για τις τμηματικές εκδόσεις πενταετών KOXA 4,68%, δεκαετών KOXA 4,75% και δεκαπενταετών KOXA 4,90%. Η μείωση της μέσης σταθμικής απόδοσης για όλους τους τύπους KOXA, που παρουσιάστηκε το 2003 σε σχέση με το 2002, αντανακλά κυρίως τη μείωση του βασικού επιτοκίου της Κεντρικής Τράπεζας και τις συνθήκες πλεονασματικής ζευστότητας που επικράτησαν κατά τη διάρκεια του 2003.

Τα χρεόγραφα που εκδίδονται με δημοπρασία εισάγονται και διαπραγματεύονται στο Χορηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Η Κεντρική Τράπεζα δύναται, με βάση τους Όρους Έκδοσης των εν λόγω KOXA, να παρεμβαίνει στη δευτερογενή αγορά για διατήρηση ομαλών συνθηκών αγοράς, αν αυτό κριθεί αναγκαίο. Η Κεντρική Τράπεζα, σε συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών, αποφάσισε την εκχώρηση του Μητρώου κατόχων KOXA, τα οποία είναι εισηγμένα στο Χορηματιστήριο Αξιών Κύπρου, στο Κεντρικό Αποθετήριο και Κεντρικό

Συνολικά ποσά επενδυτικών προϊόντων

£ εκατ.

Κατά την	ΓΔ	ΚΟΧΑ							Σύνολο
		2-ετή	3-ετή	5-ετή	10-ετή	15-ετή	ΠΑ	ΟΑ	
31η Δεκ. 2002	3.060,5	349,6	209,8	760,3	197,5	11,8	55,0	16,5	4.661,0
31η Δεκ. 2003	3.183,8	387,3	217,6	1.114,6	203,7	23,3	69,9	13,5	5.213,7

Μητρώο Αξιών του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου, με επακόλουθο την απούλοποιήση των πιστοποιητικών των ΚΟΧΑ. Η διαδικασία της εκχώρησης του Μητρώου κατόχων ΚΟΧΑ βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί σύντομα.

Η Τράπεζα εκδίδει, επίσης, κατ' εντολήν και για λογαριασμό της κυβέρνησης, **Γραμμάτια του Δημοσίου** (ΓΔ) με λήξη 13 και 52 εβδομάδων. Τα ΓΔ με λήξη 13 εβδομάδων εκδίδονται είτε σε σταθερές τιμές (για ικανοποίηση των επενδυτικών αναγκών των διαχειριζόμενων από την Κεντρική Τράπεζα κυβερνητικών ταμείων και την επένδυση των παγοποιημένων καταθέσεων των τραπεζών με την Κεντρική Τράπεζα) είτε μέσω δημοπρασίας. ΓΔ με λήξη 52 εβδομάδων εκδίδονται μόνο με δημοπρασία και εισάγονται για διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Για τα ΓΔ λήξης 13 εβδομάδων δεν υπάρχει δευτερογενής αγορά. Η Κεντρική Τράπεζα σε συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσισε την εκχώρηση του Μητρώου κατόχων ΓΔ που είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου με επακόλουθο την απούλοποιήση των πιστοποιητικών των ΓΔ.

Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2003 η συνολική ονομαστική αξία των εκδοθέντων ΓΔ ήταν £3.183,8 εκατ. έναντι £3.056,7 εκατ. κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002. Κατά την 31η

Δεκεμβρίου, 2003 τα υπό διαχείριση κυβερνητικά ταμεία κατείχαν ΓΔ ύψους £2.591,1 εκατ., τα τραπεζικά ιδρύματα κατείχαν £195,6 εκατ. παγοποιηθέντα ΓΔ (τα οποία απελευθερώνονται σταδιακά) και £395,7 εκατ. που εκδόθηκαν με δημοπρασία. Η Κεντρική Τράπεζα κατείχε ΓΔ £0,1 εκατ. που προήλθαν από αναπροεξοφλήσεις ενώ άλλοι επενδυτές κατείχαν ΓΔ ύψους £1,3 εκατ.

Η μέση σταθιμική απόδοση των ΓΔ που εκδόθηκαν με δημοπρασία κατά τη διάρκεια του 2002 και 2003 παρουσιάζεται στον πίνακα “Μέση σταθιμική απόδοση ΓΔ”.

Μέση σταθιμική απόδοση ΓΔ

%

Έτος	13 εβδομάδων	52 εβδομάδων
2002	4,01	4,32
2003	3,51	3,72

Η μέση σταθιμική απόδοση της τελευταίας έκδοσης του 2003 ΓΔ 13 εβδομάδων ήταν 3,51% (Ιούλιος, 2003) ενώ για ΓΔ 52 εβδομάδων ήταν 3,68% (Δεκέμβριος, 2003).

Ο δανεισμός της κυβέρνησης με τη μορφή **Πιστοποιητικών Αποταμιεύσεως** (ΠΑ) συνέχιστηκε με την έκδοση της Έκτης Σειράς με επιτόκιο 4,15% και περίοδο αποληρωμής πέντε χρόνια. Οι πωλήσεις ΠΑ κατά τη διάρ-

κεια του 2003 ανήλθαν σε £17,9 εκατ. σε σύγκριση με £10,3 εκατ. το 2002. Το σύνολο των ΠΑ όλων των Σειρών που κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2003, δεν είχαν εξαργυρωθεί ανήρχοντο σε £69,9 εκατ. σημειώνοντας αύξηση £14,9 εκατ. σε σύγκριση με το υπόλοιπο κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002.

Σε ό,τι αφορά το δανεισμό της κυβέρνησης μέσω **Ομολογιών Αποταμεύσεως** αποφασίστηκε κατά τη διάρκεια του 2002, μετά από συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών, η αναστολή της έκδοσης νέων σειρών.

Στον πίνακα “Συνολικά ποσά επενδυτικών προϊόντων” παρουσιάζονται τα υπόλοιπα όλων των επενδυτικών προϊόντων κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002 και 2003.

4.8 Διαχείριση Δημόσιου Εξωτερικού Χρέους

Η διαχείριση του δημόσιου εξωτερικού χρέους περιλαμβάνει την εξένυδεση των χρηματοδοτικών πηγών από το εξωτερικό, τη συγκριτική αξιολόγηση των χρηματοδοτικών προτάσεων, τη διαπραγμάτευση των σχετικών συμφωνιών, την καταγραφή και εξυπηρέτηση του χρέους και την παρακολούθηση και διαχείριση των διαφόρων απορρέοντων κινδύνων. Βασική επιδίωξη της Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαχείριση του δημόσιου εξωτερικού χρέους είναι η επίτευξη των πιο κάτω στόχων:

- α. Η διασφάλιση ομαλής κάλυψης των εκάστοτε χρηματοδοτικών αναγκών που η Κυβέρνηση επιδιώκει να ικανοποιήσει από εξωτερικές πηγές, μέσω απρόσκοπτης πρόσβασης στις διάφορες διεθνείς αγορές πιστώσεων και κεφαλαίων.
- β. Η ελαχιστοποίηση του κόστους του δημόσιου εξωτερικού χρέους, λαμβανομένων υπόψη τόσο των επικρατουσών

συνθηκών στις διεθνείς αγορές όσο και ενός αποδεκτού επιπέδου κινδύνου αφορώντος τις διακυμάνσεις νομισμάτων και επιτοκιών.

- γ. Η επίτευξη μιας ισοζυγισμένης και κατά το δυνατόν πιο μακροπρόθεσμης δομής λήξεων του χρέους, με απώτερο στόχο την αποφυγή συγκέντρωσης μαζικών αποπληρωμών σε κάποιες ημερομηνίες που δυνητικά θα επιβάρυναν απότομα τη δημοσιονομική κατάσταση του κράτους ή/και θα καθιστούσαν την αναχρηματοδότηση του χρέους πιο δύσκολη ή/και λιγότερο ευνοϊκή παρά αν μια τέτοια αναχρηματοδότηση γινόταν υπό ομαλότερες συνθήκες.

Το συνολικό κυβερνητικό εξωτερικό χρέος αυξήθηκε από £847,8 εκατ. στο τέλος του 2002 σε £1.077,1 εκατ. στο τέλος του 2003. Η αύξηση οφείλεται στην εκταμίευση δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εκτέλεση αναπτυξιακών έργων.

Κυριότερη πηγή εξωτερικής χρηματοδότησης της Κυβέρνησης εξακολουθεί να είναι το Πρόγραμμα Ευρωπαϊκών Μεσοπρόθεσμων Χρεογράφων (EMTN). Το οφειλόμενο ποσό στο τέλος του 2003 από τις εκδόσεις κάτω από το εν λόγω Πρόγραμμα αποτελούσε ποσοστό 64,2% του συνολικού εξωτερικού χρέους έναντι 79,7% κατά το τέλος του 2002. Άλλες κύριες πηγές χρηματοδότησης της Κυβέρνησης ήταν η Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης με ποσοστό 13,4%, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων με ποσοστό 11,1% και το Πρόγραμμα Ευρωπαϊκών Εμπορικών Χρεογράφων (ECP) με ποσοστό 10,4 %. Τα αντίστοιχα ποσοστά κατά το τέλος του 2002 ήταν 12,4%, 4,4% και 2,3%.

Η αναλογία βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου εξωτερικού χρέους κατά το τέλος του 2003 ήταν 11% και 89 % αντίστοιχα σε σύγκριση με το τέλος του 2002 που ήταν 4% και 96% αντίστοιχα. Το βραχυπρόθεσμο εξωτερικό χρέος αποτελείται, όπως και κατά το τέλος του 2002, κατά το πλείστον από εκδόσεις του Προγράμματος Ευρωπαϊκών Εμπορικών Χρεογράφων (ECP).

Το Ευρώ παραμένει το κύριο νόμισμα στο οποίο είναι εκφρασμένο το εξωτερικό χρέος με ποσοστό 96% και ακολουθούν το Γιεν με ποσοστό 2% και το \$ΗΠΑ με ποσοστό 1% έναντι 92%, 3% και 3% αντίστοιχα κατά το τέλος του 2002.

Τα ποσοστά του εξωτερικού χρέους με σταθερό και διακυμαινόμενο επιτόκιο κατά το τέλος του 2003 ήταν 72% και 28%, αντίστοιχα, σε σύγκριση με 89% και 11%, αντίστοιχα, κατά το τέλος του 2002.

Η μέση σταθμική διάρκεια και το μέσο σταθμικό επιτόκιο του εξωτερικού χρέους κατά το τέλος του 2003 ήταν 6,67 χρόνια και 4,69%, αντίστοιχα, έναντι 6,66 χρόνων και 5,11% κατά το τέλος του 2002.

Για την εξυπηρέτηση του δημόσιου εξωτερικού χρέους πραγματοποιήθηκαν κατά το 2003 αποτληρωμές κεφαλαίου ύψους £13,9 εκατ. και πληρωμές τόκων ύψους £42,5 εκατ. έναντι £207,8 εκατ. και £38,2 εκατ., αντίστοιχα, κατά το 2002.

4.9 Εξελίξεις στον Τομέα Διεθνών Επιχειρήσεων

Η σημαντικότερη εξέλιξη στον τομέα διεθνών επιχειρήσεων κατά το 2003 υπήρξε η εφαρμογή της νέας φορολογικής νομοθεσίας από την 1 Ιανουαρίου, 2003. Σύμφωνα με το

νέο φορολογικό καθεστώς, όλες οι εταιρείες φορολογούνται με ενιαίο συντελεστή εταιρικού φόρου 10%, σε αντίθεση με την προηγούμενη νομοθεσία, όπου οι επιτόπιες εταιρείες φορολογούνταν με συντελεστή 20-25% (ανάλογα με το ύψος του φορολογητέου εισοδήματος τους), ενώ οι Εταιρείες Διεθνών Επιχειρήσεων (ΕΔΕ), των οποίων οι επιχειρηματικές δραστηριότητες περιορίζονταν αποκλειστικά εκτός Κύπρου, υπόκεινταν στην καταβολή εταιρικού φόρου 4,25%.

Πρόσθετη σημαντική εξέλιξη στον τομέα των ΕΔΕ υπήρξε η έκδοση από την Κεντρική Τράπεζα στις 30 Μαΐου, 2003, του περί Συναλλάγματος (εξαίρεση κατοίκων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) Διατάγματος του Μαΐου 2003. Σύμφωνα με το διάταγμα αυτό, οι κάτοικοι χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαιρέθηκαν από τις υποχρεώσεις και τους περιορισμούς που επιβάλλει ο περί Ελέγχου του Συναλλάγματος Νόμος, σχετικά με την απόκτηση ή μεταφορά μετοχών κλπ σε Κυπριακές Εταιρείες. Κατά συνέπεια, από την 1η Ιουνίου, 2003, οι κάτοικοι χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που επιθυμούν να εγκαθιδρύσουν επιχειρήσεις στην Κύπρο, είναι ελεύθεροι να το πράξουν χωρίς κανένα συναλλαγματικό περιορισμό ή εμπλοκή της Κεντρικής Τράπεζας.

Ο συνδυασμός των πιο πάνω εξελίξεων όσον αφορά τους κατοίκους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είχε ως αποτέλεσμα την άρση των υφιστάμενων διακρίσεων μεταξύ επιτόπιων εταιρειών και εταιρειών διεθνών δραστηριοτήτων. Ανεξάρτητα από αυτό, οι ΕΔΕ οι οποίες είχαν εγγραφεί στην Κύπρο πριν την 1η Ιανουαρίου, 2002 και είχαν εισόδημα από πηγές αποκλειστικά εκτός της Δημοκρατίας, δύνανται να επιλέξουν να διατηρήσουν το προηγούμενο φορο-

λογικό καθεστώς τους (4,25%) μέχρι και το τέλος του έτους 2005.

Κατά το 2003, η εγγραφή νέων ΕΔΕ παρουσίασε μείωση της τάξης του 33,1%. Η μείωση αυτή οφείλεται μερικώς στην επιβράδυνση των ευρωπαϊκών οικονομιών, που παραδοσιακά υπήρξαν η κύρια πηγή προέλευσης αυτών των εταιρειών, και μερικώς στη διαφοροποίηση του φορολογικού καθεστώτος αλλά και στην άρση των συναλλαγματικών περιορισμών που αφορούν κατοίκους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γεγονός που κατέστησε τα στοιχεία που τηρεί η Κεντρική Τράπεζα ελλιπή, αφού οι εταιρείες αυτές εγγράφονται πλέον χωρίς καμιά αναφορά στην Κεντρική Τράπεζα.

Παρά την προαναφερόμενη μείωση στην εγγραφή εταιρειών, το συνολικό εισόδημα της Κύπρου σε ξένο συνάλλαγμα, από τον τομέα διεθνών επιχειρήσεων υπολογίζεται ότι αυξήθηκε σε £350 εκατ. το 2003, από £391 εκατ. το 2002, παρουσιάζοντας έτσι αύξηση της τάξης του 22,2%.

Η κατάργηση του περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου αναπόφευκτα θα επηρεάσει άμεσα το ρόλο της Κεντρικής Τράπεζας στον τομέα αυτό. Ως αποτέλεσμα της κατάργησης του νόμου αυτού, η Κεντρική Τράπεζα θα απεμπλακεί από τις δραστηριότητες αυτές. Από την 1η Μαΐου, 2004, αρμόδιο για την προβολή της Κύπρου ως διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου καθώς και για θέματα άμεσων ξένων επενδύσεων από τρίτες χώρες θα είναι το Υπουργείο Οικονομικών.

4.10 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Η συμμετοχή της Κεντρικής Τράπεζας στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) δημιουργεί ιδιαίτερα αυξημένες

υποχρεώσεις παραγωγής και διανομής στατιστικών πληροφοριών σύμφωνα με εναρμονισμένα πρότυπα, καθώς οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών οφείλουν να υποβάλλουν τακτικά στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) σωρεία στοιχείων τα οποία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση των καθηκόντων του ΕΣΚΤ. Πέραν της σημασίας των αξιόπιστων στατιστικών πληροφοριών για σκοπούς διαμόρφωσης οικονομικής και, ειδικότερα, νομισματικής πολιτικής τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, διάφορα στατιστικά στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για τις εκθέσεις σύγκλισης, δηλαδή για την αξιολόγηση της ετοιμότητας της Κύπρου να υιοθετήσει το ευρώ.

Κατά το 2003, το Τμήμα Στατιστικής της Κεντρικής Τράπεζας συνέχισε την παραγωγή των απαιτούμενων στατιστικών στοιχείων και τη διαβίβασή τους σε διάφορους εγχώριους και διεθνείς χρήστες, όπως το Υπουργείο Οικονομικών και η Στατιστική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, την ΕΚΤ, τη Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΥΡΩΣΤΑΤ) και άλλους διεθνείς οργανισμούς. Ταυτόχρονα, το Τμήμα ενέτεινε τις προπαρασκευαστικές του ενέργειες για να ανταποκριθεί στις πρόσθετες απαιτήσεις που πηγάζουν από την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004 και, στη συνέχεια, από την αναμενόμενη συμμετοχή της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ. Σημαντική για την εν λόγω προετοιμασία είναι η συμμετοχή, από το Μάιο του 2003, στελεχών του Τμήματος ως παρατηρητών στις συναντήσεις της Στατιστικής Επιτροπής του ΕΣΚΤ και των ομάδων εργασίας που υπάγονται σε αυτή.

Το 2003 το Τμήμα αναδιοργανώθηκε εσωτερικά σε δύο υπηρεσίες, την Υπηρεσία Νομισματικής και Χρηματοπιστωτικής Στατιστικής (ΥΝΧΣ) και την Υπηρεσία

Ισοζυγίου Πληρωμών και Γενικής Στατιστικής (ΥΠ&ΓΣ). Η ΥΝΧΣ είναι αρμόδια για τις νομισματικές και χρηματοπιστωτικές στατιστικές, τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς, καθώς και τις στατιστικές επιτοκίων, εκδόσεων χρεογράφων, διάφρωσης του τραπεζικού συστήματος και άλλες συναφείς στατιστικές. Η ΥΠ&ΓΣ είναι αρμόδια για το ισοζύγιο πληρωμών και τη διεθνή επενδυτική θέση της Κύπρου, καθώς και για τα δημοσιονομικά στατιστικά στοιχεία και τα γενικά οικονομικά στατιστικά στοιχεία.

Νομισματική και χρηματοπιστωτική στατιστική

Στα πλαίσια της προετοιμασίας για την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ και δεδομένης της απόφασης για σύντομη ένταξη στην Ευρωζώνη, η ΥΝΧΣ έχει την ευθύνη για την εναρμόνιση των νομισματικών και χρηματοπιστωτικών στατιστικών καθώς και των χρηματοοικονομικών λογαριασμών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΚΤ και της ΕΥΡΩΣΤΑΤ. Παράλληλα, έχει και την ευθύνη για εναρμόνιση με τις στατιστικές απαιτήσεις άλλων διεθνών οργανισμών, όπως είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών. Εξ αιτίας της επικείμενης ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ, η ΥΝΧΣ έχει δώσει προτεραιότητα στην εφαρμογή των πιο κάτω νομικών εγγράφων:

- Κανονισμός ΕΚΤ/2001/13 σχετικά με την ενοποιημένη λογιστική κατάσταση του τομέα των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- Κανονισμός ΕΚΤ/2001/18 σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία επιτοκίων εφαρμοζόμενων από τα νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε καταθέσεις και δάνεια που αφορούν νοικοκυριά και μη

χρηματοδοτικές εταιρείες.

- Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2003/2 σχετικά με την παροχή ορισμένων στατιστικών στοιχείων από τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες στον τομέα της νομισματικής και τραπεζικής στατιστικής.
- Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2002/7 σχετικά με τις υποχρεώσεις παροχής στατιστικών στοιχείων που θεσπίζει η ΕΚΤ στον τομέα των τριμηνιαίων χρηματοοικονομικών λογαριασμών.

Για την ικανοποίηση των πιο πάνω απαιτήσεων της ΕΚΤ, απαιτείται η ανάπτυξη και λειτουργία νέων εναρμονισμένων συστημάτων συλλογής και επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων. Η ΕΚΤ παρακολουθεί στενά την επιτελούμενη πρόοδο και λειτουργοί της ΥΝΧΣ συμμετέχουν στις σχετικές Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας της ΕΚΤ και της ΕΥΡΩΣΤΑΤ, καθώς και σε ειδικά σεμινάρια που διοργανώνει η ΕΚΤ για τις υπό ένταξη χώρες.

Κατά τη διάρκεια του 2003, στα πλαίσια του εναρμονιστικού της όλου, η ΥΝΧΣ διοργάνωσε σεμινάρια, τα οποία αποσκοπούσαν στην προετοιμασία και ενημέρωσή των Νομισματικών και Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων (ΝΧΙ) για το υπό εξέλιξη σύστημα συλλογής νομισματικών και χρηματοπιστωτικών στατιστικών στοιχείων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΚΤ και άλλων διεθνών οργανισμών.

Στα πλαίσια της εφαρμογής του Κανονισμού ΕΚΤ/2001/13 που αφορά την ενοποιημένη λογιστική κατάσταση των ΝΧΙ, η ΥΝΧΣ εξέδωσε προς τα ΝΧΙ την «Οδηγία για Ομαδοποίηση των Θεσμικών Μονάδων σε Θεσμικούς Τομείς και Υποτομείς σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Οικονομικών

Λογαριασμών (ΕΣΟΛ 95)», τον Ιούλιο του 2003. Η εν λόγω ομαδοποίηση θεωρείται ένα πολύ σημαντικό βήμα δεδομένου ότι αποτελεί την απαραίτητη στατιστική υποδομή για την εφαρμογή των πλείστων προαναφερθεισών στατιστικών απαιτήσεων της EKT και άλλων διεθνών οργανισμών.

Η Οδηγία αυτή συνοδεύεται από το Ηλεκτρονικό Αρχείο Θεσμικών Μονάδων που τηρείται και αναθεωρείται τακτικά από την YNCS με στόχο τη διευκόλυνση των NXI όσον αφορά την ηλεκτρονική ταξινόμηση των πελατών τους σε τομείς και υποτομείς σύμφωνα με το ΕΣΟΛ 95. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Οδηγία σχολιάστηκε ευνοϊκά από την EKT, η οποία και επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη χρήση του Ηλεκτρονικού Αρχείου.

Η εργασία για την εφαρμογή του Κανονισμού EKT/2001/13 και της Κατευθυντήριας Γραμμής EKT/2003/2, συνεχίστηκε με τη διαμόρφωση των πρώτων εντύπων της νέας λογιστικής κατάστασης των NXI, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν ως βάση για συζήτηση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Κατά τη διάρκεια του χρόνου η YNCS συνέχισε, σύμφωνα με το πρόγραμμα της EKT, την αναθεώρηση του Καταλόγου των NXI, που περιλαμβάνει όλες τις επιτόπιες και διεθνείς τραπεζικές μονάδες καθώς και τις συνεργατικές πιστωτικές εταιρείες και ταμευτήρια. Ο Κατάλογος των NXI των υπό ένταξη κρατών θα ενοποιηθεί την 1η Μαΐου, 2004, με τον αντίστοιχο Κατάλογο των ιδατών μελών της Ε.Ε. και ταυτόχρονα θα δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της EKT. Για το σκοπό αυτό έχει δημιουργηθεί η αναγκαία υποδομή για την υιοθέτηση του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών “N13 production

system” ώστε να διασφαλιστεί η αποδοτικότητα και αξιοπιστία σε ότι αφορά την αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών για τα NXI μεταξύ της EKT και των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών.

Η YNCS συμμετείχε στην ετοιμασία της αναθεωρημένης έκδοσης της EKT “Bond Markets and Long-Term Interest Rates in EU Accession Countries, October 2003”, στην οποία αναλύεται το μέγεθος της αγοράς ομολόγων καθώς και η δραστηριότητα και η ρευστότητα στην πρωτογενή και δευτερογενή αγορά. Με βάση αυτή την έρευνα και κατόπιν διαβούλεύσεων με το Υπουργείο Οικονομικών και με τη σύμφωνο γνώμη της EKT και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 10ετές Κυβερνητικό Χρεόγραφο Αναπτύξεως επιλέγηκε ως το καταλληλότερο για σκοπούς αξιολόγησης της σύγκλισης της Κύπρου με το τέταρτο κριτήριο του Μάαστριχτ που αφορά τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Προς το παρόν έχει σύμφωνηθεί με την EKT όπως στην περίπτωση της Κύπρου η αξιολόγηση γίνεται με βάση την απόδοση του επιλεγέντος χρεογράφου στην πρωτογενή αγορά, ενώ ταυτόχρονα υπάρχει δέσμευση για ανάπτυξη της δευτερογενούς αγοράς καθώς και για διατήρηση τακτικού προγράμματος έκδοσης του εν λόγω χρεογράφου. Ήδη το Υπουργείο Οικονομικών έχει προβεί στη λήψη των αναγκαίων αποφάσεων καθώς και στη σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής για ανάπτυξη της δευτερογενούς αγοράς στην οποία συμμετέχει και η Κεντρική Τράπεζα. Η YNCS αποστέλλει σε τακτική βάση τα σχετικά στοιχεία στην EKT, τα οποία θα αρχίσουν να δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της EKT από την 1η Μαΐου, 2004.

Αναφορικά με τους ετήσιους Χρηματοοικονομικούς Λογαριασμούς, η YNCS έχει στενή και συνεχή συνεργασία με

τη Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου (ΣΥΚ), η οποία έχει την πρωταρχική ευθύνη για τη δημιουργία των Λογαριασμών αυτών. Η ΥΝΧΣ παρειχέ στη ΣΥΚ όλα τα διαθέσιμα στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία για την ετοιμασία των πρώτων ετήσιων Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών, για την περίοδο 1995-2002. Προκαταρκτική εργασία έχει αρχίσει και σε ότι αφορά την εφαρμογή της Κατευθυντήριας Γραμμής EKT/2002/7 που αφορά τη δημιουργία Τριμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών.

Τέλος, η ΥΝΧΣ ασχολείται με τη συλλογή και επεξεργασία μηνιαίων στοιχείων που αφορούν, μεταξύ άλλων, τα νομισματικά μεγέθη, τα τραπεζικά επιτόκια, τα επιτόκια χρηματαγοράς και κεφαλαιαγοράς καθώς επίσης τις εκδόσεις τίτλων, τα οποία διαβιβάζει στην EKT και άλλους εσωτερικούς και εξωτερικούς χρήστες.

Ισοζύγιο πληρωμών και διεθνής επενδυτική θέση

Με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ τα στατιστικά στοιχεία για το ισοζύγιο πληρωμών αποκτούν ιδιαίτερη σημασία αφού, σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η αξιολόγηση της εκπλήρωσης των προϋποθέσεων για υιοθέτηση του ευρώ θα λαμβάνει υπόψη και την κατάσταση και την εξέλιξη του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

Το 2003 συνεχίστηκε η παραγωγή τριμηνιαίων και ετήσιων στοιχείων για το ισοζύγιο πληρωμών, σύμφωνα με τις κοινοτικές και διεθνείς προδιαγραφές, μέσω του νέου συστήματος που τέθηκε αρχικά σε εφαρμογή το 2002. Μια σύντομη περιγραφή του νέου συστήματος και των μεθόδων που εφαρμόζει η Κεντρική Τράπεζα δίνεται στην έκθεση

“Accession countries balance of payments/international investment position statistical methods” η οποία επανεκδόθηκε από την EKT το Μάιο του 2003 και είναι διαθέσιμη (μόνο στα αγγλικά) στην ιστοσελίδα της EKT <http://www.ecb.int>

Μια σημαντική εξέλιξη το 2003 ήταν η παραγωγή ολοκληρωμένης κατάστασης της διεθνούς επενδυτικής θέσης της Κύπρου, η οποία απεικονίζει τις χρηματοοικονομικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις των κατοίκων έναντι των κατοίκων εξωτερικού κατά το τέλος του 2002. Καταγράφηκαν για πρώτη φορά οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις που αφορούν τις άμεσες επενδύσεις, οι οποίες έλειπαν από τις καταστάσεις της διεθνούς επενδυτικής θέσης κατά τα έτη 1999-2001. Προστέθηκαν επίσης οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις (αναφορικά με επενδύσεις χαρτοφύλακίου και λοιπές επενδύσεις) των διεθνών τραπεζικών μονάδων που λειτουργούν στην Κύπρο, δεδομένου ότι οι εν λόγω μονάδες θεωρούνται κάτοικοι Κύπρου για στατιστικούς σκοπούς, σύμφωνα με τα διεθνή μεθοδολογικά πρότυπα.

Μια βασική πηγή πληροφοριών για τον καταρτισμό της διεθνούς επενδυτικής θέσης, είναι η έρευνα επενδύσεων χαρτοφυλακίου η οποία διεξάγεται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου καθώς και από άλλες χώρες υπό την αιγίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Μετά την επιτυχή πρώτη συμμετοχή της στη συντονισμένη έρευνα επενδύσεων χαρτοφυλακίου για το έτος αναφοράς 2001 (2001 Coordinated Portfolio Investment Survey), η Κεντρική Τράπεζα αποφάσισε να συνεχίσει τη διεξαγωγή της έρευνας σε ετήσια βάση.

Ως εκ τούτου, στη διάρκεια του 2003, η Κεντρική Τράπεζα διεξήγαγε την έρευνα

επενδύσεων χαρτοφυλακίου για το έτος 2002. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αποσκοπούσε στην καταγραφή της αξίας των ξένων τίτλων (μετοχικών τίτλων, γραμματίων του δημοσίου και χρεογράφων) που κατείχαν οι κάτοικοι Κύπρου κατά την 31η Δεκεμβρίου 2002. Η καταγραφή έγινε αναλυτικά κατά τίτλο, ενώ τα αποτελέσματα της έρευνας εκδόθηκαν συγκεντρωτικά, κατά κατηγορία και κατά χώρα εκδότη. Η έρευνα κάλυψε όλες τις τράπεζες (εγχώριες τράπεζες και διεθνείς τραπεζικές μονάδες) που λειτουργούν στην Κύπρο, όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες (εγχώριες και υπεράκτιες), όλες τις δημόσιες επενδυτικές εταιρείες, όλες τις διεθνείς εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών με γραφείο στην Κύπρο, και επιλεγμένες μη χρηματοοικονομικές εταιρείες διεθνών επιχειρήσεων που διατηρούν γραφείο στην Κύπρο. Το 2003 η έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας επεκτάθηκε για να καλύψει, πέραν των επενδύσεων χαρτοφυλακίου, και τις άμεσες επενδύσεις των εταιρειών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Παράλληλα, η αρμόδια υπηρεσία της Κεντρικής Τράπεζας συνέχισε να εργάζεται για την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων στατιστικών στοιχείων για το ισοζύγιο πληρωμών και τη διεθνή επενδυτική θέση. Σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η ανάπτυξη της απευθείας υποβολής στατιστικών στοιχείων από επιλεγμένες επιχειρήσεις (“direct reporting”), ως συμπλήρωμα των στοιχείων που συλλέγονται από τις τράπεζες και άλλες πηγές, αφού πολλές διεθνείς συναλλαγές διενεργούνται πλέον χωρίς τη μεσολάβηση των εγχώριων τραπεζών. Η αναγκαία προεργασία για την ανάπτυξη της απευθείας υποβολής στοιχείων από επιχειρήσεις άρχισε το 2003 και συνεχίζεται.

Δεδομένης της κατάργησης των συναλλαγ-

ματικών περιορισμών αναφορικά με τις άμεσες επενδύσεις από και προς την Κύπρο, σύμφωνα με το κοινοτικό νεκτημένο, και της συνακόλουθης απώλειας αυτής της πηγής στατιστικής πληροφόρησης, στις 27 Ιουνίου, 2003, η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε οδηγία προς τους δικηγόρους (μέλη του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου) και τους λογιστές (μέλη του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου και μέλη του Παγκύπριου Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Αμερικής) για την υποβολή στατιστικής δήλωσης για κάθε περίπτωση άμεσης επένδυσης στην Κύπρο που διενεργείται από πελάτη τους (μη κάτοικο Κύπρου). Ταυτόχρονα εκδόθηκε οδηγία προς τις εγχώριες τράπεζες για την υποβολή στατιστικής δήλωσης σε κάθε περίπτωση νέας άμεσης επένδυσης στο εξωτερικό από κάτοικο πελάτη της τράπεζας.

Γενικές οικονομικές και δημοσιονομικές στατιστικές

Οι Γενικές Οικονομικές Στατιστικές (ΓΟΣ) καλύπτουν βασικές και δευτερεύουσες στατιστικές πληροφορίες, καθώς και ένα ευρύ φάσμα άλλων μακροοικονομικών στοιχείων τα οποία χρειάζονται για σκοπούς ανάλυσης της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Η Μονάδα Γενικής Στατιστικής (ΜΓΣ) χειρίζεται τα θέματα των Γενικών Οικονομικών Στατιστικών και των Δημοσιονομικών Στατιστικών όπως αυτά καθορίζονται από την EKT.

Στο παρελθόν, η EKT ζήτησε από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕΘΚΤ) όπως της υποβάλουν συγκεκριμένες δευτερεύουσες σειρές που χρησιμοποιούνται από την EKT για την έκθεση σύγκλισης. Οι σειρές αυτές περιλαμβάνουν το δείκτη τιμών καταναλωτή, τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή που δε συμπεριλαμβάνει τους καθαρούς έμμεσους φόρους, υποκατάστατα (proxies)

του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος σε περίπτωση που αυτό δεν είναι διαθέσιμο από τις συνήθεις πηγές των εθνικών λογαριασμών, στοιχεία τιμών της οικιστικής περιουσίας, καθώς και προβλέψεις για το δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων ατόμων (elderly dependency ratio). Επίσης ζητήθηκε από τις κεντρικές τράπεζες των υπό ένταξη χωρών όπως υποβάλουν πληροφορίες για τη μεθοδολογία και τα διαθέσιμα στοιχεία αναφορικά με τις προαναφερθείσες στατιστικές. Το Νοέμβριο του 2003, η Κεντρική Τράπεζα διαβίβασε στην ΕΚΤ τις διαθέσιμες δευτερεύουσες σειρές.

Τα κριτήρια τα οποία λαμβάνει υπόψη η ΕΚΤ κατά την αξιολόγηση των ΓΟΣ είναι η διαθεσιμότητα, η έγκαιρη διαβίβαση, η αξιοπιστία και η διεθνής συγκριτιμότητα των στοιχείων. Οι απαιτήσεις της ΕΚΤ για τις ΓΟΣ όσον αφορά τις χώρες που δε συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή είναι του ιδίου επιπέδου με εκείνες των χωρών που συμμετέχουν. Ως εκ τούτου, μετά την ένταξη, θα απαιτηθούν σημαντικές προσπάθειες για την ικανοποίηση των προτύπων στον τομέα αυτό.

Οι ευθύνες και οι υποχρεώσεις των ΕΘΚΤ για τις Δημοσιονομικές Στατιστικές (ΔΣ) περιγράφονται στις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚΤ, οι οποίες, όταν υιοθετηθούν, θα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της κοινοτικής νομοθεσίας. Οι ετήσιες ΔΣ, οι οποίες υποβάλλονται από τις υπό ένταξη χώρες, θεωρούνται σημαντικές τόσο για τις μελλοντικές ετήσιες δημοσιονομικές εκθέσεις του ΕΣΚΤ όσο και τις επικείμενες εκθέσεις σύγχλισης. Οι ΔΣ καλύπτουν τα ακόλουθα:

(α) βασικές κατηγορίες κυβερνητικών εσόδων και εξόδων (τρέχοντα και κεφαλαιουχικά).

- (β) υποκατηγορίες εσόδων, όπως άμεσοι φόροι, έμμεσοι φόροι, καταναλωτικοί και κεφαλαιουχικοί φόροι.
- (γ) υποκατηγορίες εξόδων, όπως οι απολαβές των υπαλλήλων, ενδιάμεση κατανάλωση, τόκοι, τρέχουσες μεταβιβάσεις, επενδύσεις και κεφαλαιουχικές μεταβιβάσεις.
- (δ) έλλειμμα/πλεόνασμα με ανάλυση κατά κυβερνητικό υποτομέα, καταγράφοντας ξεχωριστά το πρωτογενές έλλειμμα/πλεόνασμα.
- (ε) γενικό κυβερνητικό χρέος, αλλαγές στο χρέος και ανάλυση του γενικού κυβερνητικού χρέους κατά υποκατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου, αρχική λήξη και νόμισμα (εθνικό νόμισμα, ευρώ ή άλλο)· και
- (ζ) συναλλαγές σε βασικά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, τα οποία κατέχει η γενική κυβερνηση.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2003, η Κεντρική Τράπεζα διαβίβασε στην ΕΚΤ τις ετήσιες ΔΣ για την περίοδο 1998-2001. Η ΕΚΤ αξιολόγησε την ποιότητα, την πληρότητα και την έγκαιρη υποβολή των στοιχείων στην έκθεση ποιότητας της 7ης Οκτωβρίου, 2003 και ακολούθως στην πρώτη έκθεση προόδου της 17ης Νοεμβρίου, 2003. Η ΕΚΤ σχολίασε ότι η Κύπρος συμμορφώνεται αρκετά καλά με τις απαιτήσεις της για υποβολή των αναγκαίων στοιχείων, αν και χρειάζεται να επέλθει βελτίωση σε σχέση με την έγκαιρη υποβολή και την ποιότητα των στοιχείων.

Η ΕΚΤ αναμένει από την Κεντρική Τράπεζα να διαβιβάσει κατά τη διάρκεια του 2004 ολοκληρωμένο σύνολο εναρμονισμένων ΔΣ για την περίοδο 1991-2003. Η ΜΓΣ συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Οικονομικών με σκοπό τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού

συστήματος για τη συλλογή και επεξεργασία των απαιτούμενων στατιστικών στοιχείων και τη διαβίβασή τους στην EKT μέσα σε πολύ στενό χρονικό πλαίσιο. Η ΜΓΣ είναι επίσης επιφορτισμένη με την ευθύνη για την αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων/δεικτών που αφορούν τα ακόλουθα:

- (α) Εξωτερικό χρέος·
- (β) διεθνή αποθέματα·
- (γ) βραχυπρόθεσμους οικονομικούς δείκτες·
- (δ) το “Special Data Dissemination Standard” του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου·
- (ε) τη δημιουργία τράπεζας πληροφοριών, σε συνεργασία με άλλους τομείς του Τμήματος Στατιστικής.

4.11 Πληροφορική

Κατά το 2003, προτεραιότητα του Τμήματος Πληροφορικής ήταν η σωστή και έγκαιρη εμπλοκή του στα έργα πληροφορικής του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπέζων, η τήρηση χρονοδιαγραμμάτων, η υιοθέτηση της πολιτικής και των αρχών που εγκρίνονται από το Γενικό Συμβούλιο και γενικότερα η πλήρης ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Παράλληλα, συνεχίστηκε ο συστηματικός έλεγχος της ασφάλειας του περιβάλλοντος πληροφορικής της Τράπεζας, ολοκληρώθηκαν τα σχέδια επαναδραστηριοποίησης των κρίσιμων αυτοματοποιημένων λειτουργιών και τέλος συνεχίστηκε η προσπάθεια για ανασχεδιασμό και αυτοματοποίηση λειτουργιών της Τράπεζας αξιοποιώντας προηγμένη τεχνολογία. Αναλυτικά τα έργα πληροφορικής για το 2003 είναι:

A. Έργα ΕΣΚΤ

Έργα Υποδομής

Το Τμήμα Πληροφορικής συμμετείχε ενεργά

στην Επιτροπή Πληροφορικής του ΕΣΚΤ καθώς και στις τέσσερις Ομάδες Εργασίας, όπου κυρίως συζητήθηκαν και οριστικοποιήθηκαν τα έργα υποδομής. Στόχος, μέσα από τα έργα υποδομής, είναι η δημιουργία δικτύου για την ασφαλή και ομαλή σύνδεση των ενταγμένων και εντασσόμενων Κεντρικών Τραπέζων και πλατφόρμας πάνω στην οποία θα λειτουργούν οι κοινές εφαρμογές. Τα έργα υποδομής, με βάση τα χρονοδιαγράμματα που έχουν συμφωνηθεί, θα ολοκληρωθούν το πρώτο εξάμηνο του 2004.

Συστήματα

Σύστημα Διαχείρισης Εισερχομένων / Εξερχόμενων Στατιστικών Πληροφοριών: Αναπτύχθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή σύστημα που χειρίζεται την ανταλλαγή στατιστικών πληροφοριών με οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι παραλαμβανόμενες πληροφορίες ενσωματώνονται σε Βάση Δεδομένων της Τράπεζας και είναι διαθέσιμες για στατιστικές και οικονομικές έρευνες.

N13: Αναπτύχθηκε νέο σύστημα το οποίο συντηρεί πληροφορίες για τα “Νομισματικά Χομιατοπιστωτικά Ιδρύματα” που λειτουργούν στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έγινε μελέτη για παρόμοιο χειρισμό των “Εγκεριμένων Περιουσιακών Στοιχείων”.

Σύστημα Ισοζυγίου Πληρωμών: Συνεχίστηκε η ανάπτυξη νέων εκθέσεων, βάσει προδιαγραφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες καλύπτουν τομείς της Κυπριακής Οικονομίας και υποβάλλονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

B. Έργα Ανάπτυξης Συστημάτων

Συστήματα που εφαρμόστηκαν

Σύστημα Κεντρικού Αρχείου Πληροφοριών

για Ακάλυπτες Επιταγές: Από την 1η Φεβρουαρίου, 2003, το σύστημα τέθηκε σε εφαρμογή και λειτουργεί ομαλά, με ασφάλεια και αξιοπιστία. Έγινε δε πλήρως αποδεκτό από το σύνολο των Τραπεζικών και Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων που συμβάλλουν στη λειτουργία του.

Σύστημα Μισθολογίου: Ολοκληρώθηκε και εφαρμόστηκε το νέο σύστημα μισθολογίου, που είχε ως στόχο την αναβάθμιση των προσφερομένων υπηρεσιών και την ανακατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκομένων Τμημάτων για την πιο αποτελεσματική και αυτόνομη εκτέλεση των απαιτουμένων εργασιών.

Σύστημα Εξ' Αποσάσεως Διαπραγμάτευσης με το ΧΑΚ: Το σύστημα αυτό επιτρέπει στην Τράπεζα να παρακολουθεί εξ' αποσάσεως τις πράξεις της δευτερογενούς αγοράς των Κρατικών Αξιογράφων στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου και να επεμβαίνει ανάλογα.

Σύστημα Βιβλιοθήκης: Αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε νέο σύστημα βιβλιοθήκης το οποίο, πέραν της απλής διαχείρισης των βιβλίων και περιοδικών, δίνει πολλές άλλες δυνατότητες όπως της άμεσης ενημέρωσης και ανεύρεσης βιβλίων και περιοδικών, της ηλεκτρονικής αίτησης για δανεισμό και της κράτησης και αγοράς νέων βιβλίων.

Σύστημα Καταγραφής Χρόνου: Εφαρμόστηκε σύστημα καταγραφής και παρακολούθησης του χρόνου που καταναλώνεται και των εργασιών, οι οποίες επιτελούνται για την Εποπτεία των Εγχώριων Τραπεζικών Ιδρυμάτων για σκοπούς κοστολόγησης.

Συστήματα υπό εξέλιξη

IBAN (International Bank Account Number): Έγινε μελέτη και καταγράφηκαν οι νέες

προδιαγραφές και οι αλλαγές που θα χρειαστεί να γίνουν στα συστήματα της Τράπεζας για την εισαγωγή, μέχρι τον Απρίλιο του 2004, τον Διεθνούς Τραπεζικού Λογαριασμού γνωστού σαν IBAN.

SWIFT: Μελετήθηκε η αναβάθμιση και προτείχωση αυτοματοποίησης της αποστολής και παραλαβής μηνυμάτων SWIFT από τα εμπλεκόμενα τμήματα.

Σύστημα Διαχείρισης Διεθνών Αποθεμάτων: Μελετήθηκαν από ειδική επιτροπή εναλλακτικές λύσεις για την εισαγωγή συστήματος που να καλύπτει όλες τις σύγχρονες ανάγκες για τη Διαχείριση Αποθεμάτων και παράλληλα να ικανοποιεί τις μελλοντικές απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Σύστημα Πληρωμών: Μετά την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για δημιουργία ενός κοινού διασυνοριακού συστήματος πληρωμών, η Κεντρική Τράπεζα έχει αλλάξει ανάλογα τις προδιαγραφές του έργου ώστε να αναβαθμίσει το υφιστάμενο σύστημα πληρωμών, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2004, για να πληροί τα ελάχιστα κριτήρια.

Εκχώρηση του Μητρώου Κατόχων Κρατικών Αξιογράφων στο Κεντρικό Αποθετήριο και Κεντρικό Μητρώο Αξιών του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου: Ως αποτέλεσμα της απόφασης για την εκχώρηση στο Κεντρικό Μητρώο Αξιών του ΧΑΚ του Μητρώου Κρατικών Αξιογράφων της Τράπεζας που είναι εισηγμένα στο ΧΑΚ, διαμορφώθηκαν διαδικασίες και κανονισμοί και αναπτύχθηκε σύστημα που έχει ως στόχο την ανταλλαγή με το ΧΑΚ των μητρώων καθώς επίσης και τη διαχείριση των μητρώων για την πληρωμή τόκων και τη διενέργεια πληρωμών κατά τη λήξη των εκδόσεων.

Στόχοι 2004

Προτεραιότητα θα έχουν και πάλι έργα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπέζων. Παράλληλα, προγραμματίζεται η παροχή νέων υπηρεσιών Διαδικτύου, η εφαρμογή συστήματος ηλεκτρονικής διαχείρισης εγγράφων και η ολοκλήρωση των έργων που άρχισαν το 2003.

4.12 Θέματα Προσωπικού

Το 2003 ήταν ένας χρόνος αφιερωμένος στις ανάγκες του προσωπικού της Τράπεζας. Οι επερχόμενες προκλήσεις λόγω της ενταξιακής πορείας της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και του ρόλου της Τράπεζας στο χρηματοοικονομικό τομέα, απαιτούν μια πιο σύγχρονη και διαφοροποιημένη προσέγγιση στα θέματα Διαχείρισης και Ανάπτυξης προσωπικού. Κυριότεροι στόχοι της στρατηγικής της Τράπεζας σε θέματα Ανθρώπινου Δυναμικού κατά τη διάρκεια του έτους ήταν:

- Η πλήρης αξιοποίηση των Ανθρώπινων Πόρων της Τράπεζας και η διασφάλιση της αρχής «Ο κατάλληλος Άνθρωπος στην κατάλληλη Θέση».
- Η ανάπτυξη και βελτίωση των προσωπικών ικανοτήτων και της τεχνικής κατάρτισης του προσωπικού.
- Η αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος αξιολόγησης του προσωπικού και η παροχή υποστήριξης στις Διευθύνσεις για τη σωστή διαχείρισή του.
- Ο εκσυγχρονισμός των περί Υπαλλήλων της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (Όροι Υπηρεσίας) Κανονισμών.

Επιμόρφωση και ανάπτυξη

Η Διεύθυνση της Τράπεζας αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην πρόσληψη και ανάπτυξη εξειδικευμένου και προσοντούχου προσωπι-

κού. Η πολιτική επιμόρφωσης του προσωπικού διαμορφώνεται ανάλογα, λαμβάνοντας πάντα υπόψη παράγοντες όπως τη γενικότερη στρατηγική της Τράπεζας, το επιτελούμενο έργο των Διευθύνσεων, τις συνεχόμενες προκλήσεις στο χρηματοοικονομικό περιβάλλον καθώς και τις προσωπικές ανάγκες του προσωπικού.

Η στρατηγική της Τράπεζας σε θέματα επιμόρφωσης και ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού κατά το 2003 περιλάμβανε:

- Την έναρξη του έργου «Ανάλυση Εκπαιδευτικών Αναγκών της ΚΤΚ», μέσω του οποίου θα διαπιστωθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες του προσωπικού κατά οργανική βαθμίδα και κατά Διεύθυνση.
- Τη συμμετοχή του προσωπικού σε επαγγελματικά σεμινάρια που διεξήχθησαν είτε εσωτερικά είτε από εξειδικευμένους οργανισμούς στην Κύπρο ή από άλλες κεντρικές τράπεζες στην Ευρώπη ή όργανα της ΕΕ.

Διοικητικά Θέματα

Η Υπηρεσία Ανθρώπινου Δυναμικού και Διοικητικής Υποστήριξης ανέλαβε γενικό συντονιστικό ρόλο αναφορικά με τη διοργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων της Τράπεζας και άλλων θεμάτων που άπτονται δημιόσιων σχέσεων.

Εργασιακές Σχέσεις

Η Τράπεζα είναι ένθερμος υποστηρικτής του κοινωνικού διαλόγου και της εμπέδωσης ομαλών σχέσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Κατά το 2003, υπογράφηκε μεταξύ της Τράπεζας και της ΕΤΥΚ η Συλλογική Σύμβαση για την τριετία 2002 - 2004. Παράλληλα, συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις για αιτήματα που αφορούσαν ειδικές ομάδες του προσωπικού.

Κοινωνική Πολιτική

Η Τράπεζα συνεχίζει να προσδίδει μεγάλη σημασία στην προσφορά της στο κοινωνικό σύνολο η οποία επικεντρώνεται:

- Στην προώθηση της γνώσης μέσω επιχοργήσεων ερευνητικών προγραμμάτων, το περιεχόμενο των οποίων έχει άμεση σχέση με τις λειτουργίες της Τράπεζας.
- Σε εισφορές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και μη κερδοφόρους οργανισμούς και σε κοινωνικά προγράμματα και προγράμματα υγείας.

4.13 Εγκαταστάσεις και Ασφάλεια

Η Υπηρεσία Ασφάλειας και Τεχνικής Υποστήριξης έχει ευθύνη να διατηρεί το κτίριο και τις εγκαταστάσεις της Τράπεζας σε άριτια λειτουργική κατάσταση, ώστε το εργασιακό περιβάλλον για το προσωπικό να είναι κατάλληλο για ευχάριστη και αποδοτική εργασία.

Ολοκληρώθηκαν φέτος οι εργασίες βελτίωσης και αναβάθμισης του κεντρικού συστήματος κλιματισμού στο κτίριο της Κεντρικής Τράπεζας. Επίσης, με την εγκατάσταση νέας ηλεκτρογεννήτριας για τους ψύκτες του συστήματος κλιματισμού, αντιμετωπίζεται πλέον οριστικά και το πρόβλη-

μα της συνεχούς παροχής ηλεκτρισμού σ' ολόκληρο το κτίριο, όταν διακόπτεται η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου. Οι νέες εργοληπτικές εργασίες που άρχισαν αφορούν τη δημιουργία πρόσθετων χώρων στάθμευσης για το προσωπικό και το κοινό καθώς επίσης την τοποθέτηση μεταλλικού κιγκλιδώματος σε όλο το μήκος των εξωτερικών χώρων της Τράπεζας.

Το Σύστημα Διαχείρισης Κτιρίου έχει αναβαθμιστεί με την εγκατάσταση νέων ηλεκτρονικών υπολογιστών και λογισμικού, καθιστώντας έτσι τη λειτουργία του ευκολότερη και αποτελεσματικότερη.

Η ανάγκη ενδυνάμωσης της ασφάλειας των κτιριακών εγκαταστάσεων της Κεντρικής Τράπεζας υπαγορεύεται από τους κανονισμούς ασφάλειας που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αλλά προκύπτει και ως συνέπεια της ένταξης της Κεντρικής Τράπεζας στο Σύστημα Ευρωπαϊκών Κεντρικών Τραπεζών από την 1η Μαΐου, 2004 και της αναμενόμενης ένταξής μας στη ζώνη του Ευρώ. Στα ίδια πλαίσια εντάσσεται και η εγκατάσταση συστημάτων ασφάλειας νέας τεχνολογίας, καθώς και η μελέτη γενικότερης αναθεώρησης των διαδικασιών και κανονισμών ασφάλειας της Τράπεζας.

5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
Για το έτος που έληξε την 31η Δεκεμβρίου, 2003

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ 31η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 2003

	Σημειώσεις	2003 £'000	2002 £'000
Έσοδα Τόκων	2	66.460	80.499
Έξοδα Τόκων	3	52.310	67.140
Καθαρά Έσοδα Τόκων		14.150	13.359
Λοιπά Έσοδα		3.915	7.448
Έσοδα από Εργασίες		18.065	20.807
Διοικητικά έξοδα - Προσωπικό	5.1	8.016	7.339
- Άλλα	5.2	2.192	2.297
Αποσβέσεις Ακινήτων και Εξοπλισμού	6	2.469	845
Λειτουργικά Έξοδα	7	506	610
Προβλέψεις	8	3.673	3.318
Έξοδα και Προβλέψεις		16.856	14.409
Καθαρό Κέρδος		1.209	6.398

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ

	2003 £'000	2002 £'000
Καθαρό Κέρδος προς κατανομή, σύμφωνα με το άρθρο 59 των περί Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμων του 2002 και 2003	1.209	6.398
στο Γενικό Αποθεματικό Κεφάλαιο (20% του καθαρού κέρδους)	242	1.280
στο Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας	967	5.118

Οι «Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις» στις σελίδες 74-81 αποτελούν μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων.

**ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 2003**

	Σημειώσεις	2003	2002
		£'000	£'000
Στοιχεία ενεργητικού			
Διεθνή Αποθέματα	9	1.560.297	1.697.687
Εγχώριες Επενδύσεις		53.602	67.800
Γραμμάτια του Δημοσίου	10.1	93	7.587
Κρατικά Χρεόγραφα	10.2	53.509	60.213
Δάνεια και Χορηγήσεις		969.106	961.106
Προς Κυβέρνηση		961.074	961.074
Προς Τράπεζες		8.032	32
Πάγιο Ενεργητικό	6	8.770	10.457
Λοιπά Στοιχεία	11	43.020	47.435
Σύνολο ενεργητικού		2.634.795	2.784.485
 Στοιχεία παθητικού			
Νόμισμα σε Κυκλοφορία		527.264	447.670
Τραπεζογραμμάτια		490.958	414.229
Κέρματα		36.306	33.441
Καταθέσεις	12	1.848.949	2.063.240
Τραπεζών		1.090.664	1.451.116
Κυβερνησης		158.296	61.749
Κυβερνητικών και άλλων Οργανισμών		46.991	68.847
Χρεολυτικών Ταμείων		548.978	477.800
Ασφαλιστικών Εταιρειών		997	1.991
Διεθνών Οργανισμών		3.023	1.737
Λοιπές Υποχρεώσεις και Άλλοι Λογαριασμοί	13	63.574	70.694
Ειδικοί Λογαριασμοί για την ανατίμηση του εις Χρυσόν και Ξένα Νομίσματα Καθαρού Ενεργητικού/Παθητικού	14	163.486	171.601
Κεφάλαιο και Αποθεματικά		31.522	31.280
Κεφάλαιο		15.000	15.000
Γενικό Αποθεματικό Κεφάλαιο		16.522	16.280
Σύνολο παθητικού		2.634.795	2.784.485

Οι «Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις» στις σελίδες 74-81 αποτελούν μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

1. Λογιστικές Αρχές

Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι Οικονομικές Καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τους περί Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμους του 2002 και 2003 (ο Νόμος) και με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση την επανεκτίμηση των αξιών που αναφέρονται πιο κάτω.

Υπόλοιπα σε Ξένο Νόμισμα

Τα σε ξένο νόμισμα υπόλοιπα μεταφράζονται σε Κυπριακές λίρες με βάση την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία της ημέρας στην οποία αναφέρεται ο Ισολογισμός. Συναλλαγματικές διαφορές, που προκύπτουν από τη μετάφραση ξένων νομισμάτων σε Κυπριακές λίρες, μεταφέρονται σε ειδικούς λογαριασμούς σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 57(2) του Νόμου.

Αξιόγραφα

Οι επενδύσεις σε αξιόγραφα, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στα Διεθνή Αποθέματα ή στις Εγκώδιες Επενδύσεις, παρουσιάζονται σε τιμή κτήσεως αναπροσαρμοσμένη με απόσβεση της υπερτίμησης ή της έκπτωσης ή οποία γίνεται με σταθερό ποσοστό μέχρι τη λήξη των αξιογράφων, πλέον δεδουλευμένους τόκους.

Χρυσός

Τα αποθέματα χρυσού συμπεριλαμβάνονται στα Διεθνή Αποθέματα στην τρέχουσα μέση τιμή του χρυσού στην αγορά του Λονδίνου κατά την ημερομηνία κατάρτισης του Ισολογισμού. Η διαφορά που προκύπτει με την ανατίμηση του αποθέματος χρυσού μεταφέρεται σε ειδικό λογαριασμό σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 57(2) του Νόμου.

Ακίνητα και Εξοπλισμός

Τα γήπεδα παρουσιάζονται σε τιμή κτήσεως και δεν αποσβένονται. Τα ιδιόκτητα κτήρια της Τράπεζας συμπεριλαμβάνουν προκαταρκτικά έξοδα που σχετίζονται με την ανέγερση των κτηρίων. Τα κτήρια, έπιπλα, εξοπλισμός και οχήματα αποσβένονται με σταθερό συντελεστή κατά την υπολογιζόμενη χρονική διάρκεια επωφελούς χρήσης τους.

Νόμισμα σε Κυκλοφορία

Το Νόμισμα σε κυκλοφορία αποτελεί υποχρέωση η οποία περιλαμβάνει τα νομίμως κυκλοφορούντα κυπριακά τραπεζογραμμάτια και κέρματα, εξαιρουμένων των κερμάτων που έχουν εκδοθεί για αναμνηστικούς ή συλλεκτικούς σκοπούς. Τα αναμνηστικά κέρματα δεν θεωρούνται ότι έχουν εκδοθεί για συνήθεις σκοπούς κυκλοφορίας και ως εκ τούτου περιλαμβάνονται στον Ισολογισμό ως Λοιπές Υποχρεώσεις στην ονομαστική αξία μείον το κόστος του περιεχόμενου χρυσού ή αργύρου μέχρι του ποσού της αντίστοιχης ονομαστικής αξίας των αναμνηστικών κερμάτων.

Αναγνώριση Εσόδων και Εξόδων

Έσοδα και έξοδα σε ξένο νόμισμα μεταφράζονται σε Κυπριακές λίρες με βάση την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία της Κυπριακής λίρας κατά την ημερομηνία της συναλλαγής.

Δεδουλευμένοι τόκοι και άλλα έσοδα και έξοδα, που προκύπτουν από την πάροδο του χρόνου, αναγνωρίζονται στο Λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσεως.

Κεφαλαιουχικά κέρδη ή ζημιές από τη ρευστοποίηση αξιογράφων και άλλων επενδύσεων αναγνωρίζονται κατά το χρόνο που ρευστοποιούνται.

Τα έξοδα της Τράπεζας για την εκτύπωση χαρτονομισμάτων, την κοπή κερμάτων και αγορά γραφικής ύλης περιλαμβάνονται στο Λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσεως το χρόνο που δαπανούνται.

2. Έσοδα τόκων

	2003 £'000	2002 £'000
Έσοδα από Διεθνή Αποθέματα	33.894	50.451
Έσοδα από Εγχώριες Επενδύσεις:		
Γραμμάτια του Δημοσίου	404	1.788
Κρατικά Χρεόγραφα	3.231	4.515
	3.635	6.303
Έσοδα από Δάνεια και Χορηγήσεις:		
Πιστωτικές διευκολύνσεις προς Κυβέρνηση και Κυβερνητικούς Οργανισμούς	28.595	23.387
Πιστωτικές διευκολύνσεις προς τράπεζες	109	103
Δάνεια προσωπικού και άλλα δάνεια	227	255
	28.931	23.745
Σύνολο	66.460	80.499

Τα έσοδα τόκων από Διεθνή Αποθέματα κατά το 2003 είναι μειωμένα κατά £520.000, ποσό που αντιπροσωπεύει τα έξοδα τόκων του έτους από τις συμφωνίες επαναγοράς χρυσού. Το αντίστοιχο ποσό κατά το 2002 ήταν £935.000 και περιλαμβάνεται στα έξοδα τόκων (σημ. 3).

3. Έξοδα τόκων

	2003 £'000	2002 £'000
Έξοδα για υποχρεώσεις σε ξένα νομίσματα	5.769	6.932
Έξοδα για υποχρεώσεις σε Κυπριακές Λίρες:		
Καταθέσεις Τραπεζών	30.769	37.478
Χρεολυτικά Ταμεία	15.691	22.629
Καταθέσεις Ασφαλιστικών Εταιρειών και Άλλων Οργανισμών	81	101
	46.541	60.208
Σύνολο	52.310	67.140

4. Λοιπά έσοδα

Τα Λοιπά Έσοδα συμπεριλαμβάνουν κεφαλαιουχικά κέρδη από τη ρευστοποίηση αξιογράφων και κέρδη τα οποία έχουν πραγματοποιηθεί από πράξεις ξένου συναλλάγματος (εξαιρουμένων των κερδών από τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις), δικαιώματα έναντι των εξόδων εποπτείας διεθνών τραπεζικών μονάδων και διάφορα άλλα έσοδα.

5. Διοικητικά έξοδα

5.1 Προσωπικό

Ο μέσος αριθμός εργοδοτούμενων υπαλλήλων ήταν 311 (2002: 287). Τα έξοδα προσωπικού είχαν ως εξής:

	2003 £'000	2002 £'000
Μισθοί	1.977	1.886
Αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή	4.600	4.226
Ειδικοί Αστυφύλακες	226	0
Εισφορές της Τράπεζας στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και άλλες εισφορές	1.026	977
Επιδόματα	114	101
Έξοδα εκπαίδευσης προσωπικού	73	149
Σύνολο	8.016	7.339

Οι μισθοί των Ειδικών Αστυφυλάκων για το 2002 (£201.000) συμπεριλαμβάνονταν στα Άλλα Διοικητικά Έξοδα.

5.2 Άλλα

Άλλα Διοικητικά Έξοδα συμπεριλαμβάνουν έξοδα τηλεφώνων και άλλων τηλεπικοινωνιακών μέσων, συντήρησης και ασφάλισης κτηρίων και εξοπλισμού, γραφικής ύλης, ηλεκτρισμού και θέρμανσης, έξοδα για την προβολή της Κύπρου ως Διεθνούς Κέντρου Προσφοράς Υπηρεσιών και διάφορα άλλα έξοδα.

6. Πάγιο Ενεργητικό

	Γήπεδα και Κτήρια £'000	Έπιπλα και εξοπλισμός £'000	Οχήματα £'000	Σύνολο £'000
Κόστος				
Κατά την 1η Ιανουαρίου, 2003	12.060	5.750	179	17.989
Προσθήκες	135	655		790
Εκποιήσεις		(18)		(18)
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2003	12.195	6.387	179	18.761
Αποσβέσεις				
Κατά την 1η Ιανουαρίου, 2003	2.961	4.424	149	7.534
Αναπροσαρμογή προηγούμενων ετών	948	551	18	1.517
Επιβάρυνση	491	449	12	952
Εκποιήσεις		(12)		(12)
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2003	4.400	5.412	179	9.991
Υπόλοιπο				
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2003	7.795	975	0	8.770
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002	9.099	1.328	30	10.457

Το κόστος των γηπέδων ανέρχεται σε £1.201.500.

Η αναπροσαρμογή προηγούμενων ετών προέκυψε λόγω αλλαγής στη διάρκεια της προσδοκούμενης οικονομικής ζωής των ατηρίων από 33 χρόνια σε 25 χρόνια και των ηλεκτρονικών υπολογιστών, συναφών υλικών, λογισμικού και οχημάτων από 5 σε 4 έτη. Επιπρόσθετα όλα τα στοιχεία ενεργητικού κόστους μικρότερον των £6.000 διαγράφονται εξ ολοκλήρου κατά το έτος αγοράς τους.

Οι πιο πάνω αλλαγές έγιναν μετά από έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου και συμβαδίζουν με την κατευθυντήρια γραμμή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη Λογιστική παρακολούθηση και την υποβολή Χρηματοοικονομικών Εκθέσεων στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (EKT/2002/10).

7. Λειτουργικά έξοδα

Κατά το έτος 2003 τα έξοδα εκτύπωσης χαρτονομισμάτων και κοπής κερμάτων ανήλθαν σε £409.000 (2002: £513.000).

8. Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αποτελούν υποχρεώσεις που απορρέουν από τα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των μελών του προσωπικού ως εξής:

	2003 £'000	2002 £'000
Κόστος υπηρεσίας για το υπό αναφοράν έτος	1.425	1.254
Τόκος επί του Ταμείου Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων	2.063	1.901
Κόστος Υπηρεσίας προηγούμενων ετών	185	163
Σύνολο	3.673	3.318

9. Διεθνή αποθέματα

Τα Διεθνή Αποθέματα αποτελούνται από Καταθέσεις και Αξιόγραφα σε ξένο νόμισμα (συμπεριλαμβανομένων δεδουλευμένων τόκων), Ειδικά Τραβηγτικά Δικαιώματα και Χρυσό.

10. Εγχώριες επενδύσεις

10.1 Γραμμάτια του Δημοσίου

Το ποσό της επένδυσης σε Γραμμάτια του Δημοσίου κατά την 31η Δεκεμβρίου 2003 αντιπροσωπεύει Γραμμάτια που έχουν αγοραστεί στη δευτερογενή αγορά από μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

10.2 Κρατικά χρεόγραφα

	2003 £'000	2002 £'000
Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα Αναπτύξεως	53.499	59.146
Ομολογίες Αποταμιεύσεως	10	1.067
Σύνολο	53.509	60.213

11. Λοιπά στοιχεία

	2003 £'000	2002 £'000
Επιταγές προς εκκαθάριση	16.552	21.833
Δάνεια προς το προσωπικό	11.173	10.677
Δεδουλευμένοι τόκοι	14.298	14.535
Λοιποί λογαριασμοί	997	390
Σύνολο	43.020	47.435

Οι δεδουλευμένοι τόκοι αναφέρονται στο μακροχρόνιο δάνειο προς την κυβέρνηση.

12. Καταθέσεις

	2003 £'000	2002 £'000
Καταθέσεις Τραπεζών	1.090.664	1.451.116
Λογαριασμοί Κατωτάτων αποθεμάτων	644.171	511.111
Άλλες καταθέσεις σε Κυπριακές λίρες	120.500	615.585
Καταθέσεις σε ξένα νομίσματα	325.993	324.420
Κυβερνητικοί λογαριασμοί όψεως	158.296	61.749
Άλλοι Κυβερνητικοί Λογαριασμοί και Λογαριασμοί Οργανισμών	46.991	68.847
Δημοσίου Δικαίου		
Χρεολυτικά Ταμεία	548.978	477.800
Εξωτερικός Δανεισμός	710	302
Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα		
Αναπτύξεως	540.168	468.483
Ομολογίες Αποταμιεύσεως	7.467	8.427
Χρεόγραφα εγγυημένα από την Κυβέρνηση	633	588
Ασφαλιστικές Εταιρείες	997	1.991
Διεθνείς Οργανισμοί	3.023	1.737
Σύνολο	1.848.949	2.063.240

13. Λοιπές υποχρεώσεις και άλλοι λογαριασμοί

	2003 £'000	2002 £'000
Λογαριασμός Διάθεσης Καθαρού Κέρδους	967	5.118
Πρόβλεψη για το Σχέδιο Σύνταξης και Φιλοδωρημάτων	34.392	31.323
Ανεξαργύρωτες Ομολογίες Αποταμιεύσεως	4.072	6.948
Αξήτητα ποσά από αληηρωθείσες Ομολογίες Αποταμιεύσεως	1.357	1.626
Απονομισματοποιηθέντα τραπεζογραμμάτια και κέρδη	3.378	3.387
Δεδουλευμένοι τόκοι	410	466
ΔΝΤ - Λογαριασμός Ειδικών Τραβηγτικών Δικαιωμάτων	13.511	14.493
Λοιποί λογαριασμοί	5.487	7.333
Σύνολο	63.574	70.694

14. Ειδικοί λογαριασμοί για την ανατίμηση του εις χρυσόν και ξένα νομίσματα καθαρού ενεργητικού/παθητικού

Οι λογαριασμοί αυτοί, που τηρούνται βάσει του άρθρου 57(2) του Νόμου, κατά το 2003 διαμορφώθηκαν ως εξής:

	Χρυσός £'000	Ξένα Νομίσματα £'000	Σύνολο £'000
Υπόλοιπο 1/1/2003	73.241	98.360	171.601
Επανεκτίμηση για το έτος που έληξε την 31/12/2003	9.596	(17.711)	(8.115)
Υπόλοιπο 31/12/2003	82.837	80.649	163.486

15. Συνταξιοδοτικά ωφελήματα

Η Τράπεζα διατηρεί Σχέδιο Σύνταξης και Φιλοδωρημάτων, το οποίο παρέχει συνταξιοδοτικά ωφελήματα στους αφυπηρετούντες υπαλλήλους με βάση τον τελικό συντάξιμο μισθό τους. Οι υπάλληλοι δεν καταβάλλουν εισφορές, εκτός για σκοπούς μεταβίβασης της σύνταξης τους στο χήρο ή τη χήρα και τα ορφανά τέκνα τους. Η εν λόγω υποχρέωση της Τράπεζας αναφορικά με τη συντάξιμη υπηρεσία των υπαλλήλων υπολογίζεται κατά τακτικά διαστήματα από Οίκο αναλογιστών. Η πιο πρόσφατη αναλογιστική μελέτη έγινε κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2001, και έδειξε αναλογιστικό έλλειμμα £2.654.000 κατά το έτος της μελέτης. Με βάση την εισήγηση των αναλογιστών γίνεται εισφορά για το μη αναγνωρισμένο έλλειμμα προς 3% επί των ετήσιων

μισθών των μελών για τα επόμενα 21 χρόνια που έχει υπολογιστεί ως ο μέσος όρος εργάσιμης ζωής των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία της μελέτης των αναλογιστών. Τα ποσά που έχουν αναγνωριστεί κατά την ημερομηνία του ισολογισμού είναι £348.000 (£163.000 το 2002) και η σημερινή αξία της υποχρέωσης είναι ως εξής:

	2003 £'000	2002 £'000
Σημερινή Αξία της Υποχρέωσης	36.698	33.814
Μη αναγνωρισμένο Έλλειμμα προηγούμενης Υπηρεσίας	2.306	2.491
Καθαρή Υποχρέωση στον Ισολογισμό	34.392	31.323

Οι πληρωμές συντάξεων κατά το 2003, όπως και σε προηγούμενα χρόνια, χρεώθηκαν απ' ευθείας στο λογαριασμό πρόβλεψης του Σχεδίου Σύνταξης και Φιλοδωρημάτων.

16. Κυβερνητικά Ταμεία υπό τη διαχείριση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Η διαφορά μεταξύ του εγγυημένου τόκου, που καταβάλλεται από την Τράπεζα επί των διαθεσίμων των πιο πάνω ταμείων και των τόκων από επενδύσεις σε Γραμμάτια Δημοσίου, ανήλθε σε £8.293.000 (2002: £11.249.000). Βάσει συμφωνίας με το Υπουργείο Οικονομικών, το ποσό αυτό βαρύνει το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας και γι' αυτό δεν συμπεριλαμβάνεται στο λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσεως της Τράπεζας.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Έχω ελέγξει τις οικονομικές καταστάσεις στις σελίδες 72 μέχρι 81 και έχω πάρει όλες τις πληροφορίες και εξηγήσεις που θεώρησα αναγκαίες. Την ευθύνη για την ετοιμασία αυτών των οικονομικών καταστάσεων έχει η διεύθυνση της Τράπεζας. Η δική μου ευθύνη είναι να εκφράσω γνώμη πάνω σ' αυτές, με βάση τον έλεγχό μου.

Έχω διενεργήσει τον έλεγχό μου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν όπως προγραμματίζω και διενεργώ τον έλεγχο για να πάρω λογικές διαβεβαιώσεις κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις δεν έχουν ουσιώδη λάθη. Ένας έλεγχος περιλαμβάνει την εξέταση, πάνω σε δειγματοληπτική βάση, αποδεικτικών στοιχείων που υποστηρίζουν τα ποσά και άλλες πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις. Ένας έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση των λογιστικών αρχών που χρησιμοποιήθηκαν, των σημαντικών υπολογισμών που έγιναν από τη διεύθυνση, καθώς και την αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων. Πιστεύω ότι ο έλεγχος μού παρέχει μια λογική βάση για τη γνώμη μου.

Κατά τη γνώμη μου έχουν τηρηθεί τα κατάλληλα λογιστικά βιβλία και οι οικονομικές καταστάσεις, που συμφωνούν με αυτά, δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής κατάστασης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στις 31 Δεκεμβρίου, 2003 και του πλεονάσματος για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθείται από Κεντρικές Τράπεζες και τις πρόνοιες των περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμων του 2002 και 2003.

**ΧΡΥΣΤΑΛΛΑ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗ
Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας**

Λευκωσία, 7 Απριλίου, 2004